Sorozat indul

A lakásgazdálkodás új szabályai

Terjedelmes és szerteágazó joganyagról van szó, amely a Magyar Közlöny 61. számában — 12 idevágó miniszertanácsi jogszabály és 23 miniszteri rendelet — jelent meg. Nyilván sokakat érdekelnek *a tételes részletszabályok* is.

A lakásgazdálkodás új szabályairól sorozatot indítunk a Magyar Hírlapban, amely hetente két alkalommal jelentkezik; az első részt október 15-én, pénteken közöljük.

A lakásgazdálkodás *ellentmondásainak* felszámolására a Minisztertanács 1982. szeptember 30-án több, a lakásgazdálkodást érintő rendeletet és határozatot hozott.

A lakáshoz jutás esélyeiben megnyilvánuló különbségek mérséklése, a lakás nélküli, vagy lakást cserélni szándékozó családok igényeinek kielégítése, de elsősorban a fiatal házaspárok rövid idő alatt történő lakáshoz juttatása érdekében 1983-tól *a fokozatosság elve érvényesül a lakásigények kielégítésében.* A központi jogszabályokban foglaltak alapján a lakáshoz jutás részletes feltételeit, az előtakarékosság formáit és mértékét, a lakáscserékkel és a fiatal házaspárok lakáshoz juttatásával kapcsolatos részletszabályokat — a helyi lehetőségek ismeretében — *a tanácsok rendeletben állapítják meg.*

A jövőben például *fokozódik* a lakosságnak a saját szervezésű és kivitelezésű lakásépítésben való érdekeltsége és részvétele. Ezzel összefüggésben a személyi tulajdonú lakást építő családok *kedvezményes kölcsön*-felvételi lehetőségei is bővülnek.

Az állami támogatás a lakásépítés minden formájára kiterjed, egyenletesebbé válik a teherviselés az állam és a lakosság között. A vállalatok lakásépítési alapjuk képzésére nagyobb lehetőségeket kapnak. A lakbér emelésével szoros összefüggésben *növekszenek az ingatlankezelő szervezetek kötelezettségei a lakóház fenntartásában.* A lakbéremelés ellensúlyozására a bérlők állami hozzájárulást kapnak. A lakbéreket a lakás fekvésétől, komfortfokozatától függően differenciálják. Jelentős változásokra kerül sor az ingatlankezelésre vonatkozó szabályokra is.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 12-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre.	Eladási forintban
Angol font	6563,15	6569,72	6576,29
Ausztrál dollár	3658,37	3662,03	3665,69
Belga frank	78,71	78,79	78,87
Dán korona	432,44	432,87	433,30
Francia frank	542,78	543,32	543,86
Holland forint	1399,92	1401,32	1402,72
Japán yen (1000)	143,77	143,91	144,05
Kanadai dollár	3127,94	3131,07	3134,20
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	537,56	538,10	538,64
NSZK-márka	1534,01	1535,55	1537,09
Olasz líra (1000)	27,21	27,24	27,27
Osztrák schilling	218,09	218,31	218,53
Portugál escudo	43,59	43,63	43,67
Spanyol peseta	33,80	33,83	33,86
Svájci frank	1778,03	1779,81	1781,59
Svéd korona	527,01	527,54	528,07
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3852,99	3856,35	3860,71

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 12-TŐL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre. forintban
Angol font	50	6372,63	6766,81
Ausztrál dollár	50	3552,17	3771,89
Belga frank	5000	76,43	81,15
Dán korona	1000	419,88	445,86
Finn márka	100	691,14	733,90
Francia frank	500	527,02	559,62
Görög drachma	500	52,55	55,81
Holland forint	1000	1359,28	1443,36
Japán yen (1000)	10 000	139,59	148,23
Jugoszláv dinár	100	58,46	62,08
Kanadai dollár	100	3037,14	3225,90
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	521,96	554,24
NSZK-márka	1000	1489,48	1581,62
Olasz líra (1000)	50 000	26,42	28,06
Osztrák schilling	1000	211,76	224,86
Portugál escudo	5000	42,32	44,94
Spanyol peseta	5000	32,82	34,84
Svájci frank	1000	1726,42	1833,20
Svéd korona	100	511,71	543,37
Török líra	1000	20,95	22,25
USA-dollár	100	3741,14	3972,56

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

A kibicnek nem drága?

Mint közismert, 1949-ben — ez a NATO létrehozásának éve is — *új szervezet jött létre a szocialista országokkal folytatott kereskedelem ellenőrzésére.* A ma általánosan COCOM néven ismert képződmény a NATO tagjait és Japánt foglalta magában, és célul tűzte ki, hogy *megakadályozza* a katonailag fontos termékek eljutását Kelet-Európába. E célból a tagok *tilalmi listákat* dolgoztak ki, és azokat időről időre *felülvizsgálták.*

A COCOM a hidegháború időszakának *jellegzetes képződménye volt.* Talán akkor az egyetlen mely a kelet—nyugati kereskedelemmel foglalkozott. A forgalom szintje ugyanis a *minimálisra esett vissza,* fejlesztésére az akkori politikai helyzetben Nyugaton nem gondoltak, és így nyilvánvalóan az *igény sem volt* meg a napjainkban létező számos és aktív kereskedelemfejlesztési szervezetre. Az ötvenes évek elejére jellemző, hogy az eltérő társadalmi rendszerű országok közötti kereskedelemmel foglalkozó, valószínűleg egyetlen „profi" és „multilaterális" intézmény feladata eleve a korlátozás volt...

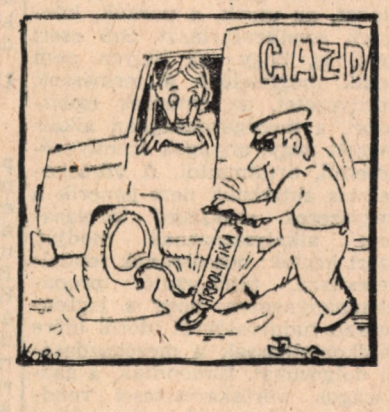
Jött aztán *az enyhülés,* a hidegháború intézményei és frázisai közül sok eltűnt, *a COCOM azonban maradt.* Csak egy kicsit kevesebbet hallottunk róla a hetvenes évek elején. Visszatekintve — a máról — persze kissé optimistának tarthatunk jó néhány olyan prognózist, mely akkor tájt a kelet—nyugati kereskedelem jövőjéről megjelent. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy az előrejelzések, vélekedések az akkori politikai klíma és gazdasági környezet *továbbélését* tételezték fel. Ilyen szempontból tekinthetők reálisaknak.

Azóta azonban nem csupán a politikai háttér, hanem a gazdasági alapok is megváltoztak. Sőt, a világgazdaság építménye bár recseg, ingadozik és reped, azonban még nem dőlt össze. Térjünk vissza a COCOM-hoz, mely az enyhülés virágzása után ismét *többet hallat magáról.*

COCOM-erősödés

Az elmúlt héten kedden *kétnapos* ülést zárt. Bár az ilyen természetű tanácskozásokról általában *nem tartanak* sajtóértekezletet és nem adnak ki hosszú kommünikét — az a lista is „érzékeny", mely az „érzékeny" termékeket tartalmazza — a hírügynökségi jelentésekből egy dolog mégis megállapítható. A párizsi ülést *a washingtoni kormány egyértelműen arra kívánta felhasználni, hogy a kelet—nyugati kereskedelem mozgásterét tovább szűkítse.* A beszámolók szerint ugyanis az USA-képviselő azzal az igénnyel lépett fel szövetségesei felé, hogy szigorítsák meg a szocialista országokba irányuló fejlett technológiaexportot, bővítsék ki a tilalmi listát és „srófoljanak egyet" a szállítási feltételeken.

Az ülés ismét *Nyugat-Európa—USA ellentétet hozott.* A címzettek egy része *vonakodott,* mások — elsősorban a franciák — pedig kifejezetten *élesen reagáltak* az amerikai javaslatra. Az „ellenzéknek" ugyanis van mit féltenie. Az enyhülés éveiben a kelet—nyugati együttműködés, a

kölcsönös egymásrautaltság *„európai realitássá"* vált, ugyanolyan megváltoztathatatlan tényné, mint — mondjuk — az Odera—Neisse határ. Egészen más — történelmi okokból is — a helyzet az Egyesült Államok vonatkozásában. A *szövetségi rendszeren belüli viták tehát egy kicsit úgy néznek ki, mintha valaki* (lap nélkül, tét nélkül) egy pezsgő kártyacsatába állandóan beleszólna... Illetve: nem is kibicelésről van szó. A kibic ugyanis jogosítványa szerint — csak tanácsot ad. A COCOM-vitában és a gázvezetéküggyben egészen másról van szó. Itt a kibic *bele szeretne nyúlni* a lapokba, „diktálva a hívásokat".

Bérbefagyasztás

Minden bizonnyal a súlyosbodó gazdasági helyzet, a megbízható kiút hiánya — de egyidejűleg az iránta növekvő mértékben jelentkező igény — a részbeni magyarázata annak, hogy a fejlett tőkés országokban a kormányok mintha *gyakrabban változnának, mint korábban.* A héten például egyszerre két észak-európai országban, Dániában és Svédországban is sor került új kabinetek bemutatkozására és programadására. Koppenhágában az új kormány azzal tette le a névjegyét, hogy *1983 márciusáig befagyasztotta a béreket.* Mivel pedig az árak egyidejű befagyasztásáról *nem esett szó,* az intézkedés mindenképpen a reálbérek *csökkentését jelenti.* Ez azonban csak a csomag egyik része.

A szociális-társadalombiztosítási kiadások lefaragása címén a kormány kilátásba helyezte a munkanélküli segélyek csökkentését és az úgynevezet bérindexálási gyakorlat 1985-ig történő teljes megszüntetését. Nem mellékes a dolgozók számára az sem, hogy *a jövőben a munkából kiesett személy betegségének első hat napján nem számíthat táppénzre, a „jóléti állam biztonsági hálójára" csak egy hét elteltével tarthat igényt.* Vitathatatlan, hogy itt az ideje a határozott intézkedéseknek, hiszen az ország külföldi adósságai elérik a 14 milliárd dollárt, a bruttó nemzeti termék 28 százalékát. (Ha jól számoljuk, minden egyes dánra mintegy 2700 dollár tartozás esik, ez több, mint kétszerese annak a számnak, amit a lengyel konvertibilis adósság lakosokra történő „elosztása" után kapnánk. Tény: a két ország *exportképessége, gazdasági stabilitása aligha említhető azonos lapon.*

Olajpiaci háttér

Érdekes hírek és elemzések láttak napvilágot a héten *az olajpiacról* és az olajárról is. Az OPEC elemzése szerint a következő negyedévben tovább csökkenhet a kereslet a szervezet tagállamai által piacra vitt nyersolaj iránt, és szélsőséges esetben akár a napi *15 millió hordós szintre is zuhanhat.*

Ennek fényében a márciusban megállapított napi 17,5 millió hordós termelési plafon felemelésére — bármennyire is szorgalmazzák ezt néhányan a tagállamok között — alig van remény, sőt, a szervezeten belül a feszültség növekedése sincs egyáltalán kizárva. Összecseng ezzel a megállapítással a fejlett tőkés országokat tömörítő, párizsi székhelyű Nemzetközi Energiaügynökség elemzése. Eszerint a tagországok nyersolaj-felhasználása az idén 4 százalékkal lesz kisebb a tavalyinál és 6 százalékkal marad el az 1980-as szinttől. Jövőre viszont — *a megélénküléssel* is összhangban — már mérsékelt növekedés várható. Ez azonban aligha fogja megváltoztatni az olajpiac állapotát. Mutatja ezt, hogy az OPEC napjainkban már 1985-ig tartó árbefagyasztást fontolgat. Vagyis: maradna a 34 dolláros hordónkénti alapár. Tekintve, hogy a dollár is inflálódik, a változatlan nominálár nyilvánvalóan csökkenő reálértéket takar.

Nem biztos — mondja erről az állításról a Petroleum Intelligence Weekly. A dollár ugyanis jelentősen felértékelődött néhány valuta ellenében, és az ár értékelésénél az árfolyamváltozást is figyelembe kell venni. Így számolva, már néhány esetben szó sincs árcsökkenésről, sőt. A japánoknak például *20 százalékkal,* a franciáknak pedig *27 százalékkal többet kell nemzeti valutájukban egy hordóért fizetniük, mint két évvel korábban.*

Gonda György—Szentgáli Péter

Interker-börze

Interker-börze nyílt hétfőn, az Ipari Reklám és Propaganda Vállalat Rákóczi úti bemutatóházában. Az elfekvő vállalati készletek értékesítését segíti a börze, amelyet a szokásosnál is nagyobb érdeklődés előzött meg, hiszen a megnehezült gazdálkodási körülmények között a feleslegessé vált készletek ésszerű átcsoportosítása egyre inkább érdeke vevőnek és eladónak egyaránt.

Több mint *100 ipari nagyvállalat* és szövetkezet kínálja eladásra feleslegessé vált készleteit, mintegy *1,4 milliárd forint értékben.* A felajánlott termékek főbb csoportjai: kohászati termékek, gépek, műszerek, járműalkatrészek, építési és szerelési anyagok, villamos gépek, erősáramú anyagok, gépek, berendezések, valamint szerszámok és kötőelemek.

Október 19–22.

Szakkiállítások a vásárvárosban

Ötödször a korrózióvédelemről

Az őszi vásárévad fináléjának három jelentős eseménye van, a *Budatranspack* — csomagolási — a *Hungarokorr* — korrózióvédelmi — és az *Elastomer* — műanyagipari — szakkiállítás. Október 19. és 22. között tehát ismét benépesül a kőbányai vásárváros.

A hetedik alkalommal megrendezendő Budatranspack '82 nemzetközi anyagmozgatási és csomagolási kiállításon mintegy 80 magyar és külföldi vállalat mutatja be exportcikkeit a B csarnokban és a 16-os pavilonban, valamint a B csarnok melletti szabad területen.

A Hungarokorr nemzetközi korrózióvédelmi bemutatót *immár ötödik alkalommal* nyitják majd meg. Ezen több mint 100 magyar és külföldi cég mutatkozik be, mégpedig a D pavilonban. Ezzel egy időben október 18. és 22. között rendezik meg az első európai korrózióvédelmi hét rendezvényeit is. Az *Eurocorr '82* célja, hogy előadásokon és poszterbemutatókon ismertessék a korrózióvédelmi kutatások eredményeinek felhasználását.

A harmadik szakkiállítást, az Elastomert, első ízben rendezik meg Budapesten. A külföldi és hazai műanyagipari érdekességeket a 23-as pavilonban láthatják az érdeklődők.

— elek —

Befejeződött a Vöröskereszt VI. kongresszusa

(Folytatás az 1. oldalról)

hozzájárult a lakosság egészségének védelméhez, a betegségek, a balesetek megelőzéséhez. Szóltak a tennivalókról is. A többi közt javasolták: a Vöröskereszt aktivistái segítsék a dohányzást korlátozó intézkedések érvényesítését, a társadalom összefogását a dohányzás ellen. Győzzék meg a szenvedély rabjait — főleg a fiatalkorúak, a terhesek, az időskorúak, a betegek — a dohányzás ártalmasságáról, vegyék rá őket, hogy ne dohányozzanak. Van mit tenni, hiszen a cigarettafogyasztás mértékét tekintve országunk világviszonylatban a *negyedik*, az európai országok között a *második*.

Ezen a fórumon is hangoztatták: társadalmi összefogás szükséges *az alkoholizmus* leküzdésére. A Vöröskereszt az ifjúsági és társadalmi szervezetekkel együtt óvja a fiatalokat az alkohol túlzott fogyasztásától, fontos azonban, hogy a családtagok, a munkatársak jó példát mutassanak.

A kongresszuson részt vevő orvosok ismételten elismerésüket fejezték ki a véradóknak, akik véradományaikkal önzetlenül segítik embertársaik gyógyítását. Többen elmondották: az orvostudomány fejlődése a szív-, az agy-, a nyelőcsősebészet, a veseátültetés, a haematológiai betegségekben szenvedők gyógykezelése sok-sok vért, vérkészítményt igényel, ezeket csak a folyamatosan megújuló mozgalom elégítheti ki.

Jól példázza a vöröskeresztesek ügybuzgalmát, törekvéseit a *Borsodi Vegyi Kombinát* kezdeményezése: a gyár Vöröskereszt szervezete fölhívással fordult a megye üzemeiben tevékenykedő társszervezetekhez, a szocialista brigádokhoz, hogy társadalmi munkával gyorsítsák meg a megyei véradóközpont építését. A felajánlott segítség nem maradt el, s ennek eredményeként az a vértranszfúziós állomás, amelyet a VII. ötéves tervidőszakban akartak fölépíteni, az eredetileg kijelölt időpontnál három évvel korábban, még a VI. ötéves terv során elkészülhet.

Szorgalmazták a felszólalók *környezetünk hatékonyabb védelmét* is: a környezetvédelmi törvény előírásainak betartásáért további erőfeszítéseket kell tenni — mondták. Javasolták, hogy a Vöröskereszt, a Hazafias Népfront, az ifjúsági és más szervezetek együttműködve mindenütt szervezzék meg *a tisztasági akciókat*, az utcák, a parkok, közterek rendbentartását. Szó esett arról is, hogy sok helyen nem védik megfelelően a természeti környezetet, az emberek egészségét, a mezőgazdaságban alkalmazott vegyi anyagok szennyeződéseitől, ártalmaitól. A vöröskeresztes aktivisták nem ismerik a vegyszerek szakszerű tárolásának, alkalmazásának módját, ezért kérték: bocsássanak rendelkezésükre, tájékoztató, propagandaanyagokat, hogy a legfontosabb tudnivalókról időről időre tájékoztathassák a mezőgazdasági dolgozókat. Elmondták, a gazdaságok vöröskeresztesei rendszeresen szerveznek egészségügyi felvilágosításokat, ennek ellenére gyakori a baleset, a fertőzés. A következő időben gondoskodnak arról, hogy *még több önkéntes ápolónőt* képezzenek a gazdaságokban, azért hogy mindegyik üzemegységben legyen hozzáértő elsősegélynyújtó. A Pest megyei küldöttek elmondták, hogy nemrég megszervezték az *első községi társadalmi elsősegélynyújtó ügyeletet*. Új kezdeményezésük célja: azokban a községekben, ahol az ötnapos munkahét bevezetése óta a munkaszüneti napokon orvos nem teljesít szolgálatot, ha szükséges, *szakképzett aktivisták*, illetve azok csoportjai elsősegélyben részesíthessék a rászorulókat.

A vitában elhangzottakra Hantos János főtitkár válaszolt, majd a kongresszusi küldöttek jóváhagyták az országos vezetőség beszámolóját és elfogadták a Magyar Vöröskereszt VI. kongresszusának határozatát.

Határozat az alapszabály egyes pontjainak módosításáról

A határozat módosítja az alapszabály két pontját. Ennek értelmében a fővárosi, a megyei, a városi, a városi-járási és a járási vezetőségek saját hatáskörben végrehajtó bizottságot választanak. A vb-k szervezik és ellenőrzik a vezetőségek határozatainak végrehajtását, beszámoltatják a munkahelyi, a lakóhelyi és az alapszervezeti vezetőségeket, tapasztalatcseréket szerveznek, munkájukról beszámolnak a vezetőségeknek, és előkészítik azok üléseit. A módosított alapszabálynak megfelelően a Magyar Vöröskereszt tagsági díja felnőtteknek évi 10 forintról 20 forintra, tanulóknak évi 4 forintról 10 forintra emelkedik.

A kongresszus határozata — az elért eredményekre építve — a következő öt évre azt a célt tűzi szervezetei, tagsága elé, hogy hatékonyabban támogassa a magyar egészségügy, a szociálpolitika és a közművelődés törekvéseit, a család védelmét. Előírja a dokumentum, hogy — az emberek segítőkészségére alapozva — a Magyar Vöröskereszt tegyen kezdeményezéseket a hátrányos helyzetűek szociális problémáinak megoldására. A vöröskeresztes mozgalom tagjainak számát célszerű úgy növelni, hogy az új aktivistákat érdeklődésüknek és szakértelmüknek leginkább megfelelő, társadalmilag is hasznos feladatokkal bízzák meg. A határozat leszögezi, hogy a szervezet továbbra is támogatja a Nemzetközi Vöröskereszt demokratizálódásának folyamatát, föllép a béke megóvásáért, a nemzetközi szolidaritás és együttműködés fejlesztéséért.

*

A kongresszus küldöttei nyílt szavazással megválasztották a Magyar Vöröskereszt vezető testületét, a 119 tagú országos vezetőséget, továbbá a 15 tagú számvizsgáló bizottságot.

Az országos vezetőség első ülésén megválasztotta a tisztségviselőket. A Magyar Vöröskereszt elnöke ismét *Gegesi Kiss Pál* akadémikus lett. Négy alelnököt választottak: *Gyüszü Miklóst, Medve Lászlót, Rostás Istvánt* és *Szabó Bélánét*. A Magyar Vöröskereszt főtitkárává ismét *Hantos Jánost* választották meg, főtitkárhelyettes *Kaposvári Júlia* és *Alföldy Árpád* lett.

Az országos vezetőség az alapszabálynak megfelelően 15 tagú országos végrehajtó bizottságot választott, amelynek elnöke az országos vezetőség főtitkára.

Losonczi Pál fogadta dr. Ahmad Abu Gourát

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke hétfőn a Parlamentben fogadta *dr. Ahmad Abu Gourát*, a Nemzetközi Vöröskereszt állandó bizottsága és a jordán Vörös Félhold társaság elnökét. Jelen volt *Hantos János*, a Magyar Vöröskereszt főtitkára, az országos végrehajtó bizottság elnöke.

KÖZÉLET-DIPLOMÁCIA

Üdvözlő távirat

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte *I. János Károly* királyt, Spanyolország nemzeti ünnepe alkalmából.

Búcsúlátogatás

Losonczi Pál, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, *Lázár György*, a Minisztertanács elnöke és *Apró Antal*, az országgyűlés elnöke fogadta *Jacques G. Gerard-ot*, a Belga Királyság rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, aki végleg elutazott Budapestről.

Ulánbátori pártküldöttség érkezett Budapestre

A Magyar Szocialista Munkáspárt budapesti bizottságának meghívására hétfőn a fővárosba érkezett a Mongol Népi Forradalmi Párt ulánbátori bizottságának küldöttsége. A delegációt *Bat-Ocsirin Altangerel*, az MNFP KB Politikai Bizottságának tagja, az ulánbátori pártbizottság első titkára vezeti. Fogadásukra a Ferihegyi repülőtéren megjelent *Maróthy László*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a budapesti pártbizottság első titkára. Ott volt *Badamtarin Baldo*, a Mongol Népköztársaság budapesti nagykövete.

A delegáció látogatást tett a budapesti pártbizottságon, ahol Maróthy László tájékoztatta a vendégeket az MSZMP XII. kongresszusa határozatai végrehajtásának helyzetéről, a fővárosi pártszervezetek munkájáról.

Magyar nagykövet Nigériában

Bende József, a Magyar Népköztársaság Nigériában akkreditált nagykövete hétfőn átadta megbízólevelét *Alhaji Shehu Shagarinak*, a Nigériai Szövetségi Köztársaság elnökének.

Elutazott Renato Altissimo

Elutazott Budapestről a *Renato Altissimo* egészségügyi miniszter vezette olasz egészségügyi küldöttség, amely *Schultheisz Emil* egészségügyi miniszter meghívására látogatott Magyarországra. A delegáció egyhetes itt-tartózkodása idején tárgyalásokat folytatott az Egészségügyi Minisztériumban a két ország egészségügyi helyzetéről, kapcsolatainak fejlesztési lehetőségeiről. Aláírták a magyar—olasz egészségügyi együttműködési szerződés 1982—83. évi munkatervét.

Renato Altissimót fogadta *Sarlós István*, a Minisztertanács elnökhelyettese.

Tátrai Vilmos kitüntetése

Az Elnöki Tanács *Tátrai Vilmos* Kossuth-díjas egyetemi tanárnak, hegedűművésznek, hangversenymesternek 70. születésnapja alkalmából, érdemes és eredményes munkássága elismeréseként a Szocialista Magyarországért Érdemrend kitüntetést adományozta. A kitüntetést hétfőn *Korcsog András* művelődési minisztériumi államtitkár adta át.

Rácz István kitüntetése

Az Elnöki Tanács érdemes és eredményes munkássága elismeréseként, 60. születésnapja alkalmából *Rácz István* állami díjasnak, a Budapesti Műszaki Egyetem egyetemi tanárának, a műszaki tudományok doktorának a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta. A kitüntetést hétfőn adta át *Korcsog András* művelődési minisztériumi államtitkár.

Apartheidellenes ülés

Az ENSZ apartheidellenes különleges bizottsága hétfőn a dél-afrikai politikai foglyok szabadon bocsátását követelő emlékülést tartott New Yorkban. A Magyar Szolidaritási Bizottság ez alkalomból táviratot juttatott el a különleges bizottsághoz, melyben elítéli a Dél-afrikai Köztársaság apartheidpolitikáját és a környező frontországok békés építőmunkáját veszélyeztető agresszív lépéseit.

Az együttműködés bővítéséért

Gerhard Schürer budapesti tárgyalásai

Gerhard Schürer, a Német Demokratikus Köztársaság Minisztertanácsának elnökhelyettese, az Állami Tervbizottság elnöke október 7—10. között Budapesten tárgyalt *Faluvégi Lajossal*, a Minisztertanács elnökhelyettesével, az Országos Tervhivatal elnökével. A megbeszélések során áttekintették a magyar—NDK gazdasági együttműködésben elért eredményeket. Megállapították, hogy azok a világgazdasági környezet kedvezőtlen alakulása ellenére is tervszerűen fejlődtek s megállapodtak, hogy javaslatokat dolgoznak ki az együttműködés 1983—1985. évekbeli bővítésére. Kijelölték a gazdasági együttműködés fő területeit az 1986—1990-ig terjedő évekre, és megállapodtak az erre vonatkozó munkák megszervezésében is.

Gerhard Schürer vasárnap elutazott hazánkból. Búcsúztatásán a Ferihegyi repülőtéren megjelent Faluvégi Lajos és *Rudolf Rossmeisl*, az NDK rendkívüli és meghatalmazott nagykövete.

Nagygyűlések, tiltakozások

Levelek, táviratok a szolidaritás jegyében

Ezekben a napokban-hetekben a szokottnál is gyakrabban kopogtat a postás az *Országos Béketanácsnál:* táskájában levelek és táviratok sokasága, amelyek az ország számos megyéjéből, városából, településéről érkeznek, hírül adva fiatalok és idősek, nagyüzemi és szövetkezeti kollektívák, pártkörzetek és szakszervezeti bizottságok tagjainak felháborodását a Libanon elleni izraeli agresszió miatt.

Nyíregyházán, a *Hajtóművek és Festőberendezések Gyárában* tartott szolidaritási nagygyűlésen a dolgozók aggodalmukat fejezték ki a mind feszültebbé váló világpolitikai helyzet miatt. *Túrkevén*, az őszi szolidaritási akciósorozat részeként megrendezett demonstráción, ötszáz ember helyeslésével táviratot szövegeztek meg, amelyben elítélték az agresszorokat. „Békében szeretnénk felnőni" közölték óhajukat *Fejér* megyéből a KISZ-tábor résztvevői. A *hódmezővásárhelyi* fiatalok nagygyűlésén leszögezték: senki nem érezheti magát biztonságban addig, amíg elnyomott, leigázott népek léteznek. A *Rába Magyar Vagon- és Gépgyárban* röpgyűléseket tartottak, amelyeken a dolgozók egyhangúlag követelték, hogy Izrael azonnal vonja ki csapatait Dél-Libanonból.

Az *Orosházán* tartott békenagygyűlés résztvevői nyomatékosan aláhúzták, hogy az esztelen vérontás ezrek életét oltja ki, százezrektől veszi el az értelmes emberi lét lehetőségét. A *boglárlellei Hiradástechnikai Szövetkezet és a nyíregyházi Fodrász Szövetkezet* dolgozói is hangot adtak reményüknek, hogy végül is felülkerekedik a józan ész, s érvényesül az emberiesség, megálljt parancsolva a fegyvereknek. *Dunaújvárosból*, a *Batsányi János* nevét viselő városrész lakói is eljuttatták levelüket az Országos Béketanácshoz, amelyben síkraszállnak a térség ügyének igazságos rendezéséért, a független, önálló palesztin állam létrejöttéért.

Vita a népfrontban

Építészet és társadalom

Új lakótelepeink külleme már eddig is sok vitára adott okot. A közvélemény egyhangúnak, szürkének találta szinte mindannyiukat, s ezért a tervezőket hibáztatta. A Hazafias Népfront településpolitikai munkabizottságának és a Magyar Építőművészek Szövetségének hétfői együttes ülésén — amelyen részt vett *Pozsgay Imre*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára —, arra tettek kísérletet, hogy közelítsék az építészet és a társadalom szempontjait.

Az építészek álláspontját *Farkasdi Zoltán*, a MÉSZ elnökhelyettese fejtette ki. „Olyan fórumokra van szükség, hangoztatta, ahol tervező, építtető, és kivitelező rendszeresen kifejtheti nézeteit."

A Hazafias Népfront kész az együttműködésre — mondta *Szabó Endre*, a mozgalom településpolitikai munkabizottságának titkára.

S. Hegedüs László, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára annak a véleményének adott hangot, hogy a lakosságnak barátságos, emberléptékű otthonokra van szüksége.

*

A budapesti utak, közművek állapota, az ezek felújításakor elkerülhetetlen forgalomelterelések is közvetlenül érdeklik — érintik a lakosságot. Azért, hogy magukénak vallják a várospolitikai elképzeléseket, részt vehessenek kialakításukban még a jövendő terveinek véglegessé válása előtt társadalmi vitára bocsátották a felújítási, karbantartási elképzeléseket. Ennek a széles körű eszmecserének részeként tartottak vitafórumot hétfőn, a Hazafias Népfront budapesti bizottságának székházában.

Mozart-felújítás

Ljubimov az Erkelben

Jurij Ljubimov, a moszkvai Taganka Színház művészeti vezetője hétfőn délután az Operaház üzemházában találkozott a sajtó képviselőivel abból az alkalomból, hogy ő irányítja jelenleg az Erkel Színházban *Mozart Don Giovanni* című operája olasz nyelvű felújításának próbáit. Az október 24-i premieren a címszerepet *Melis György*, a kormányzót *Begányi Ferenc*, Donna Annát *Kukely Júlia*, Don Ottaviót *Gulyás Dénes*, Donna Elvirát *Sudlik Mária*, Leporellót *Polgár László*, Masettót *Véghelyi Gábor*, Zerlinát *Kalmár Magda* énekli. Az előadás vendégkarmestere *Fischer Iván*, a díszlettervező *David Borovszkij*, Ljubimov állandó munkatársa, a jelmeztervező *Makai Péter*, a koreográfus *Seregi László* lesz. A magyar közönség körében jól ismert rendező, aki már több drámát állított színre hazánkban, ezúttal *először rendez operát Budapesten.*

Idegenforgalmi tájékoztató

Rokonaink vendégségben

Szokás immár, hogy a Hotel Duna Intercontinental vendégül hívja a világ többi Intercontinental Szállodáját. Ezúttal a helsinki Inter szakácsai és munkatársai adnak ízelítőt a finn gasztronómiai különlegességekből. *Baltitengeri halkülönlegességek, jávorszarvas-leves, pirított rénszarvas, hófajd lábasban* — csupán néhány a pikáns ízesítésű finn ételspecialitásokból.

Egyebek között erről hallhattunk tájékoztatót tegnap délelőtt a Duna Intercontinentalban. A finn hét azonban nem csupán gasztronómiai találkozót jelent, hanem gazdag eseményprogramot, egyebek között *fotókiállítást*, valamint ismerkedést a finn népzenével, a *Tilitulitallaa* együttes közreműködésével.

Hazánk és Finnország kapcsolatai barátiak, a két nép rokonszenve a régmúltban gyökeredzik. Ezt csak erősíthetik fejlődő kereskedelmi és idegenforgalmi kapcsolataink. Ennek egyik újabb megnyilvánulása a finn hét — hangsúlyozta *Osmo Väinölä*, Finnország budapesti nagykövete. Az elmúlt évtizedben évenként *megháromszorozódott* a két ország közötti idegenforgalom, főként a légi forgalom, a MALÉV és a Finnair légitársaságok jóvoltából. A turizmus kölcsönös növelésének fontosságára utalt bevezetőjében *Kállay Oszkár*, az Országos Idegenforgalmi Hivatal vezetője is.

— elek —

Argentin gazdaság

Fogy a bizalom

Ha a gazdaságtörténész egy század múlva majd *visszatekint* Argentína történelmére a nyolcvanas évek elején, alighanem megállapíthatja majd: a gazdasági gondoknak — sok más tényező mellett — az egyik oka az lehetett, hogy *túlságosan gyakran változtatták a gazdaságpolitikát*. Ami persze szükségszerűen azzal járt, hogy egyrészt a *vállalatok és a lakosság* nem bízott abban, hogy a ma meghirdetett irányvonal „holnaputánra" még érvényes lesz, másrészt pedig az elhatározott intézkedések egyszerűen *nem hathattak*. Mire ugyanis valamifajta reakció mutatkozott volna, addigra már újra megváltozott a feltételrendszer.

Kapkodás

1981 tavaszán, hatalomra jutása után hamarosan, *Videla* tábornok új gazdasági csúcsminisztert nevezett ki. Az ő feladata lett volna az elődjének ideje alatt felgyülemlett problémák megoldása. Az infláció mértéke akkorra már *jóval meghaladta* a 100 százalékot, a tőke a peso februári 10 százalékos leértékelése ellenére minden úton *menekült*, az argentin vállalatok pedig egymás után mentek csődbe. *Lorenzo Sigaut*, az új miniszter, rövid idő alatt *két ízben* — egyenként *30 százalékkal — leértékeltette* a pesót, kettős devizaárfolyamot vezetett be, és korlátozta a hitelnyújtást és az importot. Sigaut láthatóan úgy vélte, hogy az állami beavatkozás növelése stabilizálhatja a gazdaságot és *helyreállíthatja* a vészesen romló külső egyensúlyt.

Utóda, *Lorenzo Alemann* azzal kezdte, hogy *felszámolta* a kettős devizaárfolyamot. E rendszerben a kereskedelmi fizetéseket *alacsonyabb százalékkal* számolták el, mint a tőketranzakciókat. Az új csúcsminiszter véleménye szerint ugyanis *nem az állami intervenció*, hanem csak a szabadpiaci hatások jótékony és korlátlan érvényesülése hozhatja majd meg Argentínának a gyógyulást. Alemann természetesen síkraszállt azért, hogy *az importversenyt növelni kell*, szemben elődjével, aki inkább védeni próbálta az argentin vállalatokat.

Alemann kísérlete sem tartott azonban sokáig. 1982. július 1-én a gazdasági kormányrudat ismét *új személyre* bízták. *Dagnino Pastore* természetesen *gyökeresen szakítani* kívánt elődje irányvonalával. A jelszó — szinte egy éven belül másodszor — ismét az állam gazdasági szerepének növelése lett. Ezek után nyilvánvalóan nem lehetett csodálkozni rajta, hogy Pastore *visszaállította* a devizapiacon a kettős árfolyamot. Csomagtervében ezen kívül megígérte — inkább: kilátásba helyezte — a peso leértékelését, a pénzpiacok szigorú ellenőrzését és a bérek emelését. Azok a vállalatok pedig, amelyek elfogadták volna a kormány által javasolt árellenőrzést, viszonzásul kamatláb-támogatásban (a központi bank által nyújtott kedvezményes hitelben) részesedtek volna.

Pastore mindettől azt várta, hogy a termelés *élénkül* és egyidejűleg az infláció is visszaesik. A gazdaságpolitika „alanyai" azonban kevéssé bíztak az új (illetve egy éve már látott) ideák sikerében. Az irányvonalat úgy értékelték, hogy *az mindenképpen erősödő inflációhoz vezet és így általában pénzüket nem a bankba vitték, hanem ékszert, házat vagy idegen valutát igyekeztek vásárolni*. (Tény és való a tavalyi 114 százalékkal szemben 1982 közepén a nagykereskedelmi árak már 270 százalékkal nőttek.) Nem volt sikere a kettős árfolyam rendszerének sem. A bevezetés időpontjában egy „kereskedelmi" — tehát exporttal kitermelhető — dollárért 20 000 pesót adtak, míg a „pénzügyi árfolyam" 25 000 pesón állt, majd lebegett a 39 000 peso/dollár szintig. A fix kereskedelmi árfolyam azonban *nem változott*. Az exportőrök így — a 60 000 pesós feketepiaci árfolyamra is tekintettel — félig-meddig jogosan vártak a kereskedelmi árfolyam leértékelésére és a nagyobb jövedelemben bízva visszatartották szállításaikat. A leértékelés azonban *nem következett be*, mintegy 2 millió tonna kukoricára és szójababra viszont *nem jött létre kötés* ...

Furcsa rekord

Argentína exportja 1982 első félévében *több mint 30 százalékkal volt kevesebb, mint a megelőző év azonos időszakában*. A nyilvánvaló visszatartás pedig kétségessé tette, teljesülhet-e a második félévre a kereskedelmi mérlegben a központi bank által prognosztált 1,3 milliárd dolláros többlet. Ilyen körülmények között a külföldi hitelezők aggodalma érthetően megnövekedett. Argentína külföldi adósságállománya ugyanis közel jár a 40 milliárd dollárhoz, az esedékesség, a lejárati struktúra pedig Buenos Aires számára meglehetősen *kedvezőtlen*. Az év második felében ugyanis az országnak mintegy *15 milliárd dollárt kellene kifizetnie*. Ebből — nyilatkozatok szerint — 2,3 milliárd dollárt a tartalékokból fedeznének, így is maradna azonban 10,2 milliárd dollár törlesztési és 2,5 milliárd dollár kamatfizetési kötelezettség.

Augusztus 24-én, hivatalba lépésének második hónapjában, Pastore lemondott. Saját nyilatkozata szerint *képtelen volt az adott helyzetben a kiutat megtalálni, az egymásnak ellentmondó érdekekkel megbirkózni*. A gazdasági minisztérium élére új vezető került, aki ez alkalommal már harmadszor tölti be ezt a pozíciót. Vannak olyan vélemények, amelyek szerint ő esetleg „rekordot javít". Vagyis: megbízatása talán addig sem fog tartani, mint elődjéé.

G. Gy. — Sz. P.

Készletek

Jobb ösztönzés a csökkentésre — Ügyes átváltozás, papíron

Az 1983-as esztendőben várhatóan módosulnak a szabályozórendszer egyes elemei. A hiradásokból körvonalazódik a változás iránya, jellege; ám néhány kérdésben a szakemberek még nem jutottak egyetértésre: Ezek közé tartozik a forgóeszköz-, s ezen belül a készletgazdálkodás, valamint ennek finanszírozása. A szigorítás szükségességét senki sem vitatja, ám eszközeit illetően megoszlik a szakértők véleménye.

Amiben mindenki egyetért: *növelni kell a hitel szerepét a készletek finanszírozásában*. Arról viszont sokan vitatkoznak, hogy elegendő-e a jelenlegi hitel mennyisége, vagy szükség van-e újabb kölcsönökre. *Forró Dezső*, a Magyar Nemzeti Bank főosztályvezető-helyettese szerint ma már *nem elegendő* a hitel; illetve fokozni szükséges szerepét.

Kinyílt a kiskapu

— A szabályozó rend egyes elemeinek — ezek között a forgóeszköz-finanszírozás rendjének 1980. évi módosításakor — mondja — *sok szakember volt azon a véleményen, hogy a következetesebb önfinanszírozás csökkenti a hitel szerepét, és növeli a külső beavatkozás lehetőségét a vállalati döntésekbe*. Az aggály annyiban *igazolódott*, hogy a hitel aránya a készletek finanszírozásában tovább csökkent, és — amire kevesen gondoltak — a készletnövekedés finanszírozása, a tapasztalatok szerint, *nem okozott túl nagy gondot a vállalatoknak*. 1980-ban nagyon mérsékelten nőttek a készletek, ám a következő években a beruházási ciklussal együtt *újabb emelkedésről* számoltak be a statisztikák. A hitel nem fékezhette a készletnövekedést, mert a fejlesztési alapok *meghaladták* a tervezett szintet és egyszerűen kiszorították a finanszírozásból. Végül a készletek ebben a szigorúnak ítélt rendszerben is *jobban emelkedtek* a termelésnél. És van még egy dolog, amiről csak a készlet alakulását „számon kérő" szabályozási rendszer 1980-tól egy kicsit elterelte a figyelmet: az egyéb — elszámolási jellegű — forgóeszközök állományának növekedéséről.

— Ide tartoznak a vállalati számlák. A számlákon vezetett követelések növekedése miért okoz problémát?

— A szabályozás a forgóeszközök — tehát a készletek és elszámolás jellegű eszközök — teljes körét 1980-ig egységesen kezelte. Két év óta viszont ez utóbbiak finanszírozása *már nem terheli a fejlesztési alapokat*, így a gazdálkodás ezen a területen némiképp fellazult. A hitelek elbírálásával a vállalati önkontrollt nem pótolhatja a bank. Nem csoda, ha az egyéb forgóeszközök növekedésére nyújtott kölcsönök megnövekedtek. A forgóeszköz-finanszírozás kettéválasztása „kiskaput" nyitott a vállalatoknak. A készletmérések előtt néhány ügyes fogással, például eladással, *„elszámolási tétellé"* lehetett változtatni a készleteket.

— Vagyis a készletmérés előtt a vállalat „eladta" a szükséges alapanyagot, majd néhány hét múlva ugyanannyiért „visszavásárolta?"

— Nem merném ezt ilyen kategorikusan kijelenteni, de a szabályozás kétségkívül lehetővé teszi ezt. Például a korábbi forgóeszköz-finanszírozási rendszerben előfordult, hogy a mezőgazdasági göngyölegek — ládák és rekeszek — egy része, *soha és sehol nem jelent meg felhalmozásként*, mert mindig „úton voltak", elkerülték

a készletmérést. Ez az egyébként jogi szempontból nem is kifogásolható vállalati magatartás *sok millió forint fejlesztési alapot takarított* meg az érdekelteknek.

Sorban állás a pénzért

— Valamit nem egészen értek. Ön azt mondta, hogy az egyéb forgóeszközök növekedésére a bank viszonylag könnyen adott hitelt. Ebbe a csoportba tartoznak a kifizetetlen számlák is. Ám ismét — akár csak 2-3 évvel ezelőtt — sok vállalat áll sorban a pénzéért néhány fizetésképtelen nagyvállalatnál. Pedig lehetőség lenne a késedelmes fizetés hitelezésére.

— Pontosabban: csak akkor adunk hitelt, ha a vállalat *mindent megtesz* a pénz behajtásáért — például *bírósághoz* fordul. Persze az már más kérdés, hogy a milliárdos nagyvállalat és a filléres terméket szállító kisszövetkezet *nincs* azonos súlycsoportban. Míg a nagyvállalat *bárki mástól is megrendelheti* azt az alkatrészt, addig a kis cégnek a léte múlik a jó viszony megtartásától.

— Ha pénzügyi oldalról értékeljük a jelenséget, felmerül a kérdés, elegendő pénz került-e forgalomba, nincs-e pénzhiány?

— A gazdasági növekedés, a termelés bővítése mindig kikényszeríti a forgalom *zavartalan* lebonyolításához szükséges pénzmennyiséget. Szerintem *máshol kell a jelenség okát keresni:* egyes nagyobb cégek *gazdálkodási problémái* és az abból eredő pénzügyi zavarok gyűrűznek tovább a magyar gazdaságban, és ennek megjelenési formája *a sorban állás*. Egyáltalán nem lenne *helyes, ha a Magyar Nemzeti Bank a fizetésképtelenséget pótlólagos hitelnyújtással hidalná át!* Egy esetleges pénzhiány még mindig kisebb gondot okoz — bár hangsúlyozom, szerintem *ez nem fenyeget* —, mint a fölös pénztömeg, ami az infláció egyik motorja. Másban kell a hibát keresni. Itt van például a külkereskedelem. Csak az utóbbi esztendők egyre fokozódó nehézségei miatt figyeltünk föl arra, hogy a magyar vállalatok *túlságosan lassan hajtják be a követeléseiket*. Valahogy az az érzésem, hogy csak a tágabban értelmezett termelésre koncentrálnak, a fizetés pedig *elsikkad*. Pedig manapság a fizetési kondíció az üzletkötés *sarkalatos* pontjává vált. Nem elég a jó árut megtermelni, reklámozni, majd eladni, *a jó fizetési feltételeket is ki kell alkudni!* A vevők manapság egyre többször kérnek *hosszabb fizetési határidőket*. Érdemes lenne megvizsgálni a magyar üzletkötéseket ebből a szempontból; *mindig a legkedvezőbb fizetési kondíciókkal szerződnek az üzletkötők?* De ugyanerre a jelenségre itthon is számtalan példa akad. A vállalatok *30 nap alatt fizethetik ki* a vásárolt áru értékét. Ha a fizetés határidejét mondjuk 12 napról 24-re emelik — törvényesen, de esetleg gazdaságilag *nem indokoltan* —, akkor a bank erre az átmeneti időre hitelt nyújt a jelenlegi gyakorlatnak megfelelően. Valahol itt kell keresni az egyéb forgóeszköz növekedésének indítékát.

— Szavaiból úgy tűnik, hogy károsnak tartja a forgóeszköz-finanszírozás kettéválasztását. Lenne jobb megoldás?

— Először ismét *egységesen* kellene elbírálni a forgóeszközöket, hogy ne lehessen az áruszférából az elszámolásiba tolni a készletnövekményt. Feltétlenül *nagyobb szerepet kaphat a hitel:* az újabb kölcsönök nyújtásával egyidejűleg csökkenjen a saját források aránya, elsősorban a készletgazdálkodásban. Ez persze nem könnyen végrehajtható változás. 1968-ban, a reform indulásakor a vállalatok egyszeri forgóalap-juttatást kaptak a költségvetéstől. A központi pénz akkor nem fedezte a teljes forgóeszköz mennyiségét; mintegy 27—28 százaléknyit a bankhitel fedezett. Ám az azóta szigorúan *megkövetelt* önfinanszírozási rendszer a hitel arányát mintegy 15 százalék alá szorította.

Legyen keményebb

Mindezt figyelembe véve: a bankhitelnek a mostaninál nagyobb szerepet kell kapnia a forgóeszközök s ezen belül elsősorban *a készletek* finanszírozásában. A hitel szerepének, növeléséhez hozzájárulhat, hogy nem megfelelő vagy kimondottan rossz készletgazdálkodást folytató vállalatok *rászoruljanak az eddiginél több hitel felvételére*, s annak *keményebb* feltételei — kamat, kihelyezési idő, lejárat stb. — jobban ösztönözzenek az ésszerű, takarékos készletgazdálkodásra.

Lakatos Mária

HORIZONT

Borús NSZK-prognózis

Rendkívül *kedvezőtlen* lesz a gazdasági helyzet 1983-ban az NSZK-ban, a gazdasági szakértői tanács szerint. A bruttó társadalmi termék a korábbi számításokkal ellentétben 3 százalék helyett *legfeljebb csak 1 százalékkal* fog nőni — az 1982-ben várható 1 százalékos csökkenés után. *Példátlanul magas* lesz a munkanélküliek száma, évi átlagban előreláthatólag 2,25 millió. A fogyasztói árak 4, a *bérek csak 2,5 százalékkal* fognak emelkedni.

Terményfelesleg az USA-ban

Az Amerikai Egyesült Államok *szubvencionált export* útján kívánja leépíteni mezőgazdasági terményfeleslegét. A *vaj, sajt*, valamint *tejpor* esetében nem először képződnek jelentős feleslegek a belföldi piacon. A farmerek által termelt többletet ugyanis *garantált áron az állam vásárolja fel*, és ez az ár jelenleg *magasabb* a világpiaci árnál. A mezőgazdaság pénzügyi támogatása évi 2,9 milliárd dollárjába kerül az adófizetőknek.

Emelkedik a svéd adó

Svédországban az új szociáldemokrata kormány 12 pontos *gazdasági csomagtervet* tett közzé, amelyben szerepel a *munkanélküliség* csökkentése és az *infláció kordában tartása*. A program *adóemeléseket* is tartalmaz: 23,46 százalékra emelik a valamennyi termékre és szolgáltatásra kiterjedő *forgalmi adót*, valamint különadót vetnek ki egyes *„luxuscikkeknek"* minősített termékekre, köztük a *videoberendezésekre*. Fokozottabban megadóztatják *a nagy vagyonokat, az örökségeket és az ajándékozási ügyleteket*. A kormány kilátásba helyezte a már eddig is jócskán megadóztatott *alkoholra* és a *dohányra* kivetett illetékek emelését is.

A brazil arany sorsa

Brazília, amely Mexikó után a világ *második* legnagyobb külföldi adósságállományával rendelkezik, a közelmúltban *aranytartalékait használta fel fedezetként*, hogy könnyebben juthasson külföldi kölcsönökhöz.

Gumikoffer

Forradalmi újítást vezetett be a BKV. Egyre több busz lépcsőjén helyezi át a kétirányú utasáramlást okosan szolgáló kapaszkodó fogantyúkat egészen a szélre, éppen csak az önműködő ajtószárny mozgásának adva helyet. Ám az így maradó résen a Rózsa Györgyék LEG-pályázatán soványsági nagydíjra legesélyesebb utas sem tudja magát keresztülpréselni. Nincs hátra más, mint az egymásba kapaszkodással vegyített szabad fogású birkózás, amint az sportnemzethez illik.

Mégis, az a bölcs intézkedés eszembe juttatja boldogult ifjúkorom blőd viccét a felfújható gumikofferről. Korszerű, könnyű, külön előnye, hogy a szivarzsebben is elfér. Egyetlen hibája, hogy nem lehet belé semmit sem pakolni.

Hát valahogy így állunk. Jó egészséget az újítóknak az áldomáshoz!

G. Sz. L.

Dán mezőgazdasági fotókiállítás

A múzeumi hónap alkalmából kedden, a Mezőgazdasági Múzeumban, a dániai testvérintézmény munkásságát, gazdag anyagát, történetének fontosabb állomásait — az egykori épületeket, a régi keletű mezőgazdasági felszereléseket, a tudományos emlékeket stb. — bemutató *fotókiállítás* nyílt. A Dán Mezőgazdasági Múzeumban ezzel a rendezvénnyel viszonozza a magyar intézmény idei dániai bemutatkozását.

A kiállítást *Papócsi László* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes nyitotta meg.

Létszámgondok a textiliparban

Budapesten csökken a legnagyobb ütemben a textilipari dolgozók létszáma, az utóbbi években *a szövőnők és a fonónők 26—30 százaléka kicserélődött.* A fluktuáció országosan és szakmánként eltérő, de mindenképpen magasabb, mint az ipar más ágazataiban; esztendők óta tartósan meghaladja az évi 10 százalékot. A textilipari dolgozók szakszervezetének központi vezetősége kedden megtartott ülésén az iparág *létszámgondjairól* és a *szakmunkásképzés helyzetéről* tárgyalt.

Megállapították, hogy a termelésben közvetlenül részt vevő szak- és betanított munkások létszámának csökkenését csak kisebb részben okozzák a kereseti tényezők s nagyobb részben játszanak közre *a kedvezőtlen munkakörülmények.*

Gondot okoz és fokozza a létszámhiányt, hogy a termelés rekonstrukciójával párhuzamosan nem történt meg a szállítás, a belső anyagmozgatás, a tárolás, a csomagolás korszerűsítése.

A Mary Rose „feltámadása"

VIII. Henrik angol király 1545-ben, a mai Portsmouth partjainál szörnyülködve és tehetetlenül nézte végig, ahogyan flottájának büszkesége, az éppen a franciák ellen induló Mary Rose lassan az oldalára fordul, és a hullámsírba süllyed. A hajó teljes 437 évet pihent a portsmouthi öböl iszapjában, amíg aztán hétfőn, október 11-én egy hatalmas, sárga acélcsövekből álló ketrecben — illetve hasa alatt egy légzsákokkal telt „bölcsőben" — ismét a felszínre nem került.

Ismét derült idő

A ma estig szóló előrejelzés szerint eleinte folytatódik a túlnyomóan borult idő, még többfelé lesz újabb eső, zápor, egyké helyen zivatar is előfordulhat. Napközben egyre jobban csökken a felhőzet, már csak néhány helyen valószínű gyönge zápor. A nyugati szél délután néha megerősödik. A legmagasabb nappali hőmérséklet 13, 18 fok között várható.

Kedvez az időjárás

Jól halad a betakarítás, a vetés

A kedvező időjárást kihasználva, országszerte jó ütemben folyik az őszi termények *betakarítása,* és gyors ütemben haladnak a mezőgazdasági nagyüzemek a *talajelőkészítéssel,* valamint a *vetési munkákkal* is. Ez utóbbi igen biztató a jövő évi terméskilátások szempontjából, mert *várható, hogy a vetést még a fagyok beállta előtt elvégezhetik.*

A *Csongrád megyei* gazdaságok a 70 ezer hektárnyi *csöves kukorica* betakarításának félidejéhez érkeztek, ami a sokévi átlaghoz képest *egyhetes időelőnyt jelent.* A tervezett ütemben halad a megyében a *cukorrépa* szedése és szállítása is. *Somogyban* a silókukorica betakarítása befejezés előtt áll, a csöves kukoricának eddig mintegy a negyedét törték le, a burgonyának 80 százaléka került fedél alá. Ugyanígy állnak a *burgonya* betakarításával *Fejér megyében* is, ahol a kukorica felét már ugyancsak letörték, a cukorrépa szedésének pedig a harmadánál tartanak. Így várható, hogy a tervezettnél egy héttel, esetleg tíz nappal hamarabb, *már november első felében végeznek* az őszi érésű termények betakarításával. *Pest megyében* a burgonyának már több mint a háromnegyedét szedték fel, a zöldségnek pedig 80 százalékát. A kukoricával 40 százalék körül tartanak. A szakemberek szerint *jó hozamok,* egyes körzetekben *rekordtermésátlagok* várhatók. Javában folyik a burgonya betakarítása *Szabolcs megyében* is, ahol a kisgazdaságokban hozzákezdtek a *szabadföldi prizmák* készítéséhez.

Földben van már a hétezerhektárnyi őszi árpa Fejér megyében is, a kenyérgabonát pedig eddig 25 ezer hektáron, a tervezett terület harmadán vetették el. Lassanként a félidejéhez közeledik a búzavetés Pest megyében, ahol az őszi árpával és a rozzsal már ugyancsak végeztek. A kiadós esők után az előirányzott területnek több mint a felén, 50 ezer hektáron vetették el a búzát a *hajdúsági* mezőgazdasági nagyüzemekben.

A MAGYAR GYERMEKORVOSOK TÁRSASÁGA és a Magyar Pszichológiai Társaság kedden a Magyar Tudományos Akadémia épületében jubileumi ülésen emlékezett meg a budapesti Heim Pál Gyermekkórház pszichológiai csoportjának két évtizedes fennállásáról.

IDEGEN NYELVŰ IRODALMI SZÍNPAD kezdi meg a működését a Fiatal Művészek Klubjában. Diákok, műkedvelők szíves közreműködését kérik az Ifjú Nyelvbarátok (351-602). Idegen nyelvű társalgási estek minden szerdán és csütörtökön a Hungária Kávéházban, péntekenként a Gresham Étteremben. Vidám diszkó-estek 17—22 óráig: szombaton a Népköztársaság útja 112-ben, vasárnap a Vörös Rák Étteremben (Viktor Hugó u. 35.).

AGH AJKELIN LAJOS festőművész újabb alkotásaiból nyílt kiállítás a Fészek Művészklub (VII., Kertész u. 36.) Hermann Lipót-termében. A tárlat október 24-ig naponta 14—20 óra között látogatható.

JUGOSZLÁVIAI CSEMPÉSZEK. Az elmúlt harminc év legnagyobb csempészhálózatát göngyölítette fel a jugoszláv rendőrség. A 45 tagú bűnszövetkezet által az országba illegálisan bejuttatott és részben értékesített mintegy 600 000 dollár értékű áru skálája a kávétól, műszaki cikkektől, a hamis dollárokon át a fegyverekig, és lőszerig terjed. A banda főhadiszállása Bécsben volt.

REKORDOT HOZOTT az idei nyár a Fővárosi Ásványvíz- és Jégipari Vállalatnál: júniustól szeptember végéig 68 millió palackban mintegy 17 millió liter üdítő italt készítettek, s több mint 5 millió liter ásványvizet szállítottak a boltokba. Az elmúlt év hasonló időszakához képest 15 százalékkal növekedett a termelésük.

FISCHER ANNIE zongoraművésznő kedden hathetes turnéra az Egyesült Államokba utazott. A 15 koncertből álló fellépéssorozat főbb állomásai: Washington, New York, Los Angeles, San Francisco, Boston, Chicago és Detroit. A művésznő egy-egy hangversenyt ad a kanadai Torontóban és Vancouverben is.

MŰEMLÉK VASÚTÁLLOMÁS. A századfordulón emelt kaposvári vasútállomást — amelyet műemlékké is nyilvánítottak — az idő erősen kikezdte, ezért a közelmúltban megkezdődött a teljes felújítása. A munkákkal előreláthatóan a jövő évi nyári menetrend életbe lépéséig készülnek el.

Baleset a Déli pályaudvarnál

Kedden a késő délutáni órákban egy megkülönböztető jelzést használó — szirénázó — mentőautó piros jelzésnél haladt át az Alkotás utca és a Városmajor utca kereszteződésében, és összeütközött egy személyszállító kisteherautóval, mely szabad jelzésen érkezett a Városmajor utca felől. A teherautó utasai közül *kilencen könnyebben megsérültek,* a mentőautó vezetőjét súlyos sérüléssel szállították kórházba.

A baleset körülményeinek tisztázására a rendőrség vizsgálatot indított.

JEAN EFFEL. Hosszú betegség után 74 éves korában hétfőn meghalt Párizsban Jean Effel francia karikaturista és rajzoló. A nemzetközileg ismert rajzoló 1968-ban megkapta a Lenin-békedíjat. Haladó szemlélet és humanista mondanivaló jellemzi karikatúrasorozatait. Ismertebb kötetei: Az ember teremtése, valamint az Ádám és Éva. Mindkettő magyar kiadásban is megjelent.

A JUHSAJTGYÁRTÁST megkezdték a Veszprém megyei Tejipari Vállalat gici üzemében, ahová a gazdaságok naponta mintegy 2000 liter juhtejet szállítanak. Ebből Kaskavál sajtot készítenek, főleg exportra. A tervek szerint az üzem lesz az egész Dunántúl juhtej-feldolgozó központja.

AZ UTCÁN SZÜRETELNEK a Dráva menti falvakban, ahol sajátos módját választották a gazdák a szőlőtermelésnek: a mélyfekvésű vidéken nem él meg a szőlő, ezért a falusi családok óriási lugasokat építettek az udvarukban, kertjükben. Helyenként akkora szőlőlugasok díszlenek a ház körül, amelyeknek termőfelülete a száz négyzetmétert is meghaladja, és több mázsányi fürtöt érlelnek. Drávafokon, Bogdásán, Markócon, Drávasztárán és más falvakban még az utcára is jutott a szőlőlugasból. Miután az udvar „megtelt", a hajtásokat kivezették a ház elé, és azok eleven árkádokként borulnak a járdák fölé.

HAZAÉRKEZETT a Belga—Magyar Baráti Társaság és a Nemzetközi Kulturális Intézet által szervezett belgiumi koncertsorozatáról a Magyar Rádió Gyermekkórusa. Az együttes Botka Valéria és Csányi László karnagyok vezetésével hat koncertet adott belgiumi városokban, többek között Brüsszelben és Antwerpenben.

A NEMZETI SZÍNHÁZ igazgatósága közli, hogy betegség miatt ma este a Háromgarasos opera helyett a Döglött aknák előadás kerül színre. A jegyek érvényesek, vagy a váltás helyén visszaválthatók.

HAYDN-EMLÉKHANGVERSENY. Haydn születésének 250. évfordulója alkalmából a nagy osztrák zeneszerző művei csendültek fel a pécsi Muzsikáló kávéház elnevezésű koncertsorozat keddi emlékhangversenyén. A Nádor Kávéházban a bécsi klasszikus stílus mesterének három bariton trióját pécsi művészek szólaltatták meg hangszereiken.

AZ IPARFEJLESZTÉS STRATÉGIÁJA és iparpolitika az európai KGST-országokban címmel négynapos nemzetközi szeminárium kezdődött kedden Budapesten az MTA ipargazdaságtani kutatócsoportjának rendezésében.

LOT-GÉPRABLÓK PERE. A nyugat-berlini tartományi bíróságon hétfőn megkezdődött azoknak a géprablóknak a pere, akik az idén április 30-án a nyugat-berlini repülőtérre térítették el a LOT lengyel légitársaság Wroclaw és Varsó között közlekedő repülőgépét. A tárgyaláson a Nyugat-Berlinben érvényes törvények szerint a legkisebb kiszabható büntetés négy évi szabadságvesztés.

SVÁJCI ZENEISKOLÁSOK. Zürich kantonból a Zeneiskolák Szövetsége bülachi zeneiskolájának növendékei az október 20-ig tartó budapesti vendégszereplésük során ma este 6 órai kezdettel a Budapesti Történeti Múzeum Bartók Béla-emlékházában (II., Csalán u. 29.) adnak hangversenyt.

AZ RTV KÖZÖNSÉGSZOLGÁLAT közli, hogy az MTV és a nyugatnémet partnere, a ZDF nemzetközi gálaestet rendez a Vigadóban október 16-án és 17-én, világhírű sztárok közreműködésével. Jegyek kaphatók az RTV közönségszolgálatánál (Bp., V., Október 6. u. 9.).

ÚJ TÉSZTAGYÁR. Kedden megkezdte az üzemszerű termelést az új Székesfehérvári Tésztagyár. A Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat 330 millió forint értékű beruházásával épült, nyolcezer négyzetméter alapterületű automata tésztanyújtó, -vágó és -csomagoló gépsorain 15-féle levestésztát készítenek.

RAMSZESZ TEMPLOMA. Az utóbbi ötven év legnagyobb régészeti leletét, egy több mint háromezer éves óegyiptomi templom romjait találták meg a napokban Kairó határában. Az egyiptomi archeológiai intézet munkatársai az oszlopokra vésett hieroglifákból megállapították, hogy a templomot az időszámításunk előtti 13. században élt II. Ramszesz fáraó emeltette a bölcsesség istenének, a madárfejű Thotnak tiszteletére.

A BUDAPESTI MADRIGÁL KÓRUS kedden Barcelonába utazott. Részt vesz a turnén az Állami Hangversenyzenekar tagjaiból álló Kamarazenekar és a Magyar Állami Operaház több énekes szólistája is. Október 14-én és 15-én Vivaldi Olympiade és Haydn Tóbiás visszatérése című oratóriumát adják elő a spanyol nagyvárosban.

(×) Ma este fél 6 órakor India címmel Hajós György tárt diavetítéssel illusztrált élménybeszámolót az Új Tükör Világjárók Klubjában (Budapest VII., Osvát u. 11.). Belépő az Új Tükör legújabb száma.

Koszorúzás

Antal János író, újságíró, a magyar kommunista és munkásmozgalom kiemelkedő személyisége születésének 75. évfordulója alkalmából október 15-én, pénteken 10 órakor a Mező Imre úti temető munkásmozgalmi panteonjában levő emléktáblájánál koszorúzási ünnepséget rendeznek.

HALÁLOZÁS

STROHNER LÁSZLÓ, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1938-tól volt tagja a pártnak, hetvenhárom éves korában elhunyt. Temetése október 14-én, csütörtökön délután 2 órakor lesz Miskolcon, a Vasgyári temetőben — közli az MSZMP Miskolc Városi Bizottsága és a Diósgyőri Gépgyár.

Titokzatos repülőgép

Krimibe illő gépeltérítési ügyről adtak hírt kedd reggel a hírügynökségek. Egy, talán az *Alitalia* olasz légi társasághoz tartozó *DC—10-es* típusú repülőgép vasárnap a brazil Rio de Janeiróból szállt fel és hétfőn hajnalban a bolíviai La Pazban ért földet, majd onnan egy oda-vissza utat tett meg a bolíviai Santa Cruz és La Paz között. Utoljára kedden reggel a Puerto Ricó-i San Juanban látták, ahonnan félórás üzemanyag- és élelmiszerfelvétel után Róma felé vette útját.

A Santa Crúz-i *El Mundo* című lap jelentése szerint a gép Santa Cruzban felvett egy fejsérüléses személyt, akit a bolíviai rendőrség zöld egyenruháját viselő egysége kísért a gépig. Magukat megnevezni nem kívánó bolíviai légügyi személyiségek állítása szerint Santa Cruzban „fegyvereseket", feltehetőleg terroristákat vettek fel a gépre. A Puerto Ricó-i San Juanban a repülőtéri szóvivő azt közölte, hogy a gépen 30 személy tartózkodik. Más források szerint a gépen mintegy 200 személy van, de nem tudni, hogy ebből hányan utasok.

A kedd esti jelentések szerint a DC—10-es típusú repülőgép, amely három napon keresztül „bolyongott" Latin-Amerika országaiban, *a régóta körözött olasz szélsőjobboldali terroristát, Pierluigi Pagliait szállította Rómába.* A terrorista — rendőrségi források szerint — „súlyos sebesült", a repülőtérről eszméletlen állapotban szállították tovább egy római kórházba.

A terrorista a bolíviai rendőrökkel Santa Crúzban korábban vívott tűzharcban sebesült meg. A bolíviaiak a terroristát elfogták, s Róma kérésére kiadták Olaszországnak. Olasz rendőrök és bolíviai orvosok kíséretében a kezdetben „titokzatosnak" vélt DC—10-es repülőgépen érkezett kedden vissza az olasz fővárosba.

Forgalmi változások

A FŐVINFORM jelenti: járdaszélesítés miatt október 18-ig lezárták a Baross tér—Bethlen Gábor utca kereszteződésében a külső forgalmi sávot. Az autósoknak itt útszűkületre kell számítaniuk.

Autóbuszok szállítják az utasokat október 13-án reggel 8 órától 13 óra 30 percig a 28-as villamosok vonalán, az Éles saroktól az Új köztemetőig.

Gavallérnak látszott – leütötte a nőt

Hatévi fegyházra ítélték a győri rablót

Megyei tudósítónktól.

Súlyos ítéletet szabott ki a Győri Megyei Bíróság. *Sztojka József* 37 éves győri lakos e nyáron megismerkedett egy fiatal asszonnyal, aki az esti órákban taxira várt. Megígérte, szerez egy kocsit. Egy italra is meghívta az asszonyt, majd a gyanútlan nőt a folyóparti városrészen leütötte, és teljesen kifosztotta. Elvette nyakláncát, gyűrűit, zsebrádióját és minden értékét, összesen 21 ezer 930 forintot érő tárgyakat.

A Győri Megyei Bíróság rablás büntettének elkövetése miatt Sztojka Józsefet hatévi fegyházban letöltendő szabadságvesztésre ítélte, és ugyancsak hat évre a közügyek gyakorlásától is eltiltotta. Ezen kívül az okozott kár megtérítésére is kötelezte. *Az ítélet jogerős.*

Az ügy érdekessége, hogy Sztojka végig tagadta a bűncselekmény elkövetését, de pechjére egy gépkocsivezető felismerte és azonosította.

A Ladától az Audiig

Kétmillió dollár autókölcsönzésből

Jó kihasználtság – Népszerűek a kisteherautók

A világszerte növekvő turizmus egyik fontos kiszolgáló ága az autókölcsönzés. Hazánkban ezt a tevékenységet három cég, az IBUSZ, a FŐTAXI és a VOLÁNTOURIST végzi. A külföldi turistákon, üzletembereken kívül igénybe vehetik a FŐTAXI és a VOLÁNTOURIST egyes bérautóit magyar állampolgárok és vállalatok is.

A három vállalat együttes bevétele tavaly elérte, az idén pedig jóval meghaladja a *kétmillió dollárt*. A bérbeadás komoly hasznot hajtó üzemág, s a nyugati gépkocsik vásárlására felvett hiteleket is a lejárati idő előtt vissza tudják fizetni. A három cég árait egyezteti, viszont a szolgáltatások minőségében, az udvariasságban versenyeznek a megrendelésekért. A gépkocsiparkból a Ladáktól a BMW-ig, Opeltől az Audiig válogathatnak a bérlők. Az autók *kihasználtsága több mint 70 százalékos*, s ezzel az európai élmezőnyben foglalunk helyet.

Bővülnek nemzetközi kapcsolataink is. Lehetőség van például rá, hogy a hazánkban bérelt gépkocsit az ügyfél valahol külföldön adja le. A FŐTAXI megállapodásokat kötött az egyik legismertebb amerikai kölcsönző céggel, a Hertzcel, s ugyancsak ők látják el az egyik legnagyobb európai autókölcsönző, az Inter Rent magyarországi képviseletét is. A három hazai bérbeadó közül a legnagyobb autóparkkal a FŐTAXI rendelkezik: 1982-re az előző évhez képest csaknem megkétszerezte a gépkocsik számát, s most közel ezer autója van. A vállalat *új, népszerű szolgáltatást* is bevezetett: *kisteherautókat ad bérbe*, de a jelenlegi 230 kocsival csak az igények 30 százalékát tudja kielégíteni. Ezért jövőre nyolcszázra bővíti a kisteherautó-parkot.

A növekvő idegenforgalom az autókölcsönzés további térnyerését vetíti előre. Az IBUSZ, a FŐTAXI és a VOLÁNTOURIST ehhez alkalmazkodva tovább bővíti szolgáltatásait, növeli gépkocsijainak számát.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 26-TÓL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre.	Eladási forintban
Angol font	6563,15	6569,72	6576,29
Ausztrál dollár	3635,77	3639,41	3643,05
Belga frank	78,71	78,79	78,87
Dán korona	431,79	432,22	432,65
Francia frank	539,68	540,22	540,76
Holland forint	1399,92	1401,32	1402,72
Japán yen (1000)	140,77	140,91	141,05
Kanadai dollár	3156,94	3160,10	3163,26
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	533,74	534,27	534,80
NSZK-márka	1524,89	1526,42	1527,95
Olasz líra (1000)	26,79	26,82	26,85
Osztrák schilling	217,00	217,22	217,44
Portugál escudo	43,10	43,14	43,18
Spanyol peseta	33,35	33,38	33,41
Svájci frank	1778,03	1779,81	1781,59
Svéd korona	523,44	523,96	524,48
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3864,09	3867,96	3871,83

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 26-TÓL

Pénznem	Vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6372,63	6766,81
Ausztrál dollár	50	3530,23	3748,59
Belga frank	5000	76,43	81,15
Dán korona	1000	419,25	445,19
Finn márka	100	683,94	726,24
Francia frank	500	524,01	556,43
Görög drachma	500	52,55	55,81
Hollandi forint	1000	1359,23	1443,36
Japán yen (1000)	10 000	136,68	145,14
Jugoszláv dinár	100	50,67	53,81
Kanadai dollár	100	3065,30	3254,90
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	518,24	550,30
NSZK-márka	1000	1480,63	1572,21
Olasz líra (1000)	50 000	26,02	27,62
Osztrák schilling	1000	210,70	223,74
Portugál escudo	5000	41,85	44,43
Spanyol peseta	5000	32,38	34,38
Svájci frank	1000	1726,42	1833,20
Svéd korona	100	508,24	539,68
Török líra	1000	20,95	22,25
USA-dollár	100	3751,92	3984,00

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

Az emberi tényező

Megfigyelhető, hogy a világpiacon a harc a keresletért, a fogyasztókért folyamatosan élesződik, és az sem titok, hogy a megrendelésekért folytatott versenyben egyre többen nyúlnak a játékszabályok egyoldalú módosításának eszközéhez. Terjedőben van a protekcionizmus — mondhatnánk egyszerűbben. Az érintett kormányok — legalábbis így deklarálják — azért kénytelenek intézkedéseket tenni, hogy ezek segítségével közömbösítsék azokat a versenyelőnyöket, amelyeket más országok cégei egy adott piacon érdemtelenül és indokolatlanul élveznek.

Mitől versenyképesebb?

Elvileg ez rendben is volna. Ha valaki a startpisztolyt a vonaltól tíz méterre várja, persze, hogy vissza kell parancsolni. Mi történik azonban akkor, ha a konkurrens versenyző — példánknál maradva — *egyszerűen gyorsabb, jobban rajtol vagy kiforrottabb a kanyartechnikája*? Mitől versenyképesebb egy termék a másiknál? Ez a kérdés érthetően egyre többet foglalkoztatja a gazdasági közvéleményt. Ennek kapcsán esik mind több szó az élőmunkáról, a termelés emberi tényezőjéről.

A közelmúltban az Egyesült Államokban megjelenő *Chief Executive* című lap — kiszemelt olvasói köre az amerikai vállalatok felső vezetése — interjút közölt *Rober B. Smithszel*, a General Motors elnökével. A beszélgetés igen gyorsan a termelési költségekre terelődött. Az elnök panaszkodott a nem kielégítő munkafegyelemre, az indokolatlan hiányzásokra, — mely jelenségek nézete szerint elsősorban a becsületesen teljesíteni akarókat sújtják —, majd a riporter kérdésére „hatásvizsgálatra" is hajlandó volt. Becslése szerint az említett tényezők egy gépkocsi költségét *mintegy 1500 dollárral* emelik meg. Érdemes hozzáfűzni: ez a helyzet az USA autóiparában, hagyományos futószalag-termelés mellett olyan időkben, amikor a dolgozókra a feltétlen egzisztenciális biztonság, enyhén szólva, nem a jellemző. Az összeg egyébként azt jelenti, hogy optimális feltételek mellett a General Motors autóit mintegy 20 százalékkal lehetne olcsóbban adni és a detroiti járművek egészen más feltételek mellett versenyezhetnének a japán autókkal, mint most. Az is valószínű, hogy a tengerentúli vállalatvezető által említett többletkiadások egy része anyag és energia, itt a megtakarítás alacsonyabb fajlagos mutatók kialakulásával, netalán importból való lemondással járna. A jelenlegi állapot azonban egyértelműen *rontja* a GM versenyhelyzetét, előnyhöz juttatja a konkurrenciát.

Bár cikkeinkben általában nem szoktunk hazai forrásokat idézni, ez alkalommal kivételt teszünk. A mű azonban, melyre hivatkozni fogunk, 1833-ban jelent meg, ez *Széchenyi Istvánnak* és *Andrásy Györgynek* a Budapesti Hídegyesülethez „irányzott" jelentése.

Mielőtt a Lánchíd felépült volna, a kérdéssel foglalkozó bizottság angliai tanulmányútra küldte a két grófot. Állandó híd ugyanis az országban még nem volt, nem is igen tudta senki, hogyan kell ilyet felépíteni, a kiutazók feladata volt tehát az, hogy megfelelő tervre, kivitelezőre a tapasztaltak alapján javaslatot tegyenek. A két főrend természetesen nem volt műszaki specialista, ezzel magyarázható, hogy beszélgetőpartnerüknek, *W. Tierney Clarknak* rajzait látva talán kissé naiv kérdéseket is feltettek. Megérdeklődték például, nem szakadnak-e el a hidat tartó láncok, nincsenek-e az oszlopok az összeomlás veszélyének kitéve. A válasz szerint nincs mitől tartani, ha a gyártásra és építésre a „szokott vagy rendszerinti gond fordíttatik". A jelentés írói felhívták erre a kitételre az egyesület figyelmét. Kiemelik, hogy „más országokban ezen szó ‚rendszerinti' egészen mást, mint valami jól végbevittet s tökéletest szokott jelenteni, s valóban nemigen biztos volna egy oly függő hídon járnunk, mely nálunk csak ‚rendszerinti vagy szokott' figyelemmel építtetnék, s itt talán a ‚rendkívüli és szokatlan' egy kissé bátorítóbb volna".

A Hídjelentés példája

A *Hídjelentés* igen plasztikusan mutatja meg, miért volt a múlt század első felében *minden versenytársánál keresettebb* az angol termék. Az ország iparának olyan hírneve volt, mely abban az esetben is kedvezően döntötte el a választást a Made in England védjeggyel ellátott cikkre, ha a szóban forgó árut a vevő konkrétan, korábban nem ismerte. A helyzetre persze — melyben Széchenyiék jelentésüket írták — jellemző, hogy az angol munkásosztály helyzetéről Engels egy évtizeddel később már könyvet írhat, miközben az ipar Magyarországon még csak nyomaiban létezett. A történelem egyébként azt mutatja, hogy a megszerzett hírnevet el is lehet veszíteni. Körülbelül 1850-ig az angol órák egyeduralkodóak voltak a piacon. A század második felében azonban a *svájci* termékek fokozatosan kiszorították a London, Liverpool és Coventry műhelyeiben készült időmérőket. Míg az angolok továbbra is döntően kézi munkával készítették óráikat, addig Svájcban már megjelentek a kisgépek. A szigetországban elsősorban zsebórákat állítottak elő még akkor is, amikor a fogyasztók már főleg a karórákat keresték. Órában tehát már nem az „angol" kezdte a színvonalat jelenteni, hanem a „svájci".

Hasonló folyamat más területeken is lejátszódott, gondoljunk például a *„német"* gépre. Ha azonban egy ország bizonyos termékei olyan elismertségre tettek szert, hogy eredetüket a „minőség" szinonimájaként kezdték emlegetni, úgy ez érezhetően segítette ugyanazon ország más termékeinek eladását is. A világpiac nehezen megszerezhető elismerése ugyanis — mondjuk — nem Svájc természeti szépségeinek, hanem a „svájci munkának" szólt, így a dicsfényből minden olyan árura esett, melyet „svájci munkával" állítottak elő. *Mindennek a fordítottja is igaz.* Egy rossz, selejtes, reklamált termék nem csupán a szállító vállalat hírnevét rontja, hanem a szóban forgó ország által ajánlott *valamennyi* áru piaci helyzetére negatívan hat. Visszatérés az emberi tényezőhöz: a minőségi hibák egy részét talán el lehetett volna kerülni, a panaszok egy részének elejét lehetett volna venni pontosabb, fegyelmezettebb munkával.

A hírnév szerepe

A hírnév szerepe a mai világpiaci helyzetben korántsem mellékes. Megfigyelhető ugyanis — elsősorban a fogyasztási cikkeknél — egy bizonyos fajta polarizálódás. A csúcsminőségű, márkás termékek forgalma nemigen csökken, hisz a vásárlók jövedelmi színvonala már „recesszióbiztos", beszerzési szokásaikat a nehezebb helyzetben sem fogják lényegesen megváltoztatni. Azok viszont, akiknek szűkebb lett mostanság a zsebük, kénytelenek a korábban igényelt közepes kategória helyett „eggyel lejjebb lépni", alacsonyabb árért a kicsit rosszabb minőséget tudomásul venni. Az ilyen kategóriájú árut azonban nem tudja mindenki előállítani. Nem minden országban van például olyan alacsony bérszínvonal, mint Szingapúrban vagy a Fülöp-szigeteken. Ha új, modern berendezések kerültek mostanában felszerelésre, az eladási árban már az amortizációnak is meg kell térülnie. Az sem biztos, hogy a piac „lenti szeletében" sikerül a gyártónak az árban a jobb minőségű nyersanyag beszerzési költségeit elismertetni. Bizonyos vállalati kategóriának tehát egyszerűen nincs manapság más lehetősége, mint az, hogy megpróbálja magát „a felső sávba" felküzdeni, munkájának hírnevet szerezni. *Ebben viszont nem csekély szerepe lehet az emberi tényezőnek.*

Gonda György—Szentgáli Péter

Adós országok

Több mint negyven ország késlekedik jelenleg hiteleinek, illetve azok kamatainak törlesztésével. Az adós országok összesen mintegy *500 milliárd dollárral tartoznak* állami és magánhitelezőiknek.

Mexikó és Argentína csak a legújabb esetek. Míg 1974-ben, a legutóbbi nagy recesszió idején csupán három adós ország került fizetési késedelembe, addig 1981 végére számuk elérte a *huszonhatot*.

A múlt évben nyolc ország kérte fizetési nehézségei miatt a nemzetközi pénzintézettel szembeni tartozásainak átütemezését, köztük van Zaire, amely az elmúlt öt évben már öt alkalommal tette ezt, Pakisztán, amely az utóbbi tíz évben harmadszor és Törökország, amely 1959 óta ötödször folyamodott átütemezéshez.

A KOPINT jelenti

Drágult a kávé

Az elmúlt héten *emelkedett* az arany ára a londoni tőzsdén, bár az aranyrészvények iránt például lanyhult a kereslet. Emelkedik a réz ára is, miközben a nikkelé hullámzik. A gabonák ára 1—3 százalékkal süllyedt. Ugyancsak csökkent a cukoré és a kakaóé — 1,6, illetve 3,3 százalékkal. A kávé *ismét drágult*, 1,6 százalékkal.

Tőzsdei jegyzések 1982. október 18—23. között:

NEMESFÉMEK	Átlagárjegyzések
Arany: London, $/troy uncia	431,75
Ezüst: London penny/troy uncia	588,70
Platina: London font/troy uncia	207,98
FÉMEK	
Réz: huzaltuskó: London, font/t	893,00
Ón: London, font/t	7315,00
Ólom: London, font/t	297,63
Horgany: London, font/t	447,50
Alumínium: London, font/t	565,00
Nikkel: London, font/t	2331,50
Antimon: London $/t	2050,00
Higany: London, $/ 76 libras palack	370,00
Wolframérc: London, $/ 2204 lb	96,00
MEZŐGAZDASÁGI TERMÉNYEK	
Búza, Chicago, cent/bushel	304,75
Kukorica: Chicago, cent/bushel	220,13
Zab: Chicago, cent/bushel	150,00
Rozs: Winnipeg, kanadai $/t	118,55
Lenmag: Winnipeg, kanadai $/t	298,05
Repcemag: Winnipeg, kanadai $/t	314,45
Arpa: London, font/t	107,33
Szójabab: Chicago, cent/bushel	532,88
Szójadara: Chicago $/short tonna	155,50
Cukor: London, font/t	92,00
Kávé: London, font/t	1507,50
Kakaó: London, font/t	962,50
Zsír: Chicago, cent/lb	21,25

1 USA-DOLLÁR árfolyama 1982. október 22-én:

London	0,5899
Bécs	17,709—17,809
Brüsszel	48,53—48,07
Párizs	7,1500—7,1525
Frankfurt	2,5260—2,5270
Milánó	1444,00—1444,50
Amszterdam	2,7540—2,7550
Tokió	271,25

KGST szénbányászati ülés

Negyedszázados jubileum

A KGST-országok szénvagyonának gazdaságos és ésszerű felhasználásáról, a bányák modern gépekkel történő ellátásáról újabb lelőhelyek feltárásáról és hasznosításáról tárgyal a hónap végén Lengyelországban megtartandó ülésén a KGST *szénbányászati állandó bizottsága*. Mint Moszkvában, a KGST székházában megtartott tájékoztatón elmondták, a megalakulásának 25. évfordulóját ünneplő bizottság többek között megvitatja, hogyan hasznosíthatják közösen a KGST-országok a Bulgáriában és Mongóliában nemrég feltárt jelentős nagyságú szénmezőket.

A tanácskozáson összegzik a bizottság negyedszázados tevékenységének eredményeit, a tagországok szénbányászatában végbement fejlődést, változásokat. A szénbányászati állandó bizottság, ellentétben a KGST más munkaszerveivel, legfőbb feladatának azt tekinti, hogy elősegítse a tagállamok szükségleteinek a saját nemzeti szénvagyon felhasználásával történő kielégítését. A KGST-országaiban 1981-ben 1322 millió tonna szenet bányásztak, a világtermelés *kétharmadát*. Ennek a mennyiségnek azonban csak mintegy 3 százaléka került be az egymás közötti kereskedelembe. Kis részét a szervezeten kívüli országokba exportálták, döntő többségét pedig maguk a termelők hasznosították. A felhasználás legfőbb területe az energiatermelés.

Japán kölcsön Kínának

A szeptember végi külügyminiszteri aláírás után hétfőn Pekingben Vej Ju-ming kínai külkereskedelmi miniszterhelyettes és Aoki Sinzó, a tengerentúli gazdasági együttműködés japán alapjának alelnöke is ellátta kézjegyével *a Kínának nyújtandó 65 milliárd jenes (250 millió dolláros) japán kormánykölcsönről szóló megállapodást*. Hétfői tájékoztatás szerint a 65 milliárd jenből húszmilliárdot a *tacsingi petrokémiai kombinát* fejlesztésére és a *paosani vas- és acélmű* első szakaszának építésére fordítanak.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK
ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 19-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6563,15	6569,72	6576,29
Ausztrál dollár	3658,37	3662,03	3665,69
Belga frank	78,71	78,79	78,87
Dán korona	429,64	430,07	430,50
Francia frank	542,78	543,32	543,86
Hollandi forint	1399,92	1401,32	1402,72
Japán yen (1000)	143,77	143,91	144,05
Kanadai dollár	3127,94	3131,07	3134,20
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	531,08	531,61	532,14
NSZK-márka	1534,01	1535,55	1537,09
Olasz líra (1000)	26,79	26,82	26,85
Osztrák schilling	218,09	218,31	218,53
Portugál escudo	43,10	43,14	43,18
Spanyol peseta	33,55	33,58	33,61
Svájci frank	1778,03	1779,81	1781,59
Svéd korona	523,44	523,96	524,48
Tr. és cl. rubel	2597.40	2600.00	2602.60
USA-dollár	3852,99	3856,85	3860,71

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK
ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 19-TŐL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6372,63	6766,81
Ausztrál dollár	50	3552,17	3771,89
Belga frank	5000	76,43	81,15
Dán korona	1000	417,17	442,97
Finn márka	100	683,94	726,24
Francia frank	500	527,02	559,62
Görög drachma	500	52,55	55,81
Hollandi forint	1000	1359,28	1443,36
Japán yen (1000)	10 000	139,59	148,23
Jugoszláv dinár	100	58,46	62,08
Kanadai dollár	100	3037,14	3225,00
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594.40
Norvég korona	1000	515,66	547,56
NSZK-márka	1000	1489,48	1581,62
Olasz líra (1000)	50 000	26,02	27,62
Osztrák schilling	1000	211,76	224.86
Portugál escudo	5000	41,85	44,43
Spanyol peseta	5000	32,57	34,59
Svájci frank	1000	1726,42	1833,20
Svéd korona	100	508,24	539,68
Török líra	1000	20,95	22,25
USA-dollár	100	3741,14	3972,56

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

Izgalmak a tőzsdén

Szokatlanul mozgalmas, eseménydús volt az elmúlt hét a tőkés világ fontosabb részvénytőzsdéi, valamint a valutapiac számára. Az egymást szinte *naponta váltó derűlátó és pesszimista hangulat* arról tanúskodik, hogy az elhúzódó recesszió megviseli az üzleti élet és a tőzsdék idegeit, alacsony lett a tűrőképesség, az „ingerküszöb".

Ma már a legkisebb valóságos, vagy rémhír is *pánikot, vagy lelkesedést vált ki* a tőzsdéken, s ez a hangulathullámzás természetesen a részvényértékek alakulásában is tükröződik. Nem is lehet ezen csodálkozni, hiszen a világgazdaság annyira kiéhezett a fellendülésre, hogy szinte minden, a konjunktúra közeledtére utaló nyilatkozat, vagy statisztika örömujjongást vált ki. Mindez persze igaz a másik oldalról is.

Kamatcsökkentés

Igaz, a tőzsdéknek bőven volt részük gazdasági szempontból „hideg" és „meleg" hírekből, intézkedésekből egyaránt. Futótűzként terjedt el a hír a nyugati világban, hogy *számítani lehet a kölcsönkamatok további csökkenésére*. Az érdeklődés középpontjában — érthető módon — az amerikai kamatszint alakulása állt, hiszen ez döntően meghatározza a OECD-államok kamatainak mozgását. A „füles" megtette hatását: a vezető részvénytőzsdéken látványos áremelkedés kezdődött annak jeleként, hogy az üzleti világ ismét bizakodó a fellendülést illetően. A cégrészvények árfolyamának emelkedése egyben azt is kifejezi, hogy a csökkenő kamatok olcsóbbá teszik a beruházásokat és a tőkét ismét jövedelmezőbb lesz részvényekbe fektetni, mint inkább bankban tartani. Az amerikai kamatok valóban *megmozdultak*, de igen óvatos volt — szokás szerint — a csökkentés. A Morgan Guaranty Trust — az USA egyik vezető kereskedelmi bankja — egy százalékkal, 12 százalékra szállította le az irányt adó prime rate-et, s a többi amerikai pénzintézet is követte a Morgan lépését.

Az óceán innenső oldaláról is számottevő részvényárfolyam-emelkedésről érkeztek hírek. Londonban, Frankfurtban és Párizsban a tőzsdék élénk és emelkedő üzletmenete a *„békeidőkre"* emlékeztetett. Annál nagyobb volt viszont a pánik, az idegesség *a skandináv* tőzsdéken az északi országok között váratlanul kirobbant árfolyamválság miatt.

Az évtized elejéig az északi országokat oázisnak tekintették a válság háborgó tengerén. Az egészséges gazdaságok *viszonylag jól ellenálltak* a recessziónak, s hosszú ideig sikerült is megőrizniük az úgynevezett jóléti állam szociális vívmányait, juttatásait. A csillapulni *nem akaró* dekonjunktúra azonban ezeket a szilárd nemzetgazdaságokat is kikezdte, és az elmúlt két év során az északi államokban is felerősödött a romlás. Lelassult a gazdasági növekedés, *visszaesett az ipari termelés*, pangott a beruházási piac, megtört a kivitel dinamikus növekedése, ugrásszerűen növekedett a költségvetési hiány. A jellemző recessziós tünetek láttán az érintett kormányok beindították a nadrágszíj-megszorítás gazdaságpolitikájának mechanizmusait. A „szokásos recept" ezúttal sem maradt el: adóemelés, a költségvetési — elsősorban jóléti — kiadások megnyirbálása, az adókedvezmények megvonása, a kivitel ösztönzése és még egy sor szükségintézkedés került bevezetésre.

Skandináv skandalum

Az északi együttműködést érintő gazdasági bombát Svédország új kormánya robbantotta. A Palme-kabinet tizenkét pontos gazdasági csomagterve többek között intézkedett a korona 16 százalékos leértékeléséről. A többi északi országban először hitetlenkedve, majd pedig megrökönyödve fogadták a stockholmi intézkedést. A valóságos pánikhangulat nem alaptalan. Az északi országokat szoros gazdasági együttműködés fűzi össze, gazdaságpolitikájukat, illetve annak egyes elemeit rendszeresen összehangolják. A korona 16 százalékos leértékelését Helsinkiben, Oslóban és Koppenhágában *„övön aluli ütésnek" tartják*. A nagyarányú devalválás hatásaként megnövekedett az északi országok svéd importja, hiszen a svéd árucikkek most *versenyelőnyt* élveznek. A behozatal emelkedése viszont *növelheti a munkanélküliséget*, mérsékelheti a kapacitások kihasználását, egyszóval kíméletlen versenyt támaszt a hazai termékekkel szemben. A svéd előny azonban nem csak az északi piacon okozhat zavarokat. Várható volt, hogy a devalválás nem marad „megtorlatlanul" a partnerek részéről. Először Finnország értékelte le 6 százalékkal a márkát, mindössze néhány nappal az elfogadhatónak tekinthető 4 százalékos leértékelés után. Az összesen 10 százalékos árfolyamcsökkentéstől Helsinkiben azt várják, hogy sikerül a finn versenyképességet megőrizni. Dánia és Norvégia egyelőre *nem hajlandó valutájának árfolyamához nyúlni*, de mindkét ország fővárosában jelezték, hogy a versenyképesség megóvása céljából ellenlépésekre kerül majd sor.

Érzékenyen reagált a tokiói tőzsde *Szuzuki* miniszterelnök lemondásának hírére. Jól jellemzi a japán üzleti körök félelmét a bizonytalanságtól, hogy a cégrészvények árfolyama zuhanni kezdett, s a jen is gyengült valamelyest a dollárral szemben. Szuzukinak *nem sikerült megélénkíteni* a gazdaságot, amely az elmúlt két évben — noha eredményei a fejlett tőkés országok sorában még mindig kiemelkedőek — *a megtorpanás* jeleit mutatja.

Nemrégiben *lefelé kellett módosítani* a gazdasági növekedés ütemére szóló prognózist, felütötte a fejét a munkanélküliség a szigetországban is, 1982-ben 30 esztendő óta először *csökken az export*, mind halványabb a remény a költségvetési hiány felszámolására. Nem lesz könnyű dolga Szuzuki utódjának sem a gazdaság kedvezőtlen jelenségeinek, folyamatainak megfordításában, s jelenleg úgy tűnik, hogy egyelőre várni kell az új „csodagyógyszerre" a szigetországban.

Reagan tovább diszkriminál

A tőzsdék a maguk módján reagáltak az elmúlt héten a lengyel belpolitikai eseményekre is. A Reagan-adminisztráció által a legnagyobb kedvezményes elbánás elvének (és gyakorlatának) megvonása Lengyelországtól az új szakszervezeti törvény ürügyén *egyértelműen szokatlan és durva diszkriminatív intézkedés*. Miután a korábban virágzó lengyel—amerikai árucsere-forgalom értéke az elmúlt két évben jelentősen visszaesett, az új washingtoni lépés várhatóan újabb károkat okoz a lengyel népgazdaságnak.

A megkülönböztető elbánás következtében a lengyel feldolgozó ipari exportcikkekre kirótt vámok növekednek, így romlik ezeknek a termékeknek a versenyhelyzete az amerikai piacon. Mégis a kár várhatóan alacsony lesz, hiszen az USA-ba irányuló lengyel exportban a késztermékek aránya viszonylag csekély, a kivitel jelentős része mezőgazdasági termék, ezekre azonban nem vonatkoznak az intézkedések.

Gonda György
—Szentgáli Péter

HORIZONT

Ismét nyereséges a British Airways

Veszteségesből *nyereségesre fordult* a brit állami légitársaság, a kormány által reprivatizálásra kiszemelt *British Airways* üzleti tevékenysége. A cég elnökhelyettese szerint a mostani pénzügyi év első öt hónapjában 75 millió font összegű nyereség képződött, szemben az elmúlt év azonos időszakában elkönyvelt 25 milliós veszteséggel. A fordulatot a veszteséges utak leépítésének, így a költségek jelentős csökkenésének, valamint szezonális hatásoknak tulajdonítják.

Amerikai acélválság

Történelmének egyik *legsúlyosabb* válságát éli át az amerikai acélipar. Az ország acélkohói termelési kapacitásuknak csupán 42 százalékát tudják hasznosítani, s csupán a legutóbbi hetekben 20 ezer munkást kényszerültek elbocsátani. Az év eleje óta összesen *80 ezren* vesztették el az állásukat, ami az ágazat teljes munkaerő-létszámának 22 százalékát teszi ki. További 26 ezren *rövidített* munkaidőben dolgoznak.

A KOPINT jelenti

Drágult a cukor

A szeptemberi átlagárakhoz viszonyítva is tart a nemesfémek konjunktúrája elsősorban amiatt, hogy további kamatláb-csökkentésekre számítanak az amúgy is pangó pénzpiacokon. A múlt héten a fémek közül ugyan legnagyobb mértékben a réz ára emelkedett, de egy amerikai kereskedő szerint e piac még mindig *nem jelent nagy befektetési lehetőségeket*, hiszen a feldolgozó iparágak recessziójának még korántsem érkeztek a végéhez. Emelkedett a horgany ára is. A nikkel viszont majdnem 9 százalékkal lett olcsóbb. Kuba múlt heti cukorvásárlása (120 000 tonna), 8,7 százalékkal nyomta feljebb a cukor árát. Az alacsony kamatlábak miatt a pénzpiacokról kiáramló pénzt az üzletemberek főleg nyersanyagrészvényekbe fektetik, így például a kakóba és a kávéba. E termények ára a múlt héten is emelkedett néhány százalékkal.

Tőzsdei jegyzések 1982. október 11—16.

NEMESFÉMEK	Átlagjegyzések
Arany: London, $/troy uncia	438,38
Ezüst: London, penny/troy uncia	551,35
Platina: London, font/troy uncia	208,75
FÉMEK	
Réz: huzaltuskó: London, font/t	870,50
Ón: London, font/t	7265,00
Ólom: London, font/t	296,50
Horgany: London, font/t	450,75
Alumínium: London, font/t	561,25
Nikkel: London, font/t	2297,50
Antimon: London, $/t	2050,00
Higany: London, $/76 librás palack	370,00
Wolframérc: London, $/2204 lb	96,00

1 USA DOLLÁR árfolyama 1982. október 15-én:

London	0,5869
Bécs	17,66 — 17,76
Brüsszel	48,78 — 48,96
Párizs	7,1200— 7,1225
Frankfurt	2,5170— 2,5180
Milánó	1437,30
Tokió	265,75

Sorozat indul

A lakásgazdálkodás új szabályai

Terjedelmes és szerteágazó jog-anyagról van szó, amely a Magyar Közlöny 61. számában — 12 idevágó miniszteri-tanácsi jogszabály és 23 miniszteri rendelet — jelent meg. Nyilván sokakat érdekelnek *a tételes részletszabályok* is.

A lakásgazdálkodás új szabályairól sorozatot indítunk a Magyar Hírlapban, amely hetente két alkalommal jelentkezik; az első részt október 15-én, pénteken közöljük.

A lakásgazdálkodás *ellentmondásainak* felszámolására a Minisztertanács 1982. szeptember 30-án több, a lakásgazdálkodást érintő rendeletet és határozatot hozott.

A lakáshoz jutás esélyeiben megnyilvánuló különbségek mérséklése, a lakás nélküli, vagy lakást cserélni szándékozó családok igényeinek kielégítése, de elsősorban a fiatal házaspárok rövid idő alatt történő lakáshoz juttatása érdekében 1983-tól *a fokozatosság elve érvényesül a lakásigények kielégítésében.* A központi jogszabályokban foglaltak alapján a lakáshoz jutás részletes feltételeit, az előtakarékosság formáit és mértékét, a lakáscserékkel és a fiatal házaspárok lakáshoz juttatásával kapcsolatos részletszabályokat — a helyi lehetőségek ismeretében — *a tanácsok rendeletben állapítják meg.*

A jövőben például *fokozódik* a lakosságnak a saját szervezésű és kivitelezésű lakásépítésben való érdekeltsége és részvétele. Ezzel összefüggésben a személyi tulajdonú lakást építő családok *kedvezményes kölcsön*-felvételi lehetőségei is bővülnek.

Az állami támogatás a lakásépítés minden formájára kiterjed, egyenletesebbé válik a teherviselés az állam és a lakosság között. A vállalatok lakásépítési alapjuk képzésére nagyobb lehetőségeket kapnak. A lakbér emelésével szoros összefüggésben *növekszenek az ingatlankezelő szervezetek kötelezettségei a lakóház fenntartásában.* A lakbéremelés ellensúlyozására a bérlők állami hozzájárulást kapnak. A lakbéreket a lakás fekvésétől, komfortfokozatától függően differenciálják. Jelentős változásokra kerül sor az ingatlankezelésre vonatkozó szabályokra is.

Egy hét a világgazdaságban

A kibicnek nem drága?

Mint közismert, 1949-ben — ez a NATO létrehozásának éve is — *új szervezet jött létre a szocialista országokkal folytatott kereskedelem ellenőrzésére.* A ma általánosan COCOM néven ismert képződmény a NATO tagjait és Japánt foglalta magában, és célul tűzte ki, hogy *megakadályozza* a katonailag fontos termékek eljutását Kelet-Európába. E célból a tagok *tilalmi listákat* dolgoztak ki, és azokat időről időre *felülvizsgálták.*

A COCOM a hidegháború időszakának *jellegzetes képződménye volt.* Talán akkor az egyetlen mely a kelet—nyugati kereskedelemmel foglalkozott. A forgalom szintje ugyanis a *minimálisra esett vissza,* fejlesztésére az akkori politikai helyzetben Nyugaton nem gondoltak, és így nyilvánvalóan az *igény sem volt* meg a napjainkban létező számos és aktív kereskedelemfejlesztési szervezetre. Az ötvenes évek elejére jellemző, hogy az eltérő társadalmi rendszerű országok közötti kereskedelemmel foglalkozó, valószínűleg egyetlen „profi" és „multilaterális" intézmény feladata éleve a korlátozás volt...

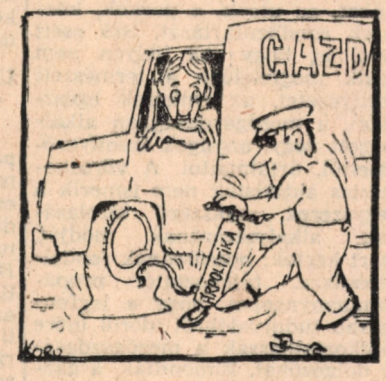
Jött aztán *az enyhülés,* a hidegháború intézményei és frázisai közül sok eltűnt, *a COCOM azonban maradt.* Csak egy kicsit kevesebbet hallottunk róla a hetvenes évek elején. Visszatekintve — a máról — persze kissé optimistának tarthatunk jó néhány olyan prognózist, mely akkor tájt a kelet—nyugati kereskedelem jövőjéről megjelent. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy az előrejelzések, vélekedések az akkori politikai klíma és gazdasági környezet *továbbélését* tételezték fel. Ilyen szempontból tekinthetők reálisaknak.

Azóta azonban nem csupán a politikai háttér, hanem a gazdasági alapok is megváltoztak. Sőt, a világgazdaság építménye bár recseg, ingadozik és reped, azonban még nem dőlt össze. Térjünk vissza a COCOM-hoz, mely az enyhülés virágzása után ismét *többet hallat magáról.*

COCOM-erősödés

Az elmúlt héten kedden *kétnapos* ülést zárt. Bár az ilyen természetű tanácskozásokról általában *nem tartanak* sajtóértekezletet és nem adnak ki hosszú kommünikét — az a lista is „érzékeny", mely az „érzékeny" termékeket tartalmazza — a hírügynökségi jelentésekből egy dolog mégis megállapítható. A párizsi ülést *a washingtoni kormány egyértelműen arra kívánta felhasználni, hogy a kelet—nyugati kereskedelem mozgásterét tovább szűkítse.* A beszámolók szerint ugyanis az USA-képviselő azzal az igénnyel lépett fel szövetségesei felé, hogy szigorítsák meg a szocialista országokba irányuló fejlett technológiaexportot, bővítsék ki a tilalmi listát és „srófoljanak egyet" a szállítási feltételeken.

Az ülés ismét *Nyugat-Európa—USA ellentétet hozott.* A címzettek egy része *vonakodott,* mások — elsősorban a franciák — pedig kifejezetten *élesen reagáltak* az amerikai javaslatra. Az „ellenzéknek" ugyanis van mit féltenie. Az enyhülés éveiben a kelet—nyugati együttműködés, a

kölcsönös egymásrautaltság *„európai realitássá"* vált, ugyanolyan megváltoztathatatlan ténynyé, mint — mondjuk — az Odera—Neisse határ. Egészen más — történelmi okokból is — a helyzet az Egyesült Államok vonatkozásában. A *szövetségi rendszeren belüli viták tehát egy kicsit úgy néznek ki, mintha valaki* (lap nélkül, tét nélkül) egy pezsgő kártyacsatába állandóan beleszólna... Illetve: nem is kibicelésről van szó. A kibic ugyanis jogosítványa szerint — csak tanácsot ad. A COCOM-vitában és a gázvezetékügyben egészen másról van szó. Itt a kibic *bele szeretne nyúlni* a lapokba, „diktálva a hívásokat".

Bérbefagyasztás

Minden bizonnyal a súlyosbodó gazdasági helyzet, a megbízható kiút hiánya — de egyidejűleg az iránta növekvő mértékben jelentkező igény — a részbeni magyarázata annak, hogy a fejlett tőkés országokban a kormányok mintha *gyakrabban változnának, mint korábban.* A héten például egyszerre két észak-európai országban, Dániában és Svédországban is sor került új kabinetek bemutatkozására és programadására. Koppenhágában az új kormány azzal tette le a névjegyét, hogy *1983 márciusáig befagyasztotta a béreket.* Mivel pedig az árak egyidejű befagyasztásáról *nem esett szó,* az intézkedés mindenképpen a reálbérek *csökkentését jelenti.* Ez azonban csak a csomag egyik része.

A szociális-társadalombiztosítási kiadások lefaragása címén a kormány kilátásba helyezte a munkanélküli segélyek csökkentését és az úgynevezet bérindexálási gyakorlat 1985-ig történő teljes megszüntetését. Nem mellékes a dolgozók számára az sem, hogy *a jövőben a munkából kiesett személy betegségének első hat napján nem számíthat táppénzre, a „jóléti állam biztonsági hálójára" csak egy hét elteltével tarthat igényt.* Vitathatatlan, hogy itt az ideje a határozott intézkedéseknek, hiszen az ország külföldi adósságai elérik a 14 milliárd dollárt, a bruttó nemzeti termék 28 százalékát. (Ha jól számoljuk, minden egyes dánra mintegy 2700 dollár tartozás esik, ez több, mint kétszerese annak a számnak, amit a lengyel konvertibilis adósság lakosokra történő „elosztása" után kapnánk. Tény: a két ország *exportképessége, gazdasági stabilitása aligha említhető azonos lapon.*

Olajpiaci háttér

Érdekes hírek és elemzések láttak napvilágot a héten *az olajpiacról* és az olajárról is. Az OPEC elemzése szerint a következő negyedévben tovább csökkenhet a kereslet a szervezet tagállamai által piacra vitt nyersolaj iránt, és szélsőséges esetben akár a napi *15 millió hordós szintre is zuhanhat.*

Ennek fényében a márciusban megállapított napi 17,5 millió hordós termelési plafon felemelésére — bármennyire is szorgalmazzák ezt néhányan a tagállamok között — alig van remény, sőt, a szervezeten belül a feszültség növekedése sincs egyáltalán kizárva. Összecseng ezzel a megállapítással a fejlett tőkés országokat tömörítő, párizsi székhelyű Nemzetközi Energiaügynökség elemzése. Eszerint a tagországok nyersolaj-felhasználása az idén 4 százalékkal lesz kisebb a tavalyinál és 6 százalékkal marad el az 1980-as szinttől. Jövőre viszont — *a megélénküléssel* is összhangban — már mérsékelt növekedés várható. Ez azonban aligha fogja megváltoztatni az olajpiac állapotát. Mutatja ezt, hogy az OPEC napjainkban már 1985-ig tartó árbefagyasztást fontolgat. Vagyis: maradna a 34 dolláros hordónkénti alapár. Tekintve, hogy a dollár is inflálódik, a változatlan nominálár nyilvánvalóan csökkenő reálértéket takar.

Nem biztos — mondja erről az állításról a Petroleum Intelligence Weekly. A dollár ugyanis jelentősen felértékelődött néhány valuta ellenében, és az ár értékelésénél az árfolyamváltozást is figyelembe kell venni. Így számolva, már néhány esetben szó sincs árcsökkenésről, sőt. A japánoknak például *20 százalékkal,* a franciáknak pedig *27 százalékkal többet kell nemzeti valutájukban egy hordóért fizetniük, mint két évvel korábban.*

Gonda György—Szentgáli Péter

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 12-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre.	Eladási forintban
Angol font	6563,15	6569,72	6576,29
Ausztrál dollár	3658,37	3662,03	3665,69
Belga frank	78,71	78,79	78,87
Dán korona	432,44	432,87	433,30
Francia frank	542,78	543,32	543,86
Holland forint	1399,92	1401,32	1402,72
Japán yen (1000)	143,77	143,91	144,05
Kanadai dollár	3127,94	3131,07	3134,20
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	537,56	538,10	538,64
NSZK-márka	1534,01	1535,55	1537,09
Olasz líra (1000)	27,21	27,24	27,27
Osztrák schilling	218,09	218,31	218,53
Portugál escudo	43,59	43,63	43,67
Spanyol peseta	33,80	33,83	33,86
Svájci frank	1778,03	1779,81	1781,59
Svéd korona	527,01	527,54	528,07
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3852,99	3856,35	3860,71

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 12-TŐL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre. forintban
Angol font	50	6372,63	6766,81
Ausztrál dollár	50	3552,17	3771,89
Belga frank	5000	76,43	81,15
Dán korona	1000	419,88	445,86
Finn márka	100	691,14	733,90
Francia frank	500	527,02	559,62
Görög drachma	500	52,55	55,81
Holland forint	1000	1359,28	1443,36
Japán yen (1000)	10 000	139,59	148,23
Jugoszláv dinár	100	58,46	62,08
Kanadai dollár	100	3037,14	3225,90
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	521,96	554,24
NSZK-márka	1000	1489,48	1581,62
Olasz líra (1000)	50 000	26,42	28,06
Osztrák schilling	1000	211,76	224,86
Portugál escudo	5000	42,32	44,94
Spanyol peseta	5000	32,82	34,84
Svájci frank	1000	1726,42	1833,20
Svéd korona	100	511,71	543,37
Török líra	1000	20,95	22,25
USA-dollár	100	3741,14	3972,56

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Interker-börze

Interker-börze nyílt hétfőn, az Ipari Reklám és Propaganda Vállalat Rákóczi úti bemutatóházában. Az elfekvő vállalati készletek értékesítését segíti a börze, amelyet a szokásosnál is nagyobb érdeklődés előzött meg, hiszen a megnehezült gazdálkodási körülmények között a feleslegessé vált készletek ésszerű átcsoportosítása egyre inkább érdeke vevőnek és eladónak egyaránt.

Több mint *100 ipari nagyvállalat* és szövetkezet kínálja eladásra feleslegessé vált készleteit, mintegy *1,4 milliárd forint értékben.* A felajánlott termékek főbb csoportjai: kohászati termékek, gépek, műszerek, járműalkatrészek, építési és szerelési anyagok, villamos gépek, erősáramú anyagok, gépek, berendezések, valamint szerszámok és kötőelemek.

Október 19–22.

Szakkiállítások a vásárvárosban

Ötödször a korrózióvédelemről

Az őszi vásárévad fináléjának három jelentős eseménye van, a *Budatranspack* — csomagolási — a *Hungarokorr* — korrózióvédelmi — és az *Elastomer* — műanyagipari — szakkiállítás. Október 19. és 22. között tehát ismét benépesül a kőbányai vásárváros.

A hetedik alkalommal megrendezendő Budatranspack '82 nemzetközi anyagmozgatási és csomagolási kiállításon mintegy 80 magyar és külföldi vállalat mutatja be exportcikkeit a B csarnokban és a 16-os pavilonban, valamint a B csarnok melletti szabad területen.

A Hungarokorr nemzetközi korrózióvédelmi bemutatót *immár ötödik alkalommal* nyitják majd meg. Ezen több mint 100 magyar és külföldi cég mutatkozik be, mégpedig a D pavilonban. Ezzel egy időben október 18. és 22. között rendezik meg az első európai korrózióvédelmi hét rendezvényeit is. Az *Eurocorr '82* célja, hogy előadásokon és poszterbemutatókon ismertessék a korrózióvédelmi kutatások eredményeinek felhasználását.

A harmadik szakkiállítást, az Elastomert, első ízben rendezik meg Budapesten. A külföldi és hazai műanyagipari érdekességeket a 23-as pavilonban láthatják az érdeklődők.

— ejek —

Idegenforgalmi tájékoztató

Rokonaink vendégségben

Szokás immár, hogy a Hotel Duna Intercontinental vendégül hívja a világ többi Intercontinental Szállodáját. Ezúttal a helsinki Inter szakácsai és munkatársai adnak ízelítőt a finn gasztronómiai különlegességekből. *Baltitengeri halkülönlegességek, jávorszarvas-leves, pirított rénszarvas, hófajd lábasban* — csupán néhány a pikáns ízesítésű finn ételspeciálitásokból.

Egyebek között erről hallhattunk tájékoztatót tegnap délelőtt a Duna Intercontinentalban. A finn hét azonban nem csupán gasztronómiai találkozót jelent, hanem gazdag eseményprogramot, egyebek között *fotókiállítást*, valamint ismerkedést a finn népzenével, a *Tilitulitallaa* együttes közreműködésével.

Hazánk és Finnország kapcsolatai barátiak, a két nép rokonszenve a régmúltban gyökeredzik. Ezt csak erősíthetik fejlődő kereskedelmi és idegenforgalmi kapcsolataink. Ennek egyik újabb megnyilvánulása a finn hét — hangsúlyozta *Osmo Väinölä*, Finnország budapesti nagykövete. Az elmúlt évtizedben évenként *megháromszorozódott* a két ország közötti idegenforgalom, főként a légi forgalom, a MALÉV és a Finnair légitársaságok jóvoltából. A turizmus kölcsönös növelésének fontosságára utalt bevezetőjében *Kállay Oszkár*, az Országos Idegenforgalmi Hivatal vezetője is.

— elek —

Argentin gazdaság

Fogy a bizalom

Ha a gazdaságtörténész egy század múlva majd *visszatekint* Argentína történelmére, a nyolcvanas évek elején, alighanem megállapíthatja majd: a gazdasági gondoknak — sok más tényező mellett — az egyik oka az lehetett, hogy *túlságosan gyakran változtatták a gazdaságpolitikát*. Ami persze szükségszerűen azzal járt, hogy egyrészt a *vállalatok és a lakosság* nem bízott abban, hogy a ma meghirdetett irányvonal „holnaputánra" még érvényes lesz, másrészt pedig az elhatározott intézkedések egyszerűen *nem hathattak*. Mire ugyanis valamifajta reakció mutatkozott volna, addigra már újra megváltozott a feltételrendszer.

Kapkodás

1981 tavaszán, hatalomra jutása után hamarosan, *Videla* tábornok új gazdasági csúcsminisztert nevezett ki. Az ő feladata lett volna az elődjének ideje alatt felgyülemlett problémák megoldása. Az infláció mértéke akkorra már *jóval meghaladta* a 100 százalékot, a tőke a peso februári 10 százalékos leértékelése ellenére minden úton *menekült*, az argentin vállalatok pedig egymás után mentek csődbe. *Lorenzo Sigaut*, az új miniszter, rövid idő alatt *két ízben* — egyenként *30 százalékkal* — *leértékeltette* a pesót, kettős devizaárfolyamot vezetett be, és korlátozta a hitelnyújtást és az importot. Sigaut láthatóan úgy vélte, hogy az állami beavatkozás növelése stabilizálhatja a gazdaságot és *helyreállíthatja* a vészesen romló külső egyensúlyt.

Utóda, *Lorenzo Alemann* azzal kezdte, hogy *felszámolta* a kettős devizaárfolyamot. E rendszerben a kereskedelmi fizetéseket *alacsonyabb százalékkal* számolták el, mint a tőketranzakciókat. Az új csúcsminiszter véleménye szerint ugyanis *nem az állami intervenció*, hanem csak a szabadpiaci hatások jótékony és korlátlan érvényesülése hozhatja majd meg Argentínának a gyógyulást. Alemann természetesen síkraszállt azért, hogy *az importversenyt növelni kell*, szemben elődjével, aki inkább védeni próbálta az argentin vállalatokat.

Alemann kísérlete sem tartott azonban sokáig. 1982. július 1-én a gazdasági kormányrudat ismét *új személyre* bízták. *Dagnino Pastore* természetesen *gyökeresen szakítani* kívánt elődje irányvonalával. A jelszó — szinte egy éven belül másodszor — ismét az állam gazdasági szerepének növelése lett. Ezek után nyilvánvalóan nem lehetett csodálkozni rajta, hogy Pastore *visszaállította* a devizapiacon a kettős árfolyamot. Csomagtervében ezen kívül megígérte — inkább: kilátásba helyezte — a peso leértékelését, a pénzpiacok szigorú ellenőrzését és a bérek emelését. Azok a vállalatok pedig, amelyek elfogadták volna a kormány által javasolt árellenőrzést, viszonzásul kamatláb-támogatásban (a központi bank által nyújtott kedvezményes hitelben) részesedtek volna.

Pastore mindettől azt várta, hogy a termelés *élénkül* és egyidejűleg az infláció is visszaesik. A gazdaságpolitika „alanyai" azonban kevéssé bíztak az új (illetve egy éve már látott) ideák sikerében. Az irányvonalat úgy értékelték, hogy *az mindenképpen erősödő inflációhoz vezet és így általában pénzüket nem a bankba vitték, hanem ékszert, házat vagy idegen valutát igyekeztek vásárolni*. (Tény és való a tavalyi 114 százalékkal szemben 1982 közepén a nagykereskedelmi árak már 270 százalékkal nőttek.) Nem volt sikere a kettős árfolyam rendszerének sem. A bevezetés időpontjában egy „kereskedelmi" — tehát exporttal kitermelhető — dollárért 20 000 pesót adtak, míg a „fináncárfolyam" 25 000 pesón állt, majd lebegett a 39 000 peso/dollár szintig. A fix kereskedelmi árfolyam azonban *nem változott*. Az exportőrök így — a 60 000 pesós feketepiaci árfolyamra is tekintettel — félig-meddig jogosan várták a kereskedelmi árfolyam leértékelésére és a nagyobb jövedelemben bízva visszatartották szállításaikat. A leértékelés azonban *nem következett be*, mintegy 2 millió tonna kukoricára és szójababra viszont *nem jött létre kötés* . . .

Furcsa rekord

Argentína exportja 1982 első félévében *több mint 30 százalékkal volt kevesebb, mint a megelőző év azonos időszakában*. A nyilvánvaló visszatartás pedig kétségessé tette, teljesülhet-e a második félévre a kereskedelmi mérlegben a központi bank által prognosztált 1,3 milliárd dolláros többlet. Ilyen körülmények között a külföldi hitelezők aggodalma érthetően megnövekedett. Argentína külföldi adósságállománya ugyanis közel jár a 40 milliárd dollárhoz, az esedékesség, a lejárati struktúra pedig Buenos Aires számára meglehetősen *kedvezőtlen*. Az év második felében ugyanis az országnak mintegy *15 milliárd dollárt kellene kifizetnie*. Ebből — nyilatkozatok szerint — 2,3 milliárd dollárt a tartalékokból fedeznének, így is maradna azonban 10,2 milliárd dollár törlesztési és 2,5 milliárd dollár kamatfizetési kötelezettség.

Augusztus 24-én, hivatalba lépésének második hónapjában, Pastore lemondott. Saját nyilatkozata szerint *képtelen volt az adott helyzetben a kiutat megtalálni, az egymásnak ellentmondó érdekekkel megbirkózni*. A gazdasági minisztérium élére új vezető került, aki ez alkalommal már harmadszor tölti be ezt a pozíciót. Vannak olyan vélemények, amelyek szerint ő esetleg „rekordot javít". Vagyis: megbízatása talán addig sem fog tartani, mint elődjéé.

G. Gy. — Sz. P.

Készletek

Jobb ösztönzés a csökkentésre — Ügyes átváltozás, papíron

Az 1983-as esztendőben várhatóan módosulnak a szabályozórendszer egyes elemei. A hiradásokból körvonalazódik a változás iránya, jellege; ám néhány kérdésben a szakemberek még nem jutottak egyetértésre: Ezek közé tartozik a forgóeszköz-, s ezen belül a készletgazdálkodás, valamint ennek finanszírozása. A szigorítás szükségességét senki sem vitatja, ám eszközeit illetően megoszlik a szakértők véleménye.

Amiben mindenki egyetért: *növelni kell a hitel szerepét a készletek finanszírozásában*. Arról viszont sokan vitatkoznak, hogy elegendő-e a jelenlegi hitel mennyisége, vagy szükség van-e újabb kölcsönökre. *Forró Dezső*, a Magyar Nemzeti Bank főosztályvezető-helyettese szerint ma már *nem elegendő* a hitel; illetve fokozni szükséges szerepét.

Kinyílt a kiskapu

— *A szabályozó rend egyes elemeinek — ezek között a forgóeszköz-finanszírozás rendjének 1980. évi módosításakor* — mondja — *sok szakember volt azon a véleményen, hogy a következetesebb önfinanszírozás csökkenti a hitel szerepét, és növeli a külső beavatkozás lehetőségét a vállalati döntésekbe*. Az aggály annyiban *igazolódott*, hogy a hitel aránya a készletek finanszírozásában tovább csökkent, és — amire kevesen gondoltak — a készletnövekedés finanszírozása, a tapasztalatok szerint, *nem okozott túl nagy gondot a vállalatoknak*. 1980-ban nagyon mérsékelten nőttek a készletek, ám a következő években a beruházási ciklussal együtt *újabb emelkedésről* számoltak be a statisztikák. A hitel nem fékezhette a készletnövekedést, mert a fejlesztési alapok *meghaladták* a tervezett szintet és egyszerűen kiszorították a finanszírozásból. Végül a készletek ebben a szigorúnak ítélt rendszerben is *jobban emelkedtek* a termelésnél. És van még egy dolog, amiről csak a készlet alakulását „számon kérő" szabályozási rendszer 1980-tól egy kicsit elterelte a figyelmet: az egyéb — elszámolási jellegű — forgóeszközök állományának növekedéséről.

— *Ide tartoznak a vállalati számlák. A számlákon vezetett követelések növekedése miért okoz problémát?*

— A szabályozás a forgóeszközök — tehát a készletek és elszámolás jellegű eszközök — teljes körét 1980-ig egységesen kezelte. Két év óta viszont ez utóbbiak finanszírozása *már nem terheli a fejlesztési alapokat*, így a gazdálkodás ezen a területen némiképp fellazult. A hitelek elbírálásával a vállalati önkontrollt nem pótolhatja a bank. Nem csoda, ha az egyéb forgóeszközök növekedésére nyújtott kölcsönök megnövekedtek. A forgóeszköz-finanszírozás kettéválasztása „kiskaput" nyitott a vállalatoknak. A készletmérések előtt néhány ügyes fogással, például eladással, „*elszámolási tétellé*" lehetett változtatni a készleteket.

— *Vagyis a készletmérés előtt a vállalat „eladta" a szükséges alapanyagot, majd néhány hét múlva ugyanannyiért „visszavásárolta?"*

— Nem merném ezt ilyen kategorikusan kijelenteni, de a szabályozás kétségkívül lehetővé teszi ezt. Például a korábbi forgóeszköz-finanszírozási rendszerben előfordult, hogy a mezőgazdasági göngyölegek — ládák és rekeszek — egy része, *soha és sehol nem jelent meg felhalmozásként*, mert mindig „úton voltak", elkerülték

a készletmérést. Ez az egyébként jogi szempontból nem is kifogásolható vállalati magatartás *sok millió forint fejlesztési alapot takarított* meg az érdekelteknek.

Sorban állás a pénzért

— *Valamit nem egészen értek. Ön azt mondta, hogy az egyéb forgóeszközök növekedésére a bank viszonylag könnyen adott hitelt. Ebbe a csoportba tartoznak a kifizetetlen számlák is. Ám ismét — akár csak 2-3 évvel ezelőtt — sok vállalat áll sorban a pénzéért néhány fizetésképtelen nagyvállalatnál. Pedig lehetőség lenne a késedelmes fizetés hitelezésére.*

— Pontosabban: csak akkor adunk hitelt, ha a vállalat *mindent megtesz* a pénz behajtásáért — például *bírósághoz* fordul. Persze az már más kérdés, hogy a milliárdos nagyvállalat és a filléres terméket szállító kisszövetkezet *nincs* azonos súlycsoportban. Míg a nagyvállalat *bárki mástól is megrendelheti* azt az alkatrészt, addig a kis cégnek a léte múlik a jó viszony megtartásától.

— *Ha pénzügyi oldalról értékeljük a jelenséget, felmerül a kérdés, elegendő pénz került-e forgalomba, nincs-e pénzhiány?*

— A gazdasági növekedés, a termelés bővítése mindig kikényszeríti a forgalom *zavartalan* lebonyolításához szükséges pénzmennyiséget. Szerintem *máshol kell a jelenség okát keresni:* egyes nagyobb cégek *gazdálkodási problémái* és az abból eredő pénzügyi zavarok gyűrűznek tovább a magyar gazdaságban, és ennek megjelenési formája *a sorban állás*. Egyáltalán nem lenne *helyes, ha a Magyar Nemzeti Bank a fizetésképtelenséget pótlólagos hitelnyújtással hidalná át!* Egy esetleges pénzhiány még mindig kisebb gondot okoz — bár hangsúlyozom, szerintem *ez nem fenyeget* —, mint a fölös pénztömeg, ami az infláció egyik motorja. Másban kell a hibát keresni. Itt van például a külkereskedelem. Csak az utóbbi esztendők egyre fokozódó nehézségei miatt figyeltünk föl arra, hogy a magyar vállalatok *túlságosan lassan hajtják be a követeléseiket*. Valahogy az az érzésem, hogy csak a tágabban értelmezett termelésre koncentrálnak, a fizetés pedig *elsikkad*. Pedig manapság a fizetési kondíció az üzletkötés *sarkalatos* pontjává vált. Nem elég a jó árut megtermelni, reklámozni, majd eladni, *a jó fizetési feltételeket is ki kell alkudni!* A vevők manapság egyre többször kérnek *hosszabb fizetési határidőket*. Érdemes lenne megvizsgálni a magyar üzletkötéseket ebből a szempontból; *mindig a legkedvezőbb fizetési kondíciókkal szerződnek az üzletkötők?* De ugyanerre a jelenségre itthon is számtalan példa akad. A vállalatok *30 nap alatt fizethetik ki* a vásárolt áru értékét. Ha a fizetés határidejét mondjuk 12 napról 24-re emelik — törvényesen, de esetleg gazdaságilag *nem indokoltan* —, akkor a bank erre az atmeneti időre hitelt nyújt a jelenlegi gyakorlatnak megfelelően. Valahol itt kell keresni az egyéb forgóeszköz növekedésének indítékát.

— *Szavaiból úgy tűnik, hogy károsnak tartja a forgóeszköz-finanszírozás kettéválasztását. Lenne jobb megoldás?*

— Először ismét *egységesen* kellene elbírálni a forgóeszközöket, hogy ne lehessen az áruszférából az elszámolásiba tolni a készletnövekményt. Feltétlenül *nagyobb szerepet kaphat a hitel;* az újabb kölcsönök nyújtásával egyidejűleg csökkenjen a saját források aránya, elsősorban a készletgazdálkodásban. Ez persze nem könnyen végrehajtható változás. 1968-ban, a reform indulásakor a vállalatok egyszeri forgóalap-juttatást kaptak a költségvetéstől. A központi pénz akkor nem fedezte a teljes forgóeszköz mennyiségét; mintegy 27—28 százaléknyit a bankhitel fedezett. Ám az azóta szigorúan *megkövetelt* önfinanszírozási rendszer a hitel arányát mintegy 15 százalék alá szorította.

Legyen keményebb

Mindezt figyelembe véve: a bankhitelnek a mostaninál nagyobb szerepet kell kapnia a forgóeszközök s ezen belül elsősorban *a készletek* finanszírozásában. A hitel szerepének, növeléséhez hozzájárulhat, hogy nem megfelelő vagy kimondottan rossz készletgazdálkodást folytató vállalatok *rászoruljanak az eddiginél több hitel felvételére*, s annak *keményebb* feltételei — kamat, kihelyezési idő, lejárat stb. — jobban ösztönözzenek az ésszerű, takarékos készletgazdálkodásra.

Lakatos Mária

HORIZONT

Borús NSZK-prognózis

Rendkívül *kedvezőtlen* lesz a gazdasági helyzet 1983-ban az NSZK-ban, a gazdasági szakértői tanács szerint. A bruttó társadalmi termék a korábbi számításokkal ellentétben 3 százalék helyett *legfeljebb csak 1 százalékkal* fog nőni — az 1982-ben várható 1 százalékos csökkenés után. *Példátlanul magas* lesz a munkanélküliek száma, évi átlagban előreláthatólag 2,25 millió. A fogyasztói árak 4, a *bérek csak 2,5 százalékkal* fognak emelkedni.

Terményfelesleg az USA-ban

Az Amerikai Egyesült Államok *szubvencionált export* útján kívánja leépíteni mezőgazdasági terményfeleslegét. A *vaj, sajt*, valamint *tejpor* esetében nem először képződnek jelentős feleslegek a belföldi piacon. A farmerek által termelt többletet ugyanis *garantált áron az állam vásárolja fel*, és ez az ár jelenleg *magasabb* a világpiaci árnál. A mezőgazdaság pénzügyi támogatása évi 2,9 milliárd dollárjába kerül az adófizetőknek.

Emelkedik a svéd adó

Svédországban az új szociáldemokrata kormány 12 pontos *gazdasági csomagtervet* tett közzé, amelyben szerepel a *munkanélküliség* csökkentése és az *infláció kordában tartása*. A program *adóemeléseket* is tartalmaz: 23,46 százalékra emelik a valamennyi termékre és szolgáltatásra kiterjedő *forgalmi adót*, valamint különadót vetnek ki egyes „*luxuscikkeknek*" minősített termékekre, köztük a *videoberendezésekre*. Fokozottabban megadóztatják *a nagy vagyonokat, az örökségeket és az ajándékozási ügyleteket*. A kormány kilátásba helyezte a már eddig is jócskán megadóztatott *alkoholra* és a *dohányra* kivetett illetékek emelését is.

A brazil arany sorsa

Brazília, amely Mexikó után a világ *második* legnagyobb külföldi adósságállományával rendelkezik, a közelmúltban *aranytartalékait használta fel fedezetként*, hogy könnyebben juthasson külföldi kölcsönökhöz.

KGST szénbányászati ülés

Negyedszázados jubileum

A KGST-országok szénvagyonának gazdaságos és ésszerű felhasználásáról, a bányák modern gépekkel történő ellátásáról újabb lelőhelyek feltárásáról és hasznosításáról tárgyal a hónap végén Lengyelországban megtartandó ülésén a KGST *szénbányászati állandó bizottsága*. Mint Moszkvában, a KGST székházában megtartott tájékoztatón elmondták, a megalakulásának 25. évfordulóját ünneplő bizottság többek között megvitatja, hogyan hasznosíthatják közösen a KGST-országok a Bulgáriában és Mongóliában nemrég feltárt jelentős nagyságú szénmezőket.

A tanácskozáson összegzik a bizottság negyedszázados tevékenységének eredményeit, a tagországok szénbányászatában végbement fejlődést, változásokat. A szénbányászati állandó bizottság, ellentétben a KGST más munkaszerveivel, legfőbb feladatának azt tekinti, hogy elősegítse a tagállamok szükségleteinek a saját nemzeti szénvagyon felhasználásával történő kielégítését. A KGST-országaiban 1981-ben 1322 millió tonna szenet bányásztak, a világtermelés *kétharmadát*. Ennek a mennyiségnek azonban csak mintegy 3 százaléka került be az egymás közötti kereskedelembe. Kis részét a szervezeten kívüli országokba exportálták, döntő többségét pedig maguk a termelők hasznosították. A felhasználás legfőbb területe az energiatermelés.

Japán kölcsön Kínának

A szeptember végi külügyminiszteri aláírás után hétfőn Pekingben Vej Ju-ming kínai külkereskedelmi miniszterhelyettes és Aoki Sinzo, a tengerentúli gazdasági együttműködés japán alapjának alelnöke is ellátta kézjegyével *a Kínának nyújtandó 65 milliárd jenes (250 millió dolláros) japán kormánykölcsönről szóló megállapodást*. Hétfői tájékoztatás szerint a 65 milliárd jenből húszmilliárdot a *tacsingi petrokémiai kombinát* fejlesztésére és a *paosani vas- és acélmű* első szakaszának építésére fordítanak.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 19-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6563,15	6569,72	6576,29
Ausztrál dollár	3658,37	3662,03	3665,69
Belga frank	78,71	78,79	78,87
Dán korona	429,64	430,07	430,50
Francia frank	542,78	543,32	543,86
Holland forint	1399,92	1401,32	1402,72
Japán yen (1000)	143,77	143,91	144,05
Kanadai dollár	3127,94	3131,07	3134,20
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	531,08	531,61	532,14
NSZK-márka	1534,01	1535,55	1537,09
Olasz líra (1000)	26,79	26,82	26,85
Osztrák schilling	218,09	218,31	218,53
Portugál escudo	43,10	43,14	43,18
Spanyol peseta	33,55	33,58	33,61
Svájci frank	1778,03	1779,81	1781,59
Svéd korona	523,44	523,96	524,48
Tr. és cl. rubel	2597.40	2600.00	2602.60
USA-dollár	3852,99	3856,85	3860,71

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. OKTÓBER 19-TŐL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6372,63	6766,81
Ausztrál dollár	50	3552,17	3771,89
Belga frank	5000	76,43	81,15
Dán korona	1000	417,17	442,97
Finn márka	100	683,94	726,24
Francia frank	500	527,02	559,62
Görög drachma	500	52,55	55,81
Holland forint	1000	1359,28	1443,36
Japán yen (1000)	10 000	139,59	148,23
Jugoszláv dinár	100	58,46	62,08
Kanadai dollár	100	3037,14	3225,00
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	515,66	547,56
NSZK-márka	1000	1489,48	1581,62
Olasz líra (1000)	50 000	26,02	27,62
Osztrák schilling	1000	211,76	224,86
Portugál escudo	5000	41,85	44,43
Spanyol peseta	5000	32,57	34,59
Svájci frank	1000	1726,42	1833,20
Svéd korona	100	508,24	539,68
Török líra	1000	20,95	22,25
USA-dollár	100	3741,14	3972,56

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

Izgalmak a tőzsdén

Szokatlanul mozgalmas, eseménydús volt az elmúlt hét a tőkés világ fontosabb részvénytőzsdéi, valamint a valutapiac számára. Az egymást szinte *naponta váltó derülátó és pesszimista hangulat* arról tanúskodik, hogy az elhúzódó recesszió megviseli az üzleti élet és a tőzsdék idegeit, alacsony lett a tűrőképesség, az „ingerküszöb".

Ma már a legkisebb valóságos, vagy rémhír is *pánikot, vagy lelkesedést vált ki* a tőzsdéken, s ez a hangulathullámzás természetesen a részvényértékek alakulásában is tükröződik. Nem is lehet ezen csodálkozni, hiszen a világgazdaság annyira kiéhezett a felelendülésre, hogy szinte minden, a konjunktúra közeledtére utaló nyilatkozat, vagy statisztika örömujjongást vált ki. Mindez persze igaz a másik oldalról is.

Kamatcsökkentés

Igaz, a tőzsdéknek bőven volt részük gazdasági szempontból „hideg" és „meleg" hírekből, intézkedésekből egyaránt. Futótűzként terjedt el a hír a nyugati világban, hogy *számítani lehet a kölcsönkamatok további csökkenésére*. Az érdeklődés középpontjában — érthető módon — az amerikai kamatszint alakulása állt, hiszen ez döntően meghatározza a OECD-államok kamatainak mozgását. A „füles" megtette hatását: a vezető részvénytőzsdéken látványos áremelkedés kezdődött annak jeleként, hogy az üzleti világ ismét bizakodó a fellendülést illetően. A cégrészvények árfolyamának emelkedése egyben azt is kifejezi, hogy a csökkenő kamatok olcsóbbá teszik a beruházásokat és a tőkét ismét jövedelmezőbb lesz részvényekbe fektetni, mint inkább bankban tartani. Az amerikai kamatok valóban *megmozdultak*, de igen óvatos volt — szokás szerint — a csökkentés. A Morgan Guaranty Trust — az USA egyik vezető kereskedelmi bankja — egy százalékkal, 12 százalékra szállította le az irányt adó prime rate-et, s a többi amerikai pénzintézet is követte a Morgan lépését.

Az óceán innenső oldaláról is számottevő részvényárfolyam-emelkedésről érkeztek hírek. Londonban, Frankfurtban és Párizsban a tőzsdék élénk és emelkedő üzletmenete a *„békeidőkre"* emlékeztetett. Annál nagyobb volt viszont a pánik, az idegesség *a skandináv* tőzsdéken az északi országok között váratlanul kirobbant árfolyamválság miatt.

Az évtized elejéig az északi országokat oázisnak tekintették a válság háborgó tengerén. Az egészséges gazdaságok *viszonylag jól ellenálltak* a recessziónak, s hosszú ideig sikerült is megőrizniük az úgynevezett jóléti állam szociális vívmányait, juttatásait. A csillapulni *nem akaró* dekonjunktúra azonban ezeket a szilárd nemzetgazdaságokat is kezdte, és az elmúlt két év során az északi államokban is felerősödött a romlás. Lelassult a gazdasági növekedés, *visszaesett az ipari termelés*, pangott a beruházási piac, megtört a kivitel dinamikus növekedése, ugrásszerűen növekedett a költségvetési hiány. A jellemző recessziós tünetek láttán az érintett kormányok beindították a nadrágszíjmegszorítás gazdaságpolitikájának mechanizmusait. A „szokásos recept" ezúttal sem maradt el: adóemelés, a költségvetési — elsősorban jóléti — kiadások megnyirbálása, az adókedvezmények megvonása, a kivitel ösztönzése és még egy sor szükségintézkedés került bevezetésre.

Skandináv skandalum

Az északi együttműködést érintő gazdasági bombát Svédország új kormánya robbantotta. A Palme-kabinet tizenkét pontos gazdasági csomagterve többek között intézkedett a korona 16 százalékos leértékeléséről. A többi északi országban először hitetlenkedve, majd pedig megrökönyödve fogadták a stockholmi intézkedést. A valóságos pánikhangulat nem alaptalan. Az északi országokat szoros gazdasági együttműködés fűzi össze, gazdaságpolitikájukat, illetve annak egyes elemeit rendszeresen összehangolják. A korona 16 százalékos leértékelését Helsinkiben, Oslóban és Koppenhágában *„övön aluli ütésnek" tartják*. A nagyarányú devalválás hatásaként megnövekedett az északi országok svéd importja, hiszen a svéd árucikkek most *versenyelőnyt* élveznek. A behozatal emelkedése viszont *növelheti a munkanélküliséget*, mérsékelheti a kapacitások kihasználását, egyszóval kíméletlen versenyt támaszt a hazai termékekkel szemben. A svéd előny azonban nem csak az északi piacon okozhat zavarokat. Várható volt, hogy a devalválás nem marad „megtorlatlanul" a partnerek részéről. Először Finnország értékelte le 6 százalékkal a márkát, mindössze néhány nappal az elfogadhatónak tekinthető 4 százalékos leértékelés után. Az összesen 10 százalékos árfolyamcsökkentéstől Helsinkiben azt várják, hogy sikerül a finn versenyképességet megőrizni. Dánia és Norvégia egyelőre *nem hajlandó valutájának árfolyamához nyúlni*, de mindkét ország fővárosában jelezték, hogy a versenyképesség megóvása céljából ellenlépésekre kerül majd sor.

Érzékenyen reagált a tokiói tőzsde *Szuzuki* miniszterelnök lemondásának hírére. Jól jellemzi a japán üzleti körök félelmét a bizonytalanságtól, hogy a cégrészvények árfolyama zuhanni kezdett, s a jen is gyengült valamelyest a dollárral szemben. Szuzukinak *nem sikerült megélénkíteni* a gazdaságot, amely az elmúlt két évben — noha eredményei a fejlett tőkés országok sorában még mindig kiemelkedőek — *a megtorpanás* jeleit mutatja.

Nemrégiben *lefelé kellett módosítani* a gazdasági növekedés ütemére szóló prognózist, felütötte a fejét a munkanélküliség a szigetországban is, 1982-ben 30 esztendő óta először *csökken az export*, mind halványabb a remény a költségvetési hiány felszámolására. Nem lesz könnyű dolga Szuzuki utódjának sem a gazdaság kedvezőtlen jelenségeinek, folyamatainak megfordításában, s jelenleg úgy tűnik, hogy egyelőre várni kell az új „csodagyógyszerre" a szigetországban.

Reagan tovább diszkriminál

A tőzsdék a maguk módján reagáltak az elmúlt héten a lengyel belpolitikai eseményekre is. A Reagan-adminisztráció által a legnagyobb kedvezményes elbánás elvének (és gyakorlatának) megvonása Lengyelországtól az új szakszervezeti törvény ürügyén *egyértelműen szokatlan és durva diszkriminatív intézkedés*. Miután a korábban virágzó lengyel—amerikai árucsere-forgalom értéke az elmúlt két évben jelentősen visszaesett, az új washingtoni lépés várhatóan újabb károkat okoz a lengyel népgazdaságnak.

A megkülönböztető elbánás következtében a lengyel feldolgozó ipari exportcikkekre kirótt vámok növekednek, így romlik ezeknek a termékeknek a versenyhelyzete az amerikai piacon. Mégis a kár várhatóan alacsony lesz, hiszen az USA-ba irányuló lengyel exportban a késztermékek aránya viszonylag csekély, a kivitel jelentős része mezőgazdasági termék, ezekre azonban nem vonatkoznak az intézkedések.

Gonda György
—Szentgáli Péter

HORIZONT

Ismét nyereséges a British Airways

Veszteségesből *nyereségesre fordult* a brit állami legitársaság, a kormány által reprivatizálásra kiszemelt *British Airways* üzleti tevékenysége. A cég elnökhelyettese szerint a mostani pénzügyi év első öt hónapjában 75 millió font összegű nyereség képződött, szemben az elmúlt év azonos időszakában elkönyvelt 25 milliós veszteséggel. A fordulatot a veszteséges utak leépítésének, így a költségek jelentős csökkenésének, valamint szezonális hatásoknak tulajdonítják.

Amerikai acélválság

Történelmének egyik *legsúlyosabb* válságát éli át az amerikai acélipar. Az ország acélkohói termelési kapacitásuknak csupán 42 százalékát tudják hasznosítani, s csupán a legutóbbi hetekben 20 ezer munkást kényszerültek elbocsátani. Az év eleje óta összesen *80 ezren* vesztették el az állásukat, ami az ágazat teljes munkaerő-létszámának 22 százalékát teszi ki. További 26 ezren *rövidített* munkaidőben dolgoznak.

A KOPINT jelenti

Drágult a cukor

A szeptemberi átlagárakhoz viszonyítva is tart a nemesfémek konjunktúrája elsősorban amiatt, hogy további kamatláb-csökkentésekre számítanak az amúgy is pangó pénzpiacokon. A múlt héten a fémek közül ugyan legnagyobb mértékben a réz ára emelkedett, de egy amerikai kereskedő szerint e piac még mindig *nem jelent nagy befektetési lehetőségeket*, hiszen a feldolgozó iparágak recessziójának még korántsem érkeztek a végéhez. Emelkedett a horgany ára is. A nikkel viszont majdnem 9 százalékkal lett olcsóbb. Kuba múlt heti cukorvásárlása (120 000 tonna), 8,7 százalékkal nyomta feljebb a cukor árát. Az alacsony kamatlábak miatt a pénzpiacokról kiáramló pénzt az üzletemberek főleg nyersanyagrészvényekbe fektetik, így például a kakaóba és a kávéba. E termények ára a múlt héten is emelkedett néhány százalékkal.

Tőzsdei jegyzések 1982. október 11—16.

NEMESFÉMEK	Átlagjegyzések
Arany: London, $/troy uncia	438,38
Ezüst: London, penny/troy uncia	551,35
Platina: London, font/troy uncia	208,75
FÉMEK	
Réz: huzaltuskó: London, font/t	870,50
Ón: London, font/t	7265,00
Ólom: London, font/t	296,50
Horgany: London, font/t	450,75
Alumínium: London, font/t	561,25
Nikkel: London, font/t	2297,50
Antimon: London, $/t	2050,00
Higany: London, $/76 librás palack	370,00
Wolframérc: London, $/2204 lb	96,00

1 USA DOLLÁR árfolyama 1982. október 15-én:

London	0,5869
Bécs	17,66 — 17,76
Brüsszel	48,78 — 48,96
Párizs	7,1200— 7,1225
Frankfurt	2,5170— 2,5180
Milánó	1437,30
Tokió	265,75

Megbízólevél-átadások

Losonczi Pál, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke hétfőn fogadta *dr. Abdel Moneim Ahmed Atik* rendkívüli és meghatalmazott nagykövetet, az Egyiptomi Arab Köztársaság új magyarországi nagykövetét, aki átadta megbízólevelét. A megbízólevél átadásánál jelen volt *Garai Róbert* külügyminiszter-helyettes.

A nagykövet 1927. január 27-én született Monofiyában. Jogi végzettséggel rendelkezik és a lengyel közgazdaságtudományi egyetemen doktorátust szerzett.

Bécsben, Helsinkiben, Varsóban, Rabatban teljesített diplomáciai szolgálatot. Angolában nagykövetként képviselte Egyiptomot.

Legutóbb az egyiptomi külügyminisztériumban az Általános Ügyek Főosztályának vezetője volt. Több kormánykitüntetés tulajdonosa. Nyelvismerete: arab, angol, francia.

A nagykövet nős, egy leánygyermeke van.

*

Losonczi Pál, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, hétfőn fogadta *dr. Hugo Rafael Jativa-Ortiz* rendkívüli és meghatalmazott nagykövetet, az Ecuadori Köztársaság új magyarországi nagykövetét, aki átadta megbízólevelét. A megbízólevél átadásánál jelen volt *Garai Róbert* külügyminiszter-helyettes.

Az új ecuadori nagykövet 1926. augusztus 5-én született Quitóban. A quitói egyetemen szerzett diplomát filozófiai és társadalomtudományokból, majd ugyanitt jogi és társadalomtudományi doktorrá avatták.

1947. május 9-én lépett külügyi szolgálatba. 1947—1954 között a központban teljesített szolgálatot különböző beosztásokban. 1954-től 1956-ig Ecuador La Paz-i nagykövetségének másodtitkára, majd 1956-tól 1959-ig Ecuador montevideói nagykövetségének másodtitkára volt. 1960—1962-ig ismét a központban teljesített szolgálatot.

1962—1964 között Ecuador ENSZ-missziójában első titkár, 1964—69 között ugyanitt tanácsos, majd 1969-ben követtanácsos. 1969—1972 között újra a központban dolgozott, majd 1972-től 1974-ig Ecuador ENSZ-missziójában követtanácsos.

1974-ben kinevezték nagykövetté. 1974—1977 között Ecuador nagykövete Izraelben, 1977—79 között Ecuador nagykövete Nicaraguában. 1979-től 1981-ig a központban teljesített szolgálatot. 1981 májusától Ecuador nagykövete volt Belgrádban. Több hazai és külföldi kitüntetés tulajdonosa.

A nagykövet nős, öt gyermeke van. Nyelvismerete: spanyol, angol, francia.

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

Búcsúlátogatás

Losonczi Pál, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, búcsúlátogatáson fogadta *Frits Kuperst*, a Holland Királyság rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, aki végleg elutazott Budapestről.

Bemutatkozó látogatás

Lázár György, a Minisztertanács elnöke és *Apró Antal*, az országgyűlés elnöke bemutatkozó látogatáson fogadta *dr. Arthur Agstnert*, az Osztrák Köztársaság magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét.

Hans-Jürgen Wischnewski megbeszélései

Várkonyi Péter, az MSZMP Központi Bizottságának titkára és *Szürös Mátyás*, a KB tagja, a külügyi osztály vezetője megbeszélést folytatott *Hans-Jürgen Wischnewskivel*, a Német Szociáldemokrata Párt (SPD) elnökségének tagjával.

A megbeszéléseken nyílt, szívélyes légkörben véleményt cseréltek a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről, és áttekintették az MSZMP és az SPD közötti kapcsolatok helyzetét.

A találkozókon részt vett *Horn Gyula*, a KB osztályvezető-helyettese.

Magyar—brazil kereskedelmi tárgyalások

A magyar—brazil gazdasági együttműködési vegyes bizottság a közelmúltban tartotta meg Brazília fővárosában VII. ülését.

A tárgyalásokon a felek megállapították, hogy további erőfeszítések szükségesek a kétoldalú árucsere-forgalom kiegyensúlyozására. Ezért nagy a jelentősége az ez év márciusában *Faluvégi Lajos* miniszterelnök-helyettes brazíliai látogatása idején aláírt csomagterv megvalósításának. Az említett megállapodás alapján a magyar vállalatok elsősorban oktatási, egészségügyi, közlekedési, kikötői és távközlési berendezéseket szállítanak Brazíliába. A brazil fél nagy jelentőséget tulajdonított a magyar mezőgazdasági termelési tapasztalok átvételének és alkalmazásának is. Az elmúlt évek során dinamikusan fejlődő magyar gyógyszerkivitel a következő időszakban várhatóan tovább bővül.

A Brazíliából származó importban továbbra is nagy hányadot képviselnek a mezőgazdasági termékek (szója, kávé, kakaó), de emellett kedvezőek a lehetőségek az iparilag feldolgozott termékek behozatalának bővítésére is. A két ország illetékes bankjai a kereskedelmi forgalom finanszírozására 175 millió dollár összértékű megállapodásokat írtak alá.

Herkner Ottó külkereskedelmi miniszterhelyettes, valamint *Ivan Batalha* nagykövet, a vegyes bizottság magyar és brazil tagozatainak társelnökei a tárgyalások befejeztével jegyzőkönyvet írtak alá, mely rögzíti a kétoldalú forgalom bővítése érdekében szükséges teendőket.

Budapestre érkezett a román belügyminiszter

Horváth István belügyminiszter meghívására hétfőn hivatalos baráti látogatásra hazánkba érkezett a *George Homostean* belügyminiszter vezette román belügyi delegáció. Itt-tartózkodása során a belügyi küldöttség ismerkedik a magyar belügyi szervek munkájával; értékelik az eddigi együttműködést és a kapcsolatok bővítésének lehetőségeit.

KNEB-delegáció Hanoiban

Szombaton Hanoiba érkezett *Szakali József*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a KNEB elnöke vezette küldöttség. A delegációt a repülőtéren Bui Quang Tao, a VKP KB tagja, a kormány ellenőrző szervének elnöke üdvözölte.

Tanzániába utazott Sikula György

A Tanzániai Forradalmi Párt meghívására hétfőn Dar es Salaamba utazott *Sikula György*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, aki az MSZMP képviseletében részt vesz a párt V. kongresszusán.

Hazaérkezett a szolidaritási bizottság küldöttsége

Hazaérkezett a Szovjetunióból a Magyar Szolidaritási Bizottság küldöttsége, amely részt vett az afroázsiai népek szolidaritási szervezetének XI. elnökségi ülésén.

Kitüntetés

Az Elnöki Tanács *Lipkovics Károlynak* — a Béke és Szocializmus folyóirat szerkesztőségében több éven át kifejtett, eredményes tevékenysége elismeréseként — a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta. A kitüntetést *Várkonyi Péter*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára hétfőn adta át a KB székházában.

Szovjet pártmunkások látogatása

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására *Valerij Pimenovnak*, az SZKP KB osztályvezető-helyettesének vezetésével október 11—17. között szovjet pártmunkásküldöttség tett látogatást hazánkban.

A delegációt fogadta *Ballai László*, a Központi Bizottság gazdaságpolitikai osztályának vezetője. A szovjet vendégek tanulmányozták hazánk tapasztalatait az anyag- és energiagazdálkodás terén, látogatást tettek az Ipari Minisztériumban, az Országos Tervhivatalban, Csongrád és Borsod megyében, továbbá több ipari nagyüzemünkben.

Magyar—angol tárgyalások

Október 14—18. között Magyarországon tartózkodott az angol külkereskedelmi miniszter. *Peter Rees* vendéglátójával, *Veress Péter* külkereskedelmi miniszterrel áttekintette a magyar—angol kereskedelmi kapcsolatok helyzetét.

Megállapították, hogy a két ország közötti kereskedelmi forgalom az elmúlt években nem fejlődött kiegyensúlyozottan, a magyar export lényegesen kisebb volt, mint az Angliából származó import. A két miniszter megvitatta a gyorsabb növekedés kereskedelmi és pénzügyi feltételeit is. Peter Rees a Magyar Kereskedelmi Kamara rendezésében kerekasztal-megbeszélésen vett részt. A magyar—angol kereskedelemben érdekelt gazdasági szakemberek többek között javasolták a piacra jutás feltételeinek javítását. A minisztert fogadta *Marjai József* miniszterelnök-helyettes, valamint *Puja Frigyes* külügyminiszter. Peter Rees látogatást tett *Timár Mátyásnál*, a Magyar Nemzeti Bank elnökénél, és *Kapolyi Lászlónál*, ipari minisztériumi államtitkárnál.

Peter Rees hétfőn elutazott Magyarországról.

Átadták a fizikai és kémiai Nobel-díjat

Hétfőn délben a svéd fővárosban bejelentették, hogy a Svéd Királyi Tudományos Akadémia az idei fizikai Nobel-díjat *Kenneth Wilson* professzornak (Egyesült Államok) ítélte oda. A professzor az ithacai Cornell Egyetemen dolgozik, és azt vizsgálta elméletileg, hogyan változik meg az anyag különböző külső behatásokra — az e téren elért kimagasló eredményeiért kapta a magas tudományos kitüntetést. A kitüntetéssel együtt járó pénzösszeg idén 1,15 millió svéd korona (mintegy 157 ezer dollár).

A dél-afrikai születésű, Angliában élő Aaron Klug biokémikus kapta az idei kémiai Nobel-díjat a sejtmag öröklődési anyagának elektronmikroszkópos vizsgálata terén elért kimagasló eredményeiért — jelentette be a Svéd Királyi Tudományos Akadémia hétfőn Stockholmban.

EUCEPA-konferencia

Tegnap a Duna Intercontinental-szállóban megkezdte munkáját az Európai Cellulóz- és Papíripari Egyesületek Szövetségének (EUCEPA) idei konferenciája. Hazánk immár másodízben házigazdája a rangos nemzetközi tanácskozásnak, amelyen — a Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület szervezésében — 28 ország mintegy 800 szakembere tanácskozik.

A tudományos üléssorozat nyitó előadásában *Szabó Imre* ipari miniszterhelyettes kiemelte, hogy míg világszerte az elmúlt negyedszázadban a papírtermelés 2,7-szeresére nőtt, hazánkban a növekedés több mint négyszeres volt.

A tanácskozáshoz kapcsolódva a Vigadó galériájában tegnap kiállítást is nyitottak.

Az OBT elnökségi ülése

(Folytatás az 1. oldalról)

nemben adták meg a kellő választ.

A továbbiakban arról szólt, hogy közvéleményünk mind nagyobb figyelmet szentel a béke kérdésének, mint ahogyan ezt az idei *béke és barátsági hónap* hazai rendezvénysorozata is megmutatta.

Végezetül ismertette az október 24-én kezdődő, s egy hétig tartó leszerelési hét célját, s programját.

A főtitkári beszámolót követően felszólalások következtek. *Bartha Tibor* református püspök kifejtette, hogy a nyugat-európai vallási vezetők is egyetértenek a béke megőrzésének szükségességével.

Az USA politikájáról szólva elmondta: veszélyessége abban rejlik, hogy szándékait *ideológiai köntösben* fejezi ki, és ezzel ideig-óráig leplezheti valódi törekvéseit. *Réti Ervin*, az Országos Béketanács elnökségi tagja rámutatott: gyakran éri a szocialista országok békemozgalmát, így a magyart is az a vád, hogy *mozgalmuk államosított*, azaz a kormányok irányítják tevékenységüket. Ezzel szemben az igazság az, mondta Réti Ervin, hogy *„nem a békemozgalom államosított, hanem az állam békemozgalmasított"* — mondotta.

Tolnai László, az Országos Béketanács leszerelési bizottságának elnöke ehhez hozzátette: a leszerelési hét rendezvényein nem egy szakértő kísérli meg a lehetetlent: hogy minden oldalról elmagyarázza a fegyverkezés veszélyességét, s a leszerelés fontosságát, hanem szakértői csoportok állnak a kérdések ösztöze elé.

Az Országos Béketanács Elnöksége és a Magyar ENSZ-Társaság Intéző Bizottsága *közös felhívással* fordult a békemozgalomban tevékenyen részt vevő tömegszervezetek tagjaihoz, az üzemek, és hivatalok, oktatási és más intézmények dolgozóihoz. Ebben többek között felszólítják a lakosság legkülönbözőbb rétegeit, a fizikai és a szellemi dolgozókat, a nőket, és a fiatalokat, valamint a vallásos meggyőződésű embereket, hogy a leszerelési hét alkalmából hazánkban rendezendő akciókon *juttassák kifejezésre békeakaratukat* és támogassák az Egyesült Nemzetek leszerelési erőfeszítéseit.

A mi törekvésünk az — folytatódik a dokumentum —, hogy az egységes cselekvésért folytatott párbeszéd alapján *hozzájáruljunk az enyhülés történelmi vívmányainak védelméhez*, kontinensünk és az egész világ békéje és biztonsága érdekében. A második világháború után hazánkban a béke és a szabadság eredményeként jött létre az a szocialista társadalmi rend, amelyben egész népünk történelmi összefogása testesül meg. *Ezért számunkra természetes, hogy szocialista értékeinket, azok védelmét összekapcsoljuk a béke és a haladás eszméjével.*

A Béke-világtanács nemrégiben közzétett felhívásával összhangban ezért arra kérünk minden becsületes békeszerető embert, hogy munkájában és társadalmi tevékenységében képviselje a fegyverkezési hajsza megállításában jelentkező egyetemes emberi érdeket — hangzik a felhívás.

Az amerikai Magyar Szó jubileumi ünnepsége

Vasárnap ünnepélyesen emlékeztek meg az Egyesült Államokban élő haladó magyarság lapja, az amerikai Magyar Szó fennállásának 80. évfordulójáról. A jubileumi est fővédnöke *Szent-Györgyi Albert* Nobel-díjas tudós volt.

Lusztig Imre a lap szerkesztő bizottságának tagja beszédében emlékeztetett arra, hogy a jubiláló újság (amely korábban Népakarat, Előre, Új Előre és Magyar Jövő néven jelent meg) kezdettől fogva harcolt a munkások jogaiért, később a Horthy-rendszer ellen.

A jubiláló hetilapot az ünnepségen köszöntötte *Koczina Miklós* New York-i magyar főkonzul, *Hollai Imre* külügyminiszter-helyettes, az ENSZ-közgyűlés elnöke, *Sipka Ferenc*, a washingtoni magyar nagykövetség első titkára, a magyar származású *Ted Weiss* New York-i képviselő, az Egyesült Államok kongresszusának tagja. A magyarok világszövetségének üdvözletét *dr. Hanák Péter* történész professzor, a szövetség elnökségének tagja tolmácsolta. A szakszervezeti világszövetség és annak elnöke, *Gáspár Sándor* üzenetét *Ernesto Demaio*, az SZVSZ ENSZ-megfigyelője adta át.

Az ünnepségen amerikai, amerikai magyar és magyarországi művészek adtak nagy sikerű hangversenyt.

Korszerű közszükségleti cikkek hazai forrásokból

(Folytatás az 1. oldalról)

üzletekben már megjelent a tokodi Aranykalász Tsz ipari részlegének elektromos öngyújtója. A közeljövőben a *hazai gyártású grillsütők* is kaphatók lesznek, ezeket a dunapataji Vasipari Szövetkezet állítja elő. Az Irodagép Vállalat is vállalkozott fogyasztásicikk-újdonságok előállítására: ruhaszárító gépet, és *háztartási edénymosogatót* fejlesztett ki.

A vidéki üzletekben is egyre több korszerű — az importéval azonos minőségű és kivitelű — hazai gyártású fogyasztási cikket hoznak forgalomba. A Titán Dél-Dunántúli Vasműszaki Kereskedelmi Vállalat például mintegy hatmillió forint értékű behozatalt kímélte meg a külkereskedelmet egyebek közt *szeneskályha*, ételmelegítő tálca, erősítőberendezés, hangfal, üvegvágó hazai gyártatásával.

A pécsi Kossuth Cipészszövetkezet *komfortpapucsa* brazil terméket helyettesít.

A székesfehérvári Fehérvár Áruház 71 vállalattal, szövetkezettel és *100 kisiparossal* kötött közvetlen termeltetői szerződést. Ilyen módon szerzett be jó minőségű kötöttárut a Hódiköttől, és a martonvásári ipari szövetkezettől, bőr iskolatáskákat az alagi bőrműipari szövetkezettől, férficipőket a szegedi Április 4. ipari Ktsz-től, valamint frottírtermékeket a hőgyészi vegyesipari szövetkezettől.

A Pest megyei Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalat korszerű *keringtető szivattyúkat* hoz rövidesen forgalomba, amelyeket az EVIG gyárt hazai alkatrészekből. Ugyancsak rövid időn belül kerül nagyobb mennyiségben a vállalat üzleteibe a néhány helyen már kapható kiegészítő féklámpa, s ennek egy másik variációja, *a kempinglámpa is*. A KOMÉP-pel Karborobot elnevezésű szántüzelésű, önvezérlő kazán gyártásáról tárgyalnak, amely a *családi házak* fűtéséhez használható gazdaságosan.

Bevált módja a választék bővítésnek a külföldi cégekkel kooperációban készült termékek forgalmazása is. Fehérneműből például jelentősen javítják az ellátást a Triumph-fal és a Felinával kooperációban előállított fűzők, melltartók.

82. okt. 14

...és hiányát

telennek tartják a szociális programok megnyírbálását, vagy újabb adók a bevezetését. Ettől valamelyest eltér a *mérsékelt növekedési ütem* híveinek véleménye. (Ők egyébként a támaszai a jelenlegi vezetésnek a kongresszusban.) E nézet képviselői úgy vélik: hibás volt a tavalyi adócsökkentés, ezért az adó növelése mellett foglalnak állást. Szerintük a társadalmi juttatásokat kell nagymértékben csökkenteni, amit a későbbiek során a személyi adók mérséklésével lehetne kompenzálni. A *konzervatív gazdaságpolitika* hívei szerint a költségvetést úgy lehetne egyensúlyba hozni, ha az amerikai energiaadókat ugyanakkorára emelik, mint Európában.

A különböző álláspontok hívei között természetesen nehéz lesz „közös" álláspontot kialakítani, s még nehezebbnek tűnik a kormánnyal való megegyezés. Úgy tűnik azonban, hogy több területen *összecsengenek* a vélemények. Ilyenek:

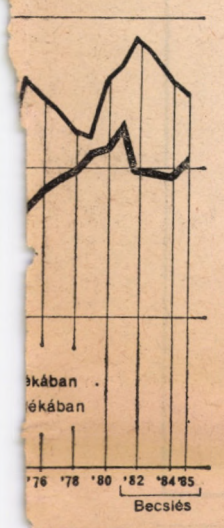
— *mérsékelni kell a társadalombiztosításra*, illetve a *kórházi ápolásra* fordított kiadásokat. Az utóbbi 6 esztendőben a társadalombiztosítási juttatások a kétszeresére nőttek, miközben a foglalkoztatottak száma csökkent. Ezért a kormánynak a jövőben mérsékelni kell a nyugdíjasok juttatásait, de el kell kerülni azt, hogy az nagyobb mértékben érintse a kialakult életszínvonalukat;

— *meg kell szüntetni az indexálást.* Az eddigi gyakorlat szerint a kiadási programokat az infláció mértékével korrigálták, ugyanakkor a bevételi forrásokat nem változtatták meg ennek arányában. Csupán e miatt 1981-ben a költségvetés hiánya 23 milliárd dollárral nőtt.

— *Újabb energiaadókat* kell bevezetni. Az importált olajra vagy benzinre kivetett adókkal „két legyet" üthetnének egy csapásra. Tízcentes adóemelés 8 milliárd dollárral növelné a bevételeket és ezáltal mérsékelni lehetne az inflációs rátát.

— *a katonai kiadások mérséklése.* Több nagy programot — köztük a B—1 bombázók, valamint az MX rakétarendszerek fejlesztésével kapcsolatos programot — a kiadások csökkentése jegyében kellene felülvizsgálni.

...nak alakulása a GNP

Ahogy az üzletemberek látják

Sürgetik a deficit mérséklését az *üzletemberek* is. A jelenlegi gazdaságpolitika ugyanis olyon csődlavinát indított el, amelyre kevés példa volt az amerikai gazdasági életben. A magas kamatlábak miatt több vállalkozás ment tönkre 1982 első félévében, mint 1933 óta bármikor. Mint *Lee Iacocca*, a Chrysler elnöke megállapítja, a FED rákényszerült arra, hogy a kamatlábakat szabadon lebegtesse az utóbbi három esztendőben. Ennek eredménye, hogy a *prime rate ez alatt az időszak alatt nem kevesebb mint 80-szor változott meg, vagyis 14 naponként más és más „szabályzóval" találták magukat szemben a vállalatok.*

Az üzletemberek úgy vélik; csak az hozhat megoldást, ha a FED, a kormány és a kongresszus közös „csapatban" *közös programot* dolgozna ki. Ennek a lényege az lehetne, hogy tovább mérsékelnék a kamatlábakat, a költségvetés deficitjét. Úgy vélik, ha a *katonai kiadásokból* és a *szociális programokból* 5-5 százalékot faragnának le, azzal 15-15 milliárd dollárt takaríthatnának meg. Ha az amerikai *olajárakat* hozzáigazítják az OPEC-árhoz, az újabb 15 milliárd dollárral növelné a bevételi oldalt. A *földgázra* kivetett adók pedig további 15 milliárd dollárt ígérnek. Ezekkel az intézkedésekkel mintegy *60 milliárd dollárral* lehetne mérsékelni az amerikai költségvetés jelenlegi deficitjét. Ennek következtében — vélik az üzletemberek — csökkenthetnék a kamatlábakat, ami növelné a keresletet. Ugyanakkor meggyőzné a vállalkozókat arról is, hogy a kormány komoly, átgondolt gazdaságpolitikát folytat.

(faragó)

...lkoztatottság — meddig?

...n. Ezt csak részben tudja ellensúlyozni ...világpiaci versenyben, hogy a munka...költségek a ténylegesen ledolgozott ...nkaórára számítva Ausztriában 115 ...llinget tesznek ki, míg az NSZK-ban ... schillinget, Svájcban 132 schillinget. ...z egyéb bér mellékköltségek miatt ...ban a nyugatnémethez és a svájci... viszonyítva az osztrák iparban lé...egesen *kedvezőtlenebb a helyzet az ön...anszírozás mértékét illetően.* A kor...ány közvetlen támogatással siet a ne...ézségekkel küzdő vállalatok segítségére ...s *adókedvezményekkel* ösztönzi a kor...szerűsítést és az innovációt. Az év elején ...elsősorban az építőipart fenyegető vál...ságos helyzet miatt *foglalkoztatási külön...programot* indítottak, s őszre újabb programot terveznek a munkanélküliség megfékezésére.

A rendszeres állami beavatkozás következtében ugyanakkor az *államadósság* 1981 végéig 295 milliárd schillingre duzzadt (ebből 94 milliárd schilling a külföldi). Egy főre számítva az adósságokat tekintve Ausztria a nemzetközi mezőny közepén helyezkedik el. A külföldi tartozások összege viszont gyorsabban nő, mint a bruttó nemzeti termék. (Ez utóbbinak az értéke 1981-ben 1052 milliárd schilling volt.) Tíz százalékos átlagkamatot feltételezve évente mintegy 30 milliárddal növeli a költségvetési deficitet.

A szövetségi költségvetés hiánya 1982-ben az eredetileg tervezett 59,6 milliárd schilling helyett előreláthatóan 70 milliárd schilling lesz. 1983-ra viszont — hacsak nem történnek nagy horderejű, népszerűtlen intézkedések, amit a kormány az 1983 áprilisában esedékes választások előtt aligha kockáztat meg — 90-100 milliárd schilling deficit is elképzelhető.

Az állami kiadások — a bírálók szerint — csak a régi struktúra fenntartása irányába hatnak (acél- és textilipar), s csak elmélyítik az osztrák gazdaság alapvető problémáit — mint például nagy az állami szektor aránya, gyenge a vállalatok sajáttőke-ellátottsága, magas adó és szociális terhek.

Az osztrák pénz- és tőkepiac hagyományos szűkösségének áthidalására a szocialista kormány *sokoldalúan támogatja a tőkeimportot* (az ipar 29 százalékát, a gazdaság többi részének pedig 6 százalékát jelenleg a külföldi tőke ellenőrzi). Legutóbb nagy vitát váltott ki a General Motors ausztriai leányvállalatának 2,6 milliárd schillinges támogatása. *Az ország külső bruttó adósságállománya* 1981-ben 50 milliárd schillinggel 247 milliárd schillingre nőtt. A bankok külföldi kötelezettsége nélkül az osztrák állam és gazdaság külföldi tartozásai 133 milliárd schillinggel újabb rekordot értek el. A tőkekiáramlás megakadályozására Ausztriában *a kamatokat állandóan körülbelül egy százalékkal a nyugatnémet kamatok felett kell tartani*, de a schilling árfolyamát a márka követése céljából adott esetben a devizatartalékokból is támogatják.

A keményvaluta-politika ugyan jelentősen hozzájárult Ausztria stabilizációs eredményeihez — a fogyasztói árak emelkedése az 1981. évi 6,8 százalékot követően az idén várhatóan 5,5 százalék és jövőre is hasonló lesz. Ez a politika azonban *egyre nehezebben tartható fenn* a magas költségvetési deficit, a magas kereskedelmi és folyó fizetési mérleg passzívuma, valamint az NSZK-énál mintegy 2 százalékkal gyorosabban növekvő bérköltségek miatt.

Mivel az NSZK Ausztria legnagyobb gazdasági partnere és egyben versenytársa (az export 30 százaléka az NSZK-ba irányul, míg az import 40 százaléka származik onnan), az osztrák termelők a versenyképesség biztosítása érdekében a márka viszonylatában a schilling 7-ről 7,20-ra történő leértékelését követelik. Mivel ez elől a kormány és az Osztrák Nemzeti Bank továbbra is *elzárkózik*, az osztrák vállalatok a külföldi mindenekelőtt amerikai, japán és nyugatnémet cégekkel való együttműködés és vegyes vállalatok alapítása révén próbálják meg erősíteni nemzetközi versenypozíciójukat.

Horváth Éva

PERISZKÓP

Hulladékhasznosítás az NDK-ban és Csehszlovákiában

A hetvenes évek közepéig a nyersanyagok viszonylag alacsony ára a szocialista országokban sem ösztönözte a termelőket az ésszerű anyaggazdálkodás fejlesztésére. Az előállított termékek többsége tekintélyes „túlsúllyal" rendelkezett, a gazdasági szabályozók nem kellően tereltek a takarékos anyagfelhasználásra, a meglévő nyersanyagkészletek minél teljesebb, gazdaságos kihasználására, feldolgozására. Csak lassan kerültek bevezetésre azok a technológiák, amelyek elősegítették az anyagtakarékosságot, ugyanakkor kevés figyelmet fordítottak a hulladékok újrafelhasználására, reciklálására.

A nyersanyagpiacon bekövetkezett változások arra késztették a KGST-tagállamok többségét, hogy nagyobb figyelmet fordítsanak az anyagfelhasználás ésszerűsítésére, az újrafelhasználásra. A korábbi tapasztalatok, valamint más országok példái azt bizonyították, hogy nagy lehetőségek vannak az ipari, a mezőgazdasági és a háztartási hulladékok további hasznosításában, a termelési folyamatba való visszavezetésében. A szocialista országok a számítások szerint a másodlagos nyersanyagok újrafelhasználásával már ebben az évtizedben fém-, gumi- és üvegiparának, valamint műszálgyártásának anyagigényét *kétötöd részben* fedezi.

Csehszlovákiában például a háztartási hulladékokat, mint másodlagos nyersanyagforrást, sokoldalúan hasznosítják. Egyrészről a szemét elégetésével hőenergiát kapnak, másrészről a háztartási hulladék osztályozásával nagy mennyiségű — importot helyettesítő — ócskavasat nyernek a kohászat számára. Bár szemétégető üzemek építése ma még többe kerül, mint a hagyományos hőerőműveké, *hőhasznosításuk* igen jó, s ugyanakkor csökkentik a mind növekvő szemét elhelyezési, tárolási gondjait. A háztartási szemét elégetése nem termelő szféra és a lakosság teljes energiafogyasztásának 7 százalékát elégítheti ki Csehszlovákiában. A meglévők mellé hamarosan négy új szemétégetőt helyeznek üzembe Besztercebányán, Kassán, Brnóban és Opatovicében, s további 19 ilyen létesítmény építését tervezik.

Az *NDK-ban* a számítások szerint az elsődleges nyersanyagok felhasználása kétszer-négyszer akkora ráfordítást igényel, mint a hulladékoké. Az évtized közepére a tervek szerint a fontosabb nyersanyagoknak mintegy 12 százalékát a hulladékok feldolgozásából kívánják fedezni. Az idei évben például 4 százalékkal több fém, üveg, papír stb. újrafeldolgozását tervezik 1981-hez képest. Országos kampány bontakozott ki az NDK-ban a háztartási hulladékok teljesebb begyűjtésére, valamint a vállalatokon belüli újrafelhasználás bővítésére. 1982 első felében például több mint félmillió tonna krumplihéjat és zöldséghulladékot gyűjtöttek össze, hogy ezek felhasználásával csökkentsék a költséges *takarmányimportot*. Számottevő az ipari hulladékanyagok másodlagos felhasználása is. Az egyik vegyikombinátban például olyan új eljárást alkalmaznak, amellyel salakból mangánszulfátot nyernek ki, s azt műtrágyaként hasznosítják. A cement-, a horgany-, az üveg- és a kénsavgyártás során keletkező hőt új technológiával visszavezetik, amivel energiát takaríthatnak meg.

Új technológiát dolgoztak ki és vezettek be a brandenburgi acélműben az olvasztásnál keletkező napi ezer tonna salak hasznosítására. Az eddig salakhányókban felhalmozott hulladék *acélmaradékot* tartalmaz, tehát a kohászatban újra lehet hasznosítani. Mágnes segítségével a salakból kinyerik a vasmaradványokat. A hátramaradt — eddig értéktelennek vélt — anyagot építkezéseknél, útépítésnél lehet felhasználni.

Természetesen nincsen arról szó, hogy a hulladékhasznosítás a termelés minden szférájában megoldott. Kutatóintézetek tucatjai foglalkoznak a hulladékhasznosítási technológiák, eljárások kikísérletezésével mind nemzeti keretek között, mind pedig az integráció nyersanyagproblémája keretében. Minthogy a világ nyers- és alapanyagkincsei végesek, várható, hogy a hulladékreciklálás az ezredfordulóra érezhetően enyhíti az anyagellátási gondokat. Az együttműködés kiterjesztése a nyersanyagokban viszonylag szegény kisebb szocialista országok számára azért is fontos, mert lehetővé teszi a termelés további bővítését, az anyagimport csökkentését, végső soron az egyensúlyi helyzet javítását.

G. — Sz.

Kis- és középüzemek alakítása Bulgáriában

A bolgár minisztertanács határozatban hagyta jóvá azoknak a közép- és kisüzemeknek a „speciális szabályzatát", amelyek a Bolgár Ipari Gazdasági Társulás (BIGT) közreműködésével egy-egy működő gazdasági szervezet *mellett* létesülnek a fogyasztásicikk-ellátás és a lakossági szolgáltatások javítására. A kis- és középüzemeket létesítő gazdasági szervezetek a műszaki-gazdasági feladatokat és a szükséges beruházáshoz vonatkozó javaslatokat előterjesztik a BIGT-nek. Itt a tárcaközi műszaki-gazdasági szakértői tanács vizsgálja meg az elképzeléseket. (A tanács tagjait a minisztertanács elnökhelyettese jelöli ki.)

Az új üzemek létesítésénél alapkritériumok: egyes cikkek vagy szolgáltatások hiányának mérséklése vagy felszámolása; a folyamatos termeléshez nyersanyagok biztosítása helyi vagy szocialista országokból; a kibocsátott termék értékesíthetősége; a szükséges beruházások gyors, házilagos kivielezése, illetve a meglévő létesítmények jobb kihasználása. A kis- és középüzemeket egy szakaszban tervezik, munkarajzok készülnek a kalkulációs dokumentációval együtt.

Az építkezés határidőre történő befejezéséhez szükséges anyagok beszerzésével, munkaerő biztosításával összefüggő kérdéseket elsősorban az illetékes gazdasági szervezeteknek és az illetékes állami szerveknek kell megoldaniuk. A létesítmények építését a beruházók *saját eszközeikből*, a BIGT alapjaitól kölcsönzött, illetve a Bolgár Nemzeti Bank által hitelezett eszközökből finanszírozzák. A hiteleket gyorsított eljárással kell engedélyezni.

A BIGT-től kapott kölcsönt, a Bolgár Nemzeti Banktól felvett hitelt a gazdasági szervezetek a jóváhagyott műszaki-gazdasági feladatban meghatározott visszatérülési időtartam alatt a felépített kapacitáson gyártott termékek nyereségéből, illetve a forgalmi adóból fizetik vissza. (Amennyiben ezek nem elegendőek, a kölcsönt és a kamatokat a beruházó gazdasági szervezet összjövedelméből és bővítési, műszaki-fejlesztési alapjából kell törleszteni.)

A társulás alapképzési forrásaként felhasználható annak a nyereségnek egy része is, amely az új termék ideiglenes és rendes ára között képződő, a megfelelő kereskedelmi árréssel csökkentett különbségből adódik a beruházások visszatérülésére megszabott normatív időtartam alatt. Az elvonások mértékét a BIGT és az illető gazdasági szervezet között szerződés határozza meg.

A Társulás közreműködésével épülő kapacitások által gyártott termékek csak a belkereskedelmi miniszter engedélyével exportálhatók, amennyiben a belföldi piac szükségleteit már kielégítették. Az ilyen exportból származó valutaeredményeket a bankban különálló számlán kezelik.

A kis- és középüzemek gyártmányaira az árhatóság *ideiglenes árakat* állapít meg, amelyek legalább a beruházások visszatérülésének időszakában érvényesek. A létesítmények hatékonyságát ezeknek az áraknak a bázisán kell meghatározni, a visszatérülés normatív időtartamát pedig két évben kell megállapítani.

—mj—

Kettős keménykróm

az országban először és egyedül a nyíregyházi ELEKTERFÉM-nél

A hagyományos ipari keménykrómmal szemben 6–10-szeres

korrózióvédelem és kopásállóság

Lehetőséget kínálunk hosszú és rövid távú együttműködésre, nehézipari gépalkatrészek, hidraulikaelemek felületkezelésére.

A felújítással importot takarít meg!

1983-tól szabad kapacitásunk van villamos álló- és forgógépek javítására; 1000 V feszültség- és 400 kW teljesítményszintig.

Telefon: 11-588/21-es mellék, vállalkozási osztály. Telex: 73-460.

Elektromos, Termikus és Fémmunkás Ipari Szövetkezet
Nyíregyháza, Kinizsi u. 4.

A Villamosberendezés és Elektronikai Vállalat

a tisztelt megrendelők rendelkezésére áll:

— fő- és alvállalkozói formában,
— belföldön és külföldön
— energetikai és szabályozótechnikai rendszerek tervezésében, gyártásában, telepítésében.

Várjuk szíves érdeklődésüket, megrendelésüket:

Vállalkozási főosztály
Budapest, Ganz u. 16.
Telefon: 686-498.

Elektronikai Gyár
Budapest, Venyige u. 3.
Tel.: 476-590

Kaposvári Villamossági Gyár
Kaposvár, Mező Imre u. 14.
Tel.: (82) 11-112.

Transzvill Gyár
Budapest, Csata u. 8.
Tel.: 408-140.

VÁV Gyár
Budapest, Kőérberki u. 36.
Tel.: 850-133.

Fejlesztési Intézet
Budapest, Medve u. 25–29.
Tel.: 359-740.

VBKM

Adás-vétel

Új telepre költözünk, ezért

eladjuk Budapesten, a XIII. és a XIV. kerületben levő helyiségeinket:

1600 m²-est, beépítve 1200 m²,
1500 m²-est, beépítve 800 m²,
a metró végállomásánál levő, főútvonalra néző üzlethelyiségszerű 32, 80 és 85 m²-es irodát.

Az üzemépületeknek (üzem + iroda) komplett energiahálózatuk van.

Érdeklődni lehet: Tili Gyulánál, telefon: 497-132, 496-311.

Megvételre felajánljuk

négy család egyidejű nyaralására szolgáló,

kétszintes, villaszerű üdülőnket

A Balaton egyik legszebb helyén levő, fenyvesekkel körülvett üdülőnk korszerű, közművesített, nemrég felújított.
A telek területe 466 m².
Strandolási lehetőség 200 méterre.
Az üdülő címe:
Balatonfenyves, Bem u. 18.

Megállapodás esetén a teljes belső berendezés, a napozóstég és a csónak is eladó.

Érdeklődni lehet a beruházási előadónál.

Kőbányai Faipari Szövetkezet
Telefon: 474-113.

MEGVÉTELRE FELAJÁNLUNK
hét 50 kg-os, körszámlapos
Berkel mérleget

Érdeklődni lehet a 112-022-es telefonszámon.

CENTRIKÖT KERESKEDELMI VÁLLALAT

Állásajánlat

Felveszünk felsőfokú angol- és orosznyelv-tudású, németül anyanyelvi szinten tudó

önálló ügyintézőt

Jelentkezni lehet a
TEXTILIPARI KUTATÓINTÉZET
nemzetközi osztályán.
Levélcím: Budapest, Pf.: 6. 1475.
Tel.: 472-300, 678-as mellék.

Költségvetési intézmény FELVÉTELRE KERES számviteli főiskolát vagy közgazdasági egyetemet végzett

BELSŐ REVIZORT

Építőipari gyakorlat feltétlenül szükséges.
„Költségvetési intézmény, 3711" jeligére, a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Termelőszövetkezetünk pályázatot hirdet ipari gazdasági társaságok tevékenységét koordináló munkakör betöltésére

Feltétel:
felsőfokú végzettség, több éves szakmai gyakorlat.
Jelentkezni lehet: a **CSOPAK TÁJA MGTSZ** személyzeti osztályán,
Nemesvámos, Kossuth u. 20. 8248.

Az A-kategóriájú
Budapesti Finomkötöttárugyár pályázatot hirdet

ellenőrzési munkakör betöltésére

Feltétel:
szakirányú főiskolai vagy egyetemi végzettség, ipari szakmai (ellenőrzési) és vezetői gyakorlat.

Jelentkezni lehet személyesen vagy levélben, önéletrajzzal a személyzeti főosztályon, Budapest XIV., Komócsy utca 17–19.

Felveszünk

felsőfokú végzettségű

üzemgazdasági osztályvezetőt

Jelentkezni lehet az üzletág igazgatójánál, a 853-735-ös telefonszámon.

AUTÓKER
II., Import Üzletág
Törökbálint, Depó

Jó ütemben épül a Szibéria–Európa gázvezeték

Az Urengoj és Uzsgorod között húzódó, Szibériából Nyugat-Európába tartó gázvezeték építése az eredetileg megállapított határidőknél *gyorsabban* halad — állapította meg *Viktor Krotov* energetikai gépgyártási miniszter az *Izvesztyijában*, a szovjet kormány napilapjában.

Közeledik az idő, amikor elkezdik a bonyolult technológiájú 41 szivattyúállomás felszerelését, amelyek a gázvezeték meghatározott pontjain továbbítják a földgázt. A kompresszorállomások fő szállítói az energetikai gépgyártási minisztérium irányításával dolgozó szovjet vállalatok, amelyek két különböző típusú berendezés — 25 és 40 ezer kilowattos teljesítményű — elkészítéséhez kezdtek. A teljesen automatizált, GNT—25 elnevezésű, 25 ezer kilowatt teljesítményű szivattyútelepek 24 óra alatt több mint 50 millió köbméter földgáz továbbítására képesek.

Az iparág szakértői összehasonlították az új szovjet berendezést a General Electric amerikai cég azonos nagyságrendű szivattyútelepével — közölte a miniszter —, s megállapították, hogy a szovjet készülék legfontosabb gazdasági-technikai mutatói nem rosszabbak az amerikainál.

Krotov hangsúlyozta cikkében, hogy az Urengoj—Uzsgorod gázvezeték szivattyútelepei időben üzembe lépnek.

A GNT—25 típusú berendezés előtt nagy jövő áll — jó gazdaságossági mutatói miatt. A szivattyútelepek felszerelése ezzel a berendezéssel mintegy 30 százalékkal kerül kevesebbe, mintha az eredetileg tervezett amerikai kompresszorokkal látták volna el azokat. A GNT—40 típusú berendezések az előzetes számítások szerint 20 százalékkal kisebb tőkeigényességűek, mert nagyobb teljesítményük ellenére méreteik nem lesznek nagyobbak, mint a 25 ezer kilowattosaké.

Szovjet szakemberek komoly kutatásokat folytatnak egy újabb nagynyomású gázturbina egyik műszaki egységével is, s a szükséges technológiai problémák megoldásával lehetővé válik egy 60 ezer kilowattos teljesítményű szivattyú elkészítése is — hangoztatja cikkében a szovjet miniszter.

Mcgyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. NOVEMBER 30-TÓL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6333,67	6340,01	6346,35
Ausztrál dollár	3806,62	3810,43	3814,24
Belga frank	81,39	81,47	81,55
Dán korona	454,02	454,47	454,92
Finn márka	726,47	727,20	727,93
Francia frank	563,01	563,57	564,13
Holland forint	1449,30	1450,75	1452,20
Japán yen (1000)	158,69	158,85	159,01
Kanadai dollár	3212,29	3215,51	3218,73
Kuvaiti dinár	13655,27	13668,94	13682,61
Norvég korona	559,56	560,12	560,68
NSZK-márka	1593,30	1594,89	1596,48
Olasz líra (1000)	27,54	27,57	27,60
Osztrák schilling	226,64	226,87	227,10
Portugál escudo	43,78	43,82	43,86
Spanyol peseta	33,49	33,52	33,55
Svájci frank	1848,80	1850,65	1852,50
Svéd korona	531,81	532,34	532,87
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3983,24	3987,23	3991,22

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. NOVEMBER 30-TÓL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6149,81	6530,21
Ausztrál dollár	50	3696,12	3924,74
Belga frank	5000	79,03	83,91
Dán korona	1000	440,84	468,10
Finn márka	100	705,38	749,02
Francia frank	500	546,66	580,48
Görög drachma	500	50,32	53,44
Hollandi forint	1000	1407,23	1494,27
Japán yen (1000)	10 000	154,08	163,62
Jugoszláv dinár	100	50,67	53,81
Kanadai dollár	100	3119,04	3311,98
Kuvaiti dinár	10	13258,87	14079,01
Norvég korona	1000	543,32	576,92
NSZK-márka	1000	1547,04	1642,74
Olasz líra (1000)	50 000	26,74	28,40
Osztrák schilling	1000	220,06	233,68
Portugál escudo	5000	42,51	45,13
Spanyol peseta	5000	32,51	34,53
Svájci frank	1000	1795,13	1906,17
Svéd korona	100	516,37	548,31
Török líra	1000	21,38	23,24
USA-dollár	100	3867,61	4106,85

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

Remény a GATT-ban

Szívós tárgyalássorozat és többszöri halasztás után hétfőre virradóra *megegyezés született* a Genfben folyó világkereskedelmi konferencián. Az általános vámtarifa- és kereskedelmi egyezményhez (GATT) tartozó 88 ország az elfogadott kompromisszumos záródokumentumban általánosságban *síkraszáll a szabad világkereskedelemért*, s állást foglal a protekcionista kereskedelmi gyakorlat *ellen*.

A protekcionizmus lavinája

A tanácskozásnak eredetileg szombaton kellett volna befejeződnie. Több fontos kérdésben azonban, így elsősorban az agrárkereskedelem témájában az *éles nézeteltérések akadályozták* a befejezést. Végül a konferencia egy rendkívüli munkacsoportja *kompromisszumos* — egyes vélemények szerint felhígított — zárónyilatkozatot dolgozott ki, amelyet az éjszaka tartott plenáris ülésen a tagországok miniszterei elfogadtak.

Noha a nyilatkozat *nem követel azonnali, konkrét intézkedéseket, több részvevő fenntartásait hangoztatta vele kapcsolatban.* Az Európai Gazdasági Közösség például *külön nyilatkozatot* tett közzé az agrárkérdéssel kapcsolatos fenntartásairól. A mezőgazdaság témájában, a konferencia legvitatottabb kérdésében a nyilatkozat kimondja egy GATT-bizottság megalakítását az agrárexport állami támogatásának tanulmányozására, *azonban semmiféle kötelezettségvállalást nem ír elő a szubvenciók megszüntetésére.* Utoljára 1973-ban került sor miniszteri szintű GATT-tárgyalásra.

Az elhúzódó recesszió, a növekvő munkanélküliség és még számos kedvezőtlen gazdasági tényező hatására mind több ország igyekszik *akadályokat gördíteni* a behozatal elé. Számítások szerint a nyílt és burkolt importnehezítések következtében egy év alatt *60 milliárd dollár értékű export hiúsult meg.* Amíg a hetvenes években a világkereskedelem évről évre ütemesen növekedett, tavaly már egyszázalékos visszaesésről adtak számot a statisztikák, s idén sem változott a helyzet. Olyankor ült tehát össze a miniszterek tanácskozása, amikor a világkereskedelem összeomlása fenyeget az egyre erősödő protekcionizmus miatt.

Természetesen senki sem várta a konferenciától, hogy egy csapásra megoldja a világkereskedelem égető problémáit, az előkészítés során már azt is eredménynek tartották, ha legalább a helyzet *további romlását sikerül megakadályozni — stabilizálhatják a jelenlegi állapotot.* Nos, ezek a várakozások valóra is váltak, a miniszterek *hitet tettek* a szabad kereskedelem mellett, és továbbra is kívánatosnak tartják, hogy a nemzetközi kereskedelmet a jövőben is a GATT törvényei szabályozzák.

Az előkészítő tárgyalássorozat idején több oldalú éles *ellentét bontakozott ki a Közös Piac, az Egyesült Államok és Japán között.* A kedélyek azonban az értekezlet megnyitására lecsillapodtak, s a várt durva támadások helyett inkább általános jellegű panasz- és kívánságlista-felsorolásra került sor. Mind az USA, mind pedig a Közös Piac kínosan ügyelt arra, hogy egy kérdésben se kerüljön közös platformra Japánnal, amelynek exportözöne nem kevés vitát, tiltakozást és korlátozó intézkedést váltott ki. A szigetország viszont igyekezett saját magát a protekcionizmus áldozatának feltüntetni, arra hivatkozva, hogy termékeinek „sima'" exportját mind több mesterséges akadály gátolja.

Az Egyesült Államok nyíltan *értésre adta*, amennyiben a GATT-konferencia nem támogatja Washington protekcionizmus-ellenes javaslatait, akkor a törvényhozás *megtorlással*, a kereskedelem korlátozásával fog élni. Érdekes módon a Közös Piac képviselője csak nagy általánosságban helyeselte a protekcionizmus elítélését, a Washington melletti erőteljes hűségnyilatkozat elmaradt. Az USA delegációja szükségesnek tartotta a mezőgazdasági kereskedelem könnyítésének a megtárgyalását is. Régen fájó pontja az amerikai kereskedelempolitikának, hogy a Tízek erőteljesen támogatják a mezőgazdaságot, s ezen keresztül az agrárkivitelt. Washington véleménye szerint a közös piaci agrárszubvenció hátrányos helyzetbe hozza az amerikai mezőgazdasági termékeket a világpiacon. Brüsszel annyi engedményt tett az USA-nak Genfben, hogy kinyilvánította tárgyalási szándékát a mezőgazdasági kereskedelem *liberalizálásáról.*

Acélválság és korlátozás

Az amerikai küldöttség tárgyalási úticsomagjában a legnagyobb súllyal egy „újítás" szerepelt: foglaljanak állást a GATT tagállamai a szervezet „játékszabályainak" a szolgáltatásokra — biztosítás, szállítás, bankműveletek stb. — való kiterjesztése mellett.

A genfi tárgyalásokon a fejlődő országok áruexportjuk további *kedvezményes elbánását kérték*, az úgynevezett újonnan iparosodó államok pedig a kivitelüket korlátozó mennyiségi kvóta ellen harcoltak. A GATT szocialista tagországai a szerződő felek által vállalt kötelezettségek *maradéktalan betartásáért, a nemzetközi kereskedelem szabadságáért, valamint a mezőgazdasági kereskedelem szabályozásáért szálltak síkra.*

A protekcionizmus terjedésére éppen az elmúlt hét szolgált egy jellemző példával. A Közös Piac külügyminisztereinek tanácskozása úgy döntött, hogy jövőre *csökkentik* a külső országokból származó acélbehozatalt. Emlékezetes, hogy októberben Brüsszel tett ígéretet — hosszas alkudozások után — az USA-nak arra, hogy az oda irányuló acélkivitelét több éven át „önkéntesen" egymillió tonnával csökkenti. A Közös Piac tagállamainak jelenleg 14 ország — köztük hazánk — szállít acéltermékeket. Ezekkel a szállítókkal Brüsszel már korábban megállapodott, hogy idén, az 1980-as szinthez képest, 9,5 százalékkal csökkentik „önkéntesen" acélbevitelüket. A mostani döntés értelmében a beviteli lehetőségek újabb 3,3 százalékos megnyirbálására kerül sor 1983-ban. Képletesen szólva a protekcionizmus lavinája gyorsuló mozgásba jött az acélkereskedelemben is. A nyugat-európai acélipar — hasonlóan az amerikaihoz — továbbra sem képes talpra állni, az elmúlt hónapban a kereslet újabb zuhanásának hatására a termelés visszaesett az 1973-as év szintjére. *Újabb gyárakat zártak be és munkások ezreit bocsátották el az ősz folyamán.* Az előrejelzések szerint egyelőre *nincsen remény a kilábalásra*, sőt az iparág csak ezután jut el majd mélypontjára.

Bővül az IMF-hitelkvóta?

A nemzetközi pénzügyi életre minden bizonnyal kedvező hatású megállapodásra jutottak a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) legjelentősebb tőkés tagországai. Hozzájárulásukat adták ahhoz, hogy a csaknem másfél száz tagállam 40—50 százalékkal *felemelje* kvótáját, s ezzel *bővüljenek a szervezet hitelezésre fordítható anyagi forrásai.*

A jövő év áprilisában hoznak majd végleges döntést az alapok bővítéséről, pénzügyi szakemberek véleménye szerint a „pénzre szomjas" világ *örömmel fogadja majd* a pótlólagos hitellehetőségek megteremtését. Elsősorban az IMF-re vár tehát a feladat, hogy anyagi eszközeit erőteljesebben fordítsa a pénzügyi nehézségekkel küszködő tagországok megsegítésére.

Gonda György — Szentgáli Péter

*

A GATT szerződő felek hétfői ülésén, amelyen elfogadták a miniszteri nyilatkozatot, *Nyerges János*, a magyar kormánynak a nemzetközi szervezetek melletti különmegbízottja vett részt.

Leszögezte, hogy Magyarország annak reményében fogadja el a kialakult megegyezést, hogy hamarosan megszüntetik a vele szemben alkalmazott diszkriminatív mennyiségi importkorlátozásokat és a GATT minden szerződő fele jóhiszeműen fogja betartani a GATT szabályait.

HORIZONT

Svájc – népszavazás az árellenőrzésről

Svájcban, amely a világon az egyik legalacsonyabb inflációs rátájával büszkélkedhet, vasárnap egy fogyasztói érdekvédelmi szervezet kezdeményezésére népszavazáson döntöttek arról, hogy ismét bevezetik az *árak központi ellenőrzését.*

A szavazás eredménye arra kötelezi a kormányt, hogy állandó testületet állítson fel a fogyasztói árak megfigyelésére. Ilyen testület már létezett négy éven át. Létrehozása évében, 1974-ben az infláció háború utáni rekorszintet, 9,8 százalékot ért el, s 1978-ban szüntették meg, amikor az árszint emelkedésének üteme mindössze 1 százalékos volt.

A KOPINT jelenti

Emelkedik az arany ára

Míg az arany és a platina ára ismét emelkedni kezdett, addig a pangó ipari kereslet *lefelé nyomja az ezüstét.* A fémek piacát továbbra is *lanyha forgalom* jellemzi. Tartósan süllyed a réz, ón, ólom, a nikkel és az antimon ára is. Az utóbbi esetében elsősorban az akkumulátorgyárak részéről mutatkozik igen alacsony kereslet. A wolframérc ára — ami az elmúlt két hétben hathat százalékkal tovább esett — a hetvenes évek elején volt legutóbb ilyen *alacsony.* Emelkedtek viszont a gabonaárak; tart a cukor, a kávé és a kakaó konjunktúrája is.

TŐZSDEI JEGYZÉSEK 1982. november 22—26.

NEMESFÉMEK	
Arany: London, 1 troy uncia	**411,88**
Ezüst: London, penny/troy uncia	**585,20**
Platina: London, font/troy uncia	**219,05**
FÉMEK	
Réz: huzaltuskó: London, font/t	**878,75**
Ón: London, font/t	**7258.50**
Ólom: London, font/t	**279.13**
Horgany: London, font/t	**433.25**
Alumínium: London, font/t	**599.75**
Nikkel: London, font/t	**2035.00**
1 USA DOLLÁR árfolyama 1982. november 26-án:	
London	**0,6270**
Bécs	**17.737 — 17,837**
Brüsszel	**49.44 — 49,62**
Párizs	**7,1325— 7,1375**
Frankfurt	**2,5215— 2,5225**
Milánó	**1458.00 —1458.75**
Amszterdam	**2,7650— 2.7675**
Tokió	**250,15**

Egy hét a világgazdaságban

A kicsiké a terep

Az elmúlt héten tartotta Moszkvában ülését a szovjet—amerikai kereskedelmi tanács. Anélkül, hogy az esemény tartalmáról többet mondanánk, leszögezhető, hogy e hír, mint tény, önmagában is érdekes. Négyéves szünet után került ugyanis arra sor, hogy a két ország gazdasági kapcsolatainak fejlesztésében legjobban érdekelt több mint 200 amerikai vállalat és 115 szovjet cég képviselői összeültek plenáris, *teljes* ülésre.

A rendezvény krónikájából most azt emeljük ki, hogy a tanács *új albizottságot hozott létre* annak elősegítésére, hogy a *kis- és a középvállalatok* nagyobb szerepet játszhassanak a kétoldalú gazdasági kapcsolatokban. (Aligha e tanács az egyetlen testület, amely manapság a fentihez hasonló célokat önmaga elé kitűz. A hírek szerint kormányszervek és kereskedelemfejlesztő intézmények *hosszú sora törekszik arra, hogy a kis- és a középvállalatok jobban bekapcsolódjanak a nemzetközi munkamegosztásba, a jelenlegi szintnél többet exportáljanak-importáljanak.* A különleges figyelmet egyrészt a gazdasági helyzet indokolja: a stagnáló vagy éppenséggel csökkenő hazai kereslet viszonyai között a kisvállalatok számára *„mentőkötél" lehet az export.* Szükséges viszont a kérdéssel való intenzív foglalkozás más szempontból is, segítség nélkül a kis- és a középvállalatok többsége aligha lenne képes helyét a világpiacon megállni.

A méretek hatása

Persze nem azért, mintha vezetésük eleve gyengébb lenne egy multinacionális óriásénál. Egyszerűen *a méretek* miatt. A nagyvállalat ugyanis megengedheti magának, hogy külön külkereskedelmi részlege legyen, szakembereket vegyen fel a szállítmányozásra és a pénzügyi lebonyolításra, a piacokról saját dokumentációt állítson össze, dolgozói közül többen beszéljenek idegen nyelveket. Egy kis- és középvállalattól ugyanezt számon kérni irreális lenne. A cég forgalma egyszerűen *nem bírná el a hatalmas rezsit,* a dolgozók munkaideje nem lenne kihasználva. Az is igaz viszont, hogy a nemzetközi kereskedelem technikája nem ismer különbséget. Akár tröszt kötötte a szerződést, akár egy 20 fős üzem, a megállapodást „le kell bonyolítani". A piackutatás elégtelenségére sem ad mentséget az, ha a vállalat *kisméretű.* Világossá vált viszont az, hogy a nemzetközi kereskedelemben *a kis- és a középvállalatok „külön kategóriát" képeznek, ha úgy tetszik, valamifajta „preferenciális elbánásra" jogosultak.* Persze nem kereskedelempolitikai tekintetben. A GATT szabályai szerint a vámtarifa egységes, a szerződés természetesen nem szól a vállalatok nagysága szerinti differenciálásról. A kis- és a középvállalatoknak viszont *szükségük van bizonyos szolgáltatásokra ahhoz, hogy a világpiacon a konkurrenciával sikeresen meg tudjanak birkózni.*

A segítségnek különféle formái ismeretesek a gyakorlatból. Tudunk olyan esetekről, amikor maguk a kisvállalatok (ideértve természetesen a kisszövetkezeteket is) hoztak létre egy olyan céget, mely a számukra a nemzetközi gazdasági kapcsolatokat intézi. Arra is van példa, hogy a kormány világgazdasági információk ingyen biztosításával, konzultánsok felajánlásával segít a kis- és a középvállalatoknak. További támaszt jelenthetnek a kedvezményes hitelfelvételi lehetőségek, a kiállításokon és a vásárokon való részvétel szubvencionálása. Kereskedelemfejlesztő szervek (kamarák, exportőrszövetségek) külön delegációkat szoktak szervezni a kisvállalatok külföldi kapcsolatainak javítása érdekében.

Megtérül a figyelem

A Világkereskedelmi Központok Szövetsége (ez a szerv tömöríti az egyes városokban létesített, az üzletembereknek gyakorlati szolgáltatásokat nyújtó intézményeket) legutolsó baltimore-i közgyűlésén például *felmerült, hogy célszerű lenne egyes központok mellett olyan kereskedőházakat létrehozni, melyek bekapcsolnák a nemzetközi kereskedelembe az addig e szempontból „passzív" vállalatokat.*

Voltaképpen ezért érdemes a kis- és a középvállalatok segítségével foglalkozni, dolgaik intézésébe időt és energiát befektetni. A *figyelem ugyanis megtérül.* A kis- és a középvállalati körben ugyanis olyan exportárualapok tárhatók fel, melyek egyébként lappanganának, nem kerülnének hasznosításra. Nem mellékes az sem, hogy a kis- és a középvállalatok méreteiknél fogva igen rugalmasak, könnyen alkalmazkodnak a piaci igényekhez, egyszerűbb a döntéshozatali mechanizmusuk, és kevesebb az áttételük az értékesítés és a termelés között. Tegyük hozzá: a „kisvállalat" fogalmával semmiképpen sem rokonértelmű fogalom az elavult technológia vagy a dolgozók alacsony szakképzettsége. Manapság, amikor ritka az az ország, amelynek nincs gondja külső egyensúlyával, különösen megéri a kis- és a középvállalatok exportjának fejlesztésére irányuló erőfeszítés.

Annál is inkább szükség van erre az erőfeszítésre, mert az OECD legújabb előrejelzése szerint a fellendülés *még nincs a láthatáron.* A fejlett tőkés országokat tömörítő szervezet prognózisának „mostani kiadása" erőteljesen különbözik „az egy számmal korábbitól". Júniusban ugyanis az OECD jövőre még fellendülést várt, szakértői 1983-ra mintegy 2,5 százalékos növekedési ütemet jeleztek. (A hatvanas évek megszokott 5—6 százalékos növekedési ütemeihez képest ez a 2,5 százalék persze kevés. Tekintettel arra viszont, hogy az idén maximum 0,5 százalék várható, az ütem gyorsulása szinte „lélegzetelállító".) Most viszont az előrejelzés úgy tartja, hogy a jelenlegi recesszió még legalább egy évig eltart. Vagyis: most novembert írunk, gyakorlatilag 1983 végéig nem várható változás. (Külön optimizmusra ad okot a „legalább" szó.) Nem meglepő ezek után, hogy a jelentés a munkanélküliség növekedésével számol. A munkaképes népesség ugyanis természetesen növekszik, a stagnáló gazdaság viszont nem teremt megfelelő számú foglalkoztatási alkalmat. Tovább folytatódik ugyan az infláció csökkenése, annak az ismét „megnyert" 1—2 százalékpontnak ilyen áron azonban aligha örülnek sokan... Mit sem ér a mérséklődő ütem, ha olyan gazdasági helyzettel párosul, hogy az NSZK-ban például már *a második évben esnek a reálbérek.*

A vevők becse

Fennmarad tehát így a világgazdaságnak az a gondja, hogy csaknem minden ország eladni szándékozik — jobban mondva: kényszerül külföldi eladásait emelni —, miközben egyre *kevesebben* kívánnak (többet) vásárolni. Az átlagos exportőr pedig egyre *bizonytalanabb.* Az első, majd különösen a második olajárrobbanás után egyértelműnek tűnt, hogy a sikert óhajtó vállalkozónak célszerű olajat exportáló országban próbálkozni, ott ugyanis ugrásszerűen megnövekedett *kereslet* jelentkezik. Aztán stabilizálódott az olajár és stabilizálódtak, majd estek az olaj eladásából származó jövedelmek és több olajexportőr mérsékelte — kényszerűségből —, korábban kialakított importigényeit. Előtérbe került viszont napjainkban Délkelet-Ázsia. Országai — köztük az ASEAN-blokk — azzal tűnnek ki, hogy a világméretű recesszió ellenére általában tartani tudják mintegy 5 százalékos, sőt, akár magasabb, növekedési ütemüket és importszámlájuk továbbra is általában meghaladja az évi 20 milliárd USA-dollárt. Nem véletlen, hogy a fejlett tőkés országok vállalatai egymás után nyitnak *képviseleteket, bíznak meg ügynökségeket ebben a régióban.* Amikor ugyanis *mindenki eladni kíván,* nagy becse van *a vevőnek.*

Gonda György—Szentgáli Péter

A háromnegyed év

Háromnegyed év összesített adatait ismerteti a Központi Statisztikai Hivatal havi közleményeinek most megjelent, 10. száma. Kitűnik, hogy *a szocialista ipar* teljesítménye — a bruttó termelési érték alapján, 1981. január—szeptemberéhez képest — 1,5 százalékkal, az egy foglalkoztatottra jutó termelés, 3,4 az egy teljesített órára jutó termelés pedig 8,6 százalékkal *emelkedett.* Ebből következik, hogy *mérséklődött* a foglalkoztatottak száma: 1,8 százalékkal (1 millió 562 ezerről 1 millió 529 ezerre), a fizikai foglalkozásúaké pedig 2,1 százalék (1 millió 241 ezerről 1 millió 211 ezerre).

Az állami ipar 1,3, a szövetkezeti szektor pedig 4,2 százalékkal produkált *többet.* Az ágazatok közül *az átlagot lényegesen meghaladva,* 11,1 százalékkal *fokozta* termelését a baromfi- és tojásfeldolgozó ipar, 7,2 százalékkal a kőolaj- és földgázkitermelés, 6,5 százalékkal a műanyag- és vegyiszál-gyártás, 6,3 százalékkal a gép- és gépi berendezés ipar, s 5,8 százalékkal az alumíniumkohászat. Tetemesen *az átlag alatt maradt* a társító ipar (7,4), a fémtömegcikkipar (7,3), a gumiipar (6,1), valamint a betonelemgyártó ipar, és a pamutipar (4,5—4,5 százalékkal).

Beruházásra a szocialista szervek — folyó áron — 106,1 milliárd forintot, 1981 háromnegyedévénél 0,5 százalékkal *többet* fordítottak: 42,9 milliárd jutott az állami, 63,2 milliárd pedig a vállalati fejlesztésekre. A beruházók 1,8 százalékkal *többet* (47,1 milliárd forintot) költöttek építésre, 2,7 százalékkal *többet* belföldi gyártmányú gépre. 12,8 százalékkal *kevesebbet* szocialista országbeli, 0,5 százalékkal *kevesebbet* pedig nem szocialista országból importált gépre. A *kivitelező építőipar* ez idő alatt 1,8 százalékkal termelt *kevesebbet,* 4,6 százalékkal *kevesebb* foglalkoztatottal, 2,9 százalékkal *termelékenyebben.*

A *mezőgazdaság* — összehasonlító áron — 5,8 százalékkal *több,* 74,5 milliárd forintnyi termékét értékesítette; 8,3 százalékkal *több* növénytermelési és kertészeti terméket (ám azon belül 0,8 százalékkal *kevesebb* zöldséget, és 10,6 százalékkal *kevesebb* gyümölcsöt), s 4,2 százalékkal *több* élőállatot és állati terméket.

Külkereskedelmi forgalmunkban, 1981 háromnegyed évéhez képest, a kivitel 2,6 százalékkal *növekedett,* míg a behozatal 0,8 százalékkal *mérséklődött.* A rubelelszámolású piacokra 6,1 százalékkal exportáltunk *többet,* míg onnan 9,3 százalékkal *többet* importáltunk. A nem rubelelszámolású piacokon 0,2 százalékkal *kevesebb magyar terméket* adtunk el, s e partnereinktől 9,5 százalékkal *kevesebbért* vásároltunk.

(fl.)

Magyar—görög kapcsolatok

Hétfőn a Magyar Kereskedelmi Kamarában a Pireuszi Kereskedelmi és Iparkamara képviselői és görög üzletemberek arról tájékoztatták a magyar szakembereket, hogyan vehetnek részt a hazai vállalatok a pireuszi körzet gazdaságfejlesztési terveinek megvalósításában.

A Magyar Hajó- és Darugyár már eddig is szállított kikötői berendezéseket Pireuszba, és ezekkel elégedettek a görög felhasználók. A kikötő fejlesztése során lehetőség van arra, hogy a magyar vállalatok többek között konténerrakodókat, más kikötői emelő- és anyagmozgató berendezéseket exportáljanak.

A görögországi magyar exportban az elmúlt években jelentősen nőtt a gépszállítások aránya. Jelenleg *700 Ikarus* autóbusz közlekedik Athén utcáin, és a napokban *újabb kétszázat* indít útnak a Mogürt.

A tanácskozáson, mely a Magyar Kereskedelmi Kamara közelmúltban megalakult görög tagozatának első rendezvénye a pireuszi kikötőigazgatóság képviselője tájékoztatta az érdeklődőket a kikötő szolgáltatásairól a nemzetközi áruforgalomban.

KGST-tanácskozás a divatról

Tudósítónktól.

Hétfőn a Thermál-szállóban megkezdődött a KGST-országok öltözködéskultúrával foglalkozó munkabizottságának az ülése. A tanácskozáson, amelyen nyolc szocialista ország vesz részt, a nemzetközi tendenciákat figyelembe véve kidolgozzák az 1984-es divatirányzatot. A tagországok olyan kollekciókkal jelentkeznek, amelyeket saját alapanyagból, tömegméretekben képesek előállítani. Mint minden esztendőben, ezúttal is alaposabban kidolgoznak egy témát. Most a férfiak öltözködése áll a középpontban. Az egyhetes tanácskozás során minden ország divatbemutatót tart, és a KGST-országok küldötteinek lehetőségük nyílik számos magyar könnyűipari üzem munkájába betekintést nyerni.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK
ÉRVÉNYBEN: 1982. NOVEMBER 23-TÓL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre.	Eladási forintban
Angol font	6215,01	6221,23	6227,45
Ausztrál dollár	3668,82	3672,49	3676,16
Belga frank	78,68	78,76	78,84
Dán korona	437,17	437,61	438,05
Finn márka	704,38	705,09	705,80
Francia frank	541,35	541,89	542,43
Hollandi forint	1402,80	1404,20	1405,60
Japán yen (1000)	151,54	151,69	151,84
Kanadai dollár	3194,63	3197,83	3201,03
Kuvaiti dinár	13 306,80	13 320,12	13 333,44
Norvég korona	536,40	536,94	537,48
NSZK-márka	1530,27	1531,80	1533,33
Olasz líra (1000)	26,53	26,56	26,59
Osztrák schilling	217,87	218,09	218,31
Portugál escudo	42,25	42,29	42,33
Spanyol peseta	32,58	32,61	32,64
Svájci frank	1776,04	1777,82	1779,60
Svéd korona	517,85	518,37	518,89
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3886,87	3890,76	3894,65

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK
ÉRVÉNYBEN: 1982. NOVEMBER 23-TÓL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre. forintban
Angol font	50	6034,59	6407,37
Ausztrál dollár	50	3562,32	3782,66
Belga frank	5000	76,40	81,12
Dán korona	1000	424,48	450,74
Finn márka	100	683,94	726,24
Francia frank	500	525,63	558,15
Görög drachma	500	47,97	50,93
Hollandi forint	1000	1362,07	1446,33
Japán yen (1000)	10 000	147,14	156,24
Jugoszláv dinár	100	50,67	53,81
Kanadai dollár	100	3101,90	3293,76
Kuvaiti dinár	10	12 920,52	13 719,72
Norvég korona	1000	520,83	553,05
NSZK-márka	1000	1485,85	1577,75
Olasz líra (1000)	50 000	25,76	27,36
Osztrák schilling	1000	211,55	224,63
Portugál escudo	5000	41,02	43,56
Spanyol peseta	5000	31,63	33,59
Svájci frank	1000	1724,49	1831,15
Svéd korona	100	502,82	533,92
Török líra	1000	20,95	22,25
USA-dollár	100	3774,04	4007,48

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

KGST-együttműködés

A gázcsőtől az útépítésig

Évtizedes múltra tekinthet már vissza a KGST-országok közös beruházási tevékenysége, amely minőségileg új szakaszt nyitott meg a szocialista gazdasági integráció történelmében. 1972-től folyamatosan írták alá a tagországok azokat az egyezményeket, amelyeknek végrehajtása nyomán a felépült objektumok az érdekelt államok energia- és nyersanyagellátását bővíti.

A szocialista gazdasági közösség tagállamai, a Szovjetunió kivételével, *nem bővelkednek* fűtő- és alapanyagokban. Anyagellátásuk döntő hányadát a Szovjetunióból elégítik ki. A hetvenes évek elején bekövetkezett nyersanyagár-robbanás egy csapásra felértékelte a világ ásványi kincseit, s az egyes országoknak mindinkább meg kellett tanulniuk az energia- és nyersanyagtakarékosság módszereit.

Nyersanyagokat, közösen

Mindez persze nem jelentette azt, hogy visszaesett volna az anyagigény, hiszen a termelés, ha a korábbinál *lassúbb* ütemben is, de bővült. A szocialista országokban ez időben megkezdődött az átmenet, a „váltás" az extenzívről az intenzív fejlődési szakaszra. Nemcsak a termelésben nyert teret az ésszerűsítés, hanem a *fűtő- és alapanyag-ellátási* folyamatban is.

Egyértelmű lett, hogy egyes nyersanyagigények kielégítéséhez olyan beruházásokra van szükség, amelyek lehetővé teszik az anyagok zökkenőmentes és nagy tömegű kitermelését, feldolgozását és szállítását. A beruházási hozzájárulások révén megoszlanak az objektumok létesítési költségei, s azok már nem kizárólag az egyes természeti kincsekkel rendelkező országokat terhelik. Az 1976—80-as tervidőszakban a KGST tagállamai mintegy 9 milliárd rubellel vettek részt a közös beruházásokban. Ez az összeg nem elsősorban pénzbeli hozzájárulást jelent: a szerződésekben meghatározott mennyiségben és értékben az egyes érdekelt országok gépeket, berendezéseket szállítanak, részt vesznek a tervezési és építési munkákban, biztosítják az infrastruktúra kiépítését.

Mint ismeretes — üzemel az Orenburgból a kelet-európai kisebb szocialista országokba vezető gázcsőrendszer, amely közös beruházásban épült. A Szövetséggázvezeték építésében részt vevő államok többek között kompresszorokat, gépeket és élőmunkát „szállítottak" a munkákhoz, ellentételként pedig összességében évi 15,5 milliárd köbméter gázt kapnak. Hazánk is részt vesz egy másik nagy közös beruházás, az uszty-ilimszki cellulózkombinát megépítésében, amely elkészülte után évente *500 ezer tonnát állít majd elő* e fontos alapanyagból. A beruházás részben már *elkészült*, jelenleg 250 ezer tonna az évi kapacitás. A kombinát építésében anyagilag és berendezések szállításával részt vevő országok 12 éven át évi 205 ezer tonna cellulózhoz jutnak majd közreműködésük ellentételeként.

Tavalyelőtt kezdte meg részleges termelését az *évi 500 ezer tonna kapacitású kiembajevszki azbesztüzem*. Hamarosan teljesen elkészül a beruházás, s a „szövetkező" népgazdaságok — köztük a magyar — összesen évi 177 ezer tonna azbeszttel elégíthetik ki szükségletüket. Magyarország ugyancsak részt vesz — Bulgáriával, Csehszlovákiával, Lengyelországgal és az NDK-val együtt — több, a Szovjetunió európai területén fekvő kohászati létesítmény rekonstrukciójában, bővítésében, illetve újak építésében. A részvétel eredményeként az érdekelt országok *a korábbinál nagyobb mennyiségben jutnak hagyományos és különleges kohászati termékekhez, anyagokhoz.*

Ugyancsak a Szovjetunió területén, az ukrajnai Hmelnyickij és Konsztantinovszk körzetében valósul meg közös beruházásban két, egyenként 4 millió kilowattóra teljesítményű atomerőmű építése.

Kuba, Mongólia

Kuba rendelkezik a világ harmadik legjelentősebb nikkelvagyonával. A szocialista országok beruházási, tervezési és berendezésszállítási közreműködésével Las Camariocasban évi 30 ezer tonna kapacitású nikkelfeldolgozó kombinát épül. Több meglévő nikkelüzem bővítésére is sor kerül, amelynek eredményeként a nem távoli jövőben a szigetország nikkelfeldolgozó kapacitása 100 ezer tonnára emelkedik.

Mongólia gazdag ásványi kincseinek kiaknázása és feldolgozása ugyancsak a szocialista országok, elsősorban a Szovjetunió anyagi és műszaki részvételével történik. A hat esztendő alatt felépülő eredeti rézkohászati kombinát évente 118 ezer tonna rezet, illetve *rézkoncentrátumot* állít majd elő. Befejeződtek a geológiai munkák Ázsia egyik leggazdagabb foszforlelőhelyén, a mongóliai Hubszugulban, ahol a szocialista országok közös beruházásaként hamarosan megkezdődik a feldolgozó kombinát létesítése.

A közös beruházások egyik érdekes példája a közlekedési hálózat területén van megvalósulóban. Közös tervek alapján folyik az út- és vasúthálózat bővítése, illetve korszerűsítése minden európai KGST-országban. Minden állam *maga végzi el az összehangolt feladatokat: az új autóutak építését, a kijelölt vasútvonalak villamosítását, az új határátkelők létesítését.* Az egyes tagországok által rendelkezésre bocsátott anyagi eszközök révén *15 ezer kilométernyi útszakasz* építésére és felújítására kerül sor.

G. Gy.—Sz. P.

KGST-tanácskozások Prágában, Szófiában

Az atomerőmű-beruházásokban való együttműködés KGST-szervezete, az *Interatomenergo nemzetközi gazdasági egyesülés* rendezésében szeminárium kezdődött kedden Prágában. A négynapos tanácskozáson a *KGST-tagállamok* és *Jugoszlávia* több mint 180 szakembere megvitatja, hogyan lehet *továbbfejleszteni* a szovjet gépegységekkel felszerelt *atomerőművek építési és szerelési módszereit.*

Ugyancsak Prága a színhelye a KGST-országok *egyesített energetikai rendszerének diszpécserközpontja* ülésének, amelyen megemlékeztek fennállásának 20. évfordulójáról. A jubileumi tanácskozáson részt vett *Vlastimil Ehrenberger* csehszlovák tüzelőanyag- és energiaügyi miniszter is.

Az egyesített rendszer teljesítőképessége a létrehozása óta eltelt két évtized alatt öt és félszeresére, 137 ezer megawattra nőtt. A nemzeti hálózatokat összekapcsoló nemzetközi villamos távvezetékek átviteli kapacitása pedig az 1963. évi 2 és fél ezerrel szemben ma már meghaladja a tizennyolcezer megawattot.

Szófiában kedden megkezdődött a *KGST élelmiszeripari állandó bizottságának* 39. ülése. A magyar delegációt *dr. Kovács Imre* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes vezeti. *Andrej Lukanov*, bolgár miniszterelnök-helyettes beszédében rámutatott, hogy a kialakult nemzetközi helyzetben a KGST-tagállamok *élelmiszeripari együttműködése* nemcsak belső, hanem *nemzetközi politikai jelentőségű* is.

Egy felmérés tanulságai (2.)

Vezetőnek lenni

A nyugdíjazás sokszor presztízsveszteség – Talán keveset keresnek

Hatások, ellenhatások dzsungelében élnek a vállalatok — írtuk tegnapi számunkban, cikkünk első részében. Döntéseiket az is nehezíti, hogy a követelmények gyakran bizonytalanok, így az se igen dönthető el egyértelműen, melyek a jó vállalatok, vezetők, és melyek a rosszak. Ma az anyagi és erkölcsi megbecsüléssel kapcsolatos gondokat vesszük sorra. A vélemények kommentálását ezúttal is a kamara alelnökére, dr. Zányi Jenőre bízzuk.

A vállalati igazgatók vélekedése — még akkor is, ha helyenként túl szenvedélyesre, túl szubjektívre sikeredett —, elbizonytalaníthatja az embert: *egyértelmű, pontosan körülhatárolt követelmények nélkül* valóban nehéz számon kérni, rangsorolni. Így az értékelésbe becsúszhatnak olyan szubjektív elemek is, mint például az, hogy egy cégvezér mennyire tartotta be a főhatóság kérését. Kérdéses, persze, ha a követelmények nem egyértelműek, akkor *milyen szempontok alapján lehet a vezetőket rangsorolni, s anyagilag-erkölcsileg elismerni?* Tallózzunk megint a kamarai felmérésben. Az első vélemény kapcsolódik dr. Zányi Jenő tegnap idézett elképzeléséhez.

„A személy szerinti eredményességem megítélése egyáltalán *nem kötődik kitapintható mutatókhoz.* Az a legnagyobb probléma, hogy *nincs egzakt mérője egy szocialista vállalat működésének.* Elvileg a nyereség lenne. De hát a nyereségben annyi minden van, annyira különböző pozíciókból indultak a vállalatok és annyira különböző pozícióban vannak az indulásból adódóan, hogy nem egészen jó fokmérő még a nyereség sem."

„Minisztériumi kitüntetést csak az kap, aki az utolsó minisztériumi kitüntetése óta legalább három éve nem kapott semmiféle kitüntetést. Nem úgy van, hogy aki két vagy három éven keresztül jól dolgozik és produkál, akkor akár minden évben részesülhet miniszteri elismerésben is. Ha kiváló a vállalat, akkor persze, automatikusan kaphatja a vezető is... *Ez az elismerés olyan szabály szerint kapható, amely ma már teljesen elavult.* A vállalatnak a tervét teljesítenie kell. Mivel a vállalat a tervét önmaga határozza meg, *ha „ügyes és okos" egy vállalatvezető, akkor alátervez és túlteljesíti.* Így a pontrendszerben előkelő helyezést ér el, és kiváló címet nyer. Ha valaki csak két százalékot tervez be és hármat ér el, az jobb pozíciót biztosít neki, mintha valaki húszat tervez és csak 19-et ér el..."

Csak öntudatból?

„Az erkölcsi és anyagi megbecsülés — ez az, amiről mi, vezetők, nem nagyon szeretünk beszélni. A mi fizetésünk, jövedelmünk nem is mérce, amikor intézkedünk, fizetéseket állapítunk meg... Azt hiszem, nagyon furcsa tervek készülnének, ha azt a mi saját pénzünkhöz, vagy jövedelmünkhöz mérnénk. Csúnya fogalmazás, de vagy *öntudatból vezetnek a vezetők*, vagy valamilyen jövedelmezőséghez kötődnek. Sokszor az előbbi, az öntudatból történő megmozdulások a mérvadók, tehát az anyagi érdekeltségi rendszer a vezetők jövedelmére nagyon kevés hatással van..."

— Igen, az erkölcsi és anyagi megbecsülés a hazai vállalatvezetők egyik fájó pontja — támasztja alá dr. Zányi Jenő is az idézett véleményeket. — Mert azért *csak öntudatból nem lehet tartósan jól dolgozni.* Szükséges, hogy mindenki pontosan tudja, mit kell produkálnia, s hogy azért milyen elismerést remélhet. A gazdasági reform indításakor, 1968-ban rendezték a vállalatvezetők fizetését, akkor elég magasak voltak. Azóta viszont nem volt számottevő változás, így elkezdődött egyfajta nivellálódási folyamat a bérekben is. 1969 és 1980 között a foglalkoztatottak keresete átlagosan megduplázódott, míg a vezetői kategóriákban csak 54 százalékkal nőtt. Sokan viszont az erkölcsi elismerést hiányolják.

„A fizetésem 9600 forint, ez a legmagasabb alapfizetés nálunk — írja az egyik vállalat vezérigazgatója, majd így folytatja: — De a jövedelme körülbelül 4—5 embernek több. Én támogatom,

hogy ezek az emberek többet keressenek. Vigyázni kell rájuk, mert milliókat termelnek..."

„Nem panaszkodom, *nem keresek rosszul.* De biztos, hogy messze elmarad a jövedelmem egy maszek üvegesétől. Ha a magam környezetét nézem, akkor azt kell mondani, hogy anyagi megbecsülésemmel elégedett vagyok. Az én életemben annyi szerepe van az anyagi juttatásnak, hogy egyszerűen nem szabad, hogy napi anyagi gondjaim legyenek. Ez az élet, amit mi, vállalatvezetők élünk, nem teszi lehetővé, hogy másra gondoljunk, mint arra, amit csinálunk, tehát a munkánkra..."

Ki keres jobban?

— Nem hiszem, hogy egy vállalat igazgatója minden további nélkül túlteszi magát azon, hogy beosztottai esetleg jobban keresnek nála — vélekedik a Kamara alelnöke a bérezésről. — Még akkor sem, ha ezt mondja, vagy ha úgy csinál, mintha nem zavarná a tény. *Számon tartja, hogy hányan kapnak nála többet*, azaz foglalkoztatja, izgatja a dolog. Csak általában annyira elkötelezett, hogy lenyeli, s dolgozik tovább. Remélhetőleg, lesz lehetőség és szándék a mostani feszültség enyhítésére. Egyrészt a vezetők felelősségteljes munkájának a bérben is érvényesülnie kell, másrészt az eredményes és a kevésbé jól működő vállalatok igazgatóinak a jövedelme is jobban eltér majd egymástól.

„Többször találkozom azzal a gondolattal, hogy *aki rosszul dolgozik, az keressen kevesebbet. De mennyivel kevesebbet?! Kevés pénzért mennyire lehet rosszul dolgozni?* Szerintem van egy határ, amin túl már ne keressen kevesebbet, hanem csináljon mást. Ne lehessen a rossz munkát megváltani kevés keresettel!"

„A vezetőket, ha rajtam múlna, anyagilag és erkölcsileg mindenképpen jobban megbecsülném. Nem nevezném ki automatikusan, pályázati rendszer alapján adnék lehetőséget a legrátermettebb embereknek, hogy vezetői funkciókat betölthessenek. Nem adnék arra lehetőséget, hogy ott élvénülhessenek és impotenssé válhassanak. Rotálnám őket. Megadnám a kollektívának — akinek a vezetője — azt a lehetőséget, hogy megújítják-e az illetőnek adott bizalmat, vagy pedig megvonják tőle."

— A vezetőkiválasztás mai rendszerét gyakran éri kritika — mondja dr. Zányi Jenő. — Úgy gondolom, hogy itt *az irányító hatóságoknak kell lépniük.* Bizonyára megoldás lehetne a pályázati rendszer, vagy éppen az, hogy meghatározott időtartamra nevezzék ki egyes területeken az igazgatót. Ha megfelel, meghosszabbítható a megbízatás, ha nem, újat, alkalmasabbat kell keresni a helyére. Persze, ehhez még több dolgot kellene tisztázni előre: például azt, hogy milyen típusú vezetőt tartunk ma igazán alkalmasnak a különböző feladatot ellátó vállalatoknál? A szakembereket, vagy inkább a menedzsertípusúakat? Egy gyógyszergyár élére szükségszerűen vegyészmérnököt kell-e kinevezni, vagy a szakmája lényegtelen, elég ha jó vezető- és szervezőkészséggel rendelkezik, előrelátó, ügyesen menedzsel? Úgy gondolom, a vezetőkiválasztás javításához ezt tisztázni kellene. Azután ott van a képzés ügye. Ebben is alapvető reformra lenne szükség. *Az is csoda, hogy ma ennyi jó vezető van egyáltalán...*

Köszönöm, elfáradtam

„A leváltás és funkciócsere ma Magyarországon megbélyegzett, szégyenteljes, rossz dolog. Ezért ragaszkodik makacsul és csökönyösen mindenki ahhoz, hogy lehetőleg a pályafutása csúcsán fejezze be életművét. Nem szeretnék kapitalista példákkal előhozakodni, de gyakorlatilag a legalkotóbb, kész korosztály van a gazdasági élet vérkeringésében az NSZK-ban, Franciaországban, 35—50 év közötti stáb, aki még kockáztatni mer. Nem az, hogy másfél év múlva jön a nyugdíj. Hanem, akinek van mit kockáztatnia..."

„Nincs olyan ciklus, amikor valaki azt mondja, hogy most *úgy érzem, hogy elfáradtam*, három évig mással fogok foglalkozni, utána újból kezdek más dologba. Ezek a kitérők a magyarországi gyakorlatban ismeretlenek. Maga a társadalom is negatívumként fogja fel, még akkor is, ha valaki önként azt mondja, hogy kérem, köszönöm, elfáradtam, nem tudom tovább csinálni."

— *Túlbonyolítjuk ezt a kérdést* — érvel a kamara szakembere. — Akár meghatározatlan időre, akár bizonyos időtartamra nevezzük ki az igazgatókat, lehetővé kell tenni, hogy a megbízatása megszűnése vagy lejárta után *minden presztízsveszteség nélkül térhessen vissza korábbi munkájával azonos szintre.* Mivel ez még nem vált gyakorlattá, mindenki mereven ragaszkodik a tekintélyéhez, azaz a beosztásához. Arról nem is beszélve, hogy az esetleges leváltás valóban egyenlő a megbélyegzéssel. Pedig csak arról lenne szó, ha az addig becsülettel helytálló igazgató egy idő után nem bírja a tempót, célszerű mást kinevezni. *Megoldatlan a nyugdíjas vezetők társadalmi megbecsülése is.* Ezért az aktív vezetők egy része foggalkörömmel ragaszkodik munkaköréhez, még akkor is, ha tudja, hogy az új feladatokat nem képes ellátni. *Szíve és józan megfontolása szerint átadná az igazgatói széket, de fél a „következménytől"*, az alacsonyabb jövedelemtől, a „társadalmonkívüliségtől". A Kamara felmérése jelezte, hogy sok sérelem halmozódott fel a hazai vállalati felső szintű vezetőkben, s ezeknek legalább egy része biztosan valódi problémákat takar. Az irányítóhatóságok feladata lesz, hogy reagálianak az észrevételekre, lehetőség szerint orvosolják a bajokat. A jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben ugyanis *nem lehet csak a vállalati igazgatók öntudatára hivatkozva maximális teljesítményhez jutni.*

KOCSI ILONA

(Vége)

A KOPINT jelenti

Esett az arany ára

Októberben a legtöbb fém, valamint a gabonák tőzsdén jegyzett ára alacsonyabb volt a szeptemberi átlagnál. Esett az arany ára is 3,5 százalékkal, míg az ezüst 8,8 százalékkal drágult. A fémek közül az ón, az ólom, a bizmut 1—2 százalékkal, a volfrámérc 4,5, a nikkel és a kadmium több mint nyolc százalékkal olcsóbb lett. A kobalt jegyzése — amely már a múlt hónapban is 16 százalékkal esett — több mint 30 százalékkal lett alacsonyabb. Egyedül a réz (3,4%) és a horgany (1,2%) ára nőtt az elmúlt hónapban. A fémhulladékok közül az ólom és az alumíniumhulladékok ára esett körülbelül négy százalékkal, míg a horganyhulladék több mint hat százalékkal emelkedett. A vegyipari anyagok közül említést érdemel a sellak 20 százalékos drágulása. Csökkent a bőrök (2—8 százalék), a gyapjú (1—2 százalék) és a mexikói gyapot (2,8 százalék) tőzsdei jegyzése.

A gabonák közül legerősebben a rozs (9,6%), a lenmag (6%) és a búza (4,5%) lett olcsóbb. 3—6 százalékkal lett alacsonyabb a gyapotmag-, len- és napraforgóolaj ára, nem változott a repcéé, a szójáé és ricinusolajé. A nyerscukor 6 százalékkal drágult a londoni tőzsdén. Húsok: a sertéshús és a vágómarha ára 1—2 százalékkal, a juhhúsé 10 százalékkal kevesebb. Az állati termékek (faggyú, zsír, vaj, tojás) jegyzése lényegében változatlan volt. Drágult a kávé és a kakaó is, előbbi 4,8, utóbbi másfél százalékkal.

A valutaárfolyamok elmúlt havi alakulása: a legtöbb nyugateurópai valutával szemben erősödött a dollár 1—2 százalékkal, a svéd koronával szemben — a stockholmi kormány intézkedésének következtében — azonban 16 százalékkal. Gyengült viszont másfél százalékkal a nyugatnémet márkával, az ausztráliai dollárral és kismértékben a kanadai dollárral szemben is.

1 USA-DOLLÁR jegyzése 1982. november 12-én:

London	0,6051
Bécs	18,114—18,214
Brüsszel	—
Frankfurt	2,5905—2,5915
Párizs	7.3175—7,3200
Amszterdam	2.8165—2,8175
Milánó	1488,50—1489,25
Tokió	267,90

Mcgyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. NOVEMBER 16-TÓL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre.	Eladási forintban
Angol font	644.359	6450,04	6456,49
Ausztrál dollár	3668.82	3672,49	3676,16
Belga frank	78,14	78,22	78,30
Dán korona	431,79	432,22	432,65
Finn márka	704,38	705,09	705,80
Francia frank	536,75	537,29	537,83
Hollandi forint	1390,99	1392,38	1393,77
Japán yen (1000)	145,46	145,61	145,76
Kanadai dollár	3194,63	3197,83	3201,03
Kuvaiti dinár	13 306,80	13 320,12	13 333,44
Norvég korona	536,40	536,94	537,48
NSZK-márka	1512,82	1514,33	1515,84
Olasz líra (1000)	26,38	26,41	26,44
Osztrák schilling	215,55	215,77	215,99
Portugál escudo	42.61	42,65	42,69
Spanyol peseta	32,58	32.61	32,64
Svájci frank	1755,97	1757,73	1759,49
Svéd korona	517,85	518,37	518,89
Tr. és cl. rubel	2597.40	2600.00	2602.60
USA-dollár	3902,88	3906,79	3910,70

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. NOVEMBER 16-TÓL

Pénznem	vásárolható legmagasabb banknegyelmletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6256.54	6643.54
Ausztrál dollár	50	3562.32	3782.66
Belga frank	5000	75.87	80,57
Dán korona	1000	419.25	445.19
Finn márka	100	683.94	726.24
Francia frank	500	521.17	553.41
Görög drachma	500	47.97	50.93
Hollandi forint	1000	1350.61	1434.15
Japán yen (1000)	10 000	141,24	149.98
Jugoszláv dinár	100	50.67	53.81
Kanadai dollár	100	3101.90	3293.76
Kuvaiti dinár	10	12 920.52	13 719,72
Norvég korona	1000	520.83	553.05
NSZK-márka	1000	1468.90	1559.76
Olasz líra (1000)	50 000	25.62	27.20
Osztrák schilling	1000	209.30	222.24
Portugál escudo	5000	41.37	43.93
Spanyol peseta	5000	31,63	33.59
Svájci frank	1000	1705.00	1810.46
Svéd korona	100	502.82	533.92
Török líra	1000	20.95	22.25
USA-dollár	100	3789,59	4023,99

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLESNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

A munkanélküliség ellen

Érezhetően megváltozott mostanában a gazdaságpolitikai nyilatkozatok hangvétele a fejlett tőkés országokban. 1979 óta — mint jól emlékszünk, ekkor indult meg a második olajárrobbanás — a legtöbb hivatalos dokumentum nagyjából-egészében ugyanazokon az elveken alapult: *fő veszély az infláció s megfékezésének alá kell rendelni a növekedés és a munkanélküliség problémáját egyaránt.* Manapság lényegesen kevesebb szidást kap az infláció, a hangsúly — és a tervezett intézkedések — egyre inkább a növekedés gyorsítását, illetve a munkanélküliség csökkentését célozzák.

A nagy visszatérés

Ez a felfogás a fejlett tőkés országok gazdaságpolitikájából gyakorlatilag 1978 óta hiányzott. A „nagy visszatérésnek" is sokfajta az oka. Az infláció 1980-hoz képest valóban mérséklődött. Ez az „ellenség" tehát már kevésbé erős, mint korábban. A munkanélküliség viszont Angliában és az Egyesült Államokban azon a szinten van, mint az 1929—33-as világválság idején és a fejlett tőkés országokban általában a közvélemény erre a problémára *sokkal érzékenyebbé vált, mint az áremelkedésekre.* A „jóléti állam" viszonyai között közgazdaságilag különben is *ellentmondásos* a munkanélküli helyzete: ami a munkanélkülinek jut, az olyan nemzeti jövedelem, melyet *mások hoztak* létre.

Felértékelődött a növekedés a gazdaságpolitikusok szemében más szempontból is. A hosszú stagnálás — illetve a növekedési ütem folyamatos csökkenése — időszakában ugyanis világossá vált, hogy *a gazdaságban elosztható nemzeti jövedelem — hacsak az ország nem adósodik el — nem növelhető másképp, csakis termeléssel.* A nemzeti jövedelem növekménye így *elengedhetetlen* ahhoz, hogy a három jövedelemtulajdonosnak, a lakosságnak, vállalatoknak és az államnak *több álljon rendelkezésre, mint korábban.*

Mondhatnánk erre: *közgazdasági egyszeregy.* Így is van. Nem csoda azonban, ha minderre kevesebbet gondoltak akkor — a hatvanas években —, amikor a gazdaság az évi állandó négy-öt százalékos bővülés körülményei között szinte „automatikusan" biztosította, hogy az egymással is versenyző jövedelemtulajdonosok évről évre *többet kapjanak,* hisz „maga a torta is nagyobb lett".

Mostanában továbbá nemcsak az tudatosult, hogy a munkanélküliség és a gazdasági növekedés között olyan kapcsolat van, mely szerint a *növekedés előbb-utóbb csökkenti a munkanélküliséget.* Érzésünk az, hogy napjainkban legalább *akkora jelentősége van* a *fordított kapcsolatnak: a munkanélküliség mérséklődése élénkíti a gazdaságot is.* Vagyis: ügyesen megválasztott *reflációmódszerekkel* egyszerre két ellenséggel szemben is lehet — legalábbis — segédpontokat szerezni. Alig valamivel több, mint egy hét telt el azóta, hogy a Közös Piac brüsszeli bizottsága nyilvánosságra hozta tervét, mely *egymillió új munkaalkalmat kíván teremteni, miközben Nyugat-Európában a munkanélküliségi ráta elérte a 10 százalékot.* A dokumentum javasolja a gazdaság élénkítését, a beruházások ösztönzést, adócsökkentést valamint felveti a „leterhelhető munkaidőalap" újraelosztását is. A szerzők véleménye szerint a rendelkezésre álló munkaalkalmak a jelenleginél *több ember számára is biztosítanának egzisztenciát, ha csökkenne a munkaidő, illetve egy „főfoglalkozású helyen" mondjuk két „részmunkaidős" osztozna.* A bizottság egyértelműen azt is leszögezi, hogy a rövidebb munkáért értelemszerűen *vékonyabb* boríték is jár.

Láthatóan nem csupán arról van szó, hogy jogcímet találjanak arra, hogy jelenleg munkanélküliek *ismét fizetést kapjanak.* Markáns vonása a tervezetnek, hogy egyben azoknak a vállalatoknak a helyzetén is *könnyíteni kíván,* kiknek a dolgozókat végső soron *alkalmazniuk* kell. Az új nyugatnémet kormány például — ha március után is talpon marad — 1984-re *négymilliárd márkás adócsökkentést* helyez kilátásba úgy, hogy annak fedezetét a forgalmi adó 1 százalékos emelése teremti meg. Vagyis: a tervezet lényegében *„átcsoportosít"* a jövedelemtulajdonosok között. Anglia konzervatív kormánya a foglalkoztatottak után fizetendő járulék egy százalékpontos mérséklésével kívánja „olcsóbbá" tenni az élőmunkát és egyben valamelyest enyhítene az angol vállalkozók helyzetén is. Más kérdés, hogy az intézkedést a Brit Gyáriparosok Szövetsége korántsem tartja kielégítőnek és tartja magát az a nézet, hogy jövő tavasszal még sor kerül egy „igazi" reflációs költségvetés beterjesztésére is.

Állami pénzből

Nyilvánvaló, hogy a munkanélküliség csökkentésére javasolt intézkedések egy része *aligha ellentmondásmentes.* A részmunkaidős foglalkoztatással kapcsolatban például a munkaadók véleménye általában negatív — tartanak a teljesítmény és a termelékenység csökkenésétől — míg a szakszervezetek ugyanazt lelkesen üdvözlik. Az Amerikai Egyesült Államok kongresszusában is a jelek szerint hamarosan *megjelenik* egy munkanélküliségmérséklő törvényjavaslat, mely a foglalkoztatás növelését az infrastruktúrát javító munkálatokkal kívánja összekapcsolni. Eszerint a jelenleg munkanélküliek — *állami pénzből* — kijavítanák a meglehetősen rossz állapotban levő utakat, hidakat, vasútvonalakat, kikötőket. (Egynémely manhattani úttest olyan állapotban van, hogy a New York Times évekkel ezelőtt javasolta, *létesítsenek a lyukakban rakétakilövő-állásokat.* A gödrök mélységétől ugyanis a fegyverek talán el is férnénk...) Könnyű belátni, hogy a kidolgozás alatt álló kongresszusi törvényjavaslat sem minősíthető vállalati szempontból „semlegesnek". Ha ugyanis jobb lesz a közlekedés, úgy a vállalkozók is *gyorsabban és olcsóbban* juttathatják el áruikat a fogyasztóhoz, kevesebb tengely törik a cég kocsiparkjában, ritkábban lesznek mérgesek a sofőrök. Az állam pedig a befektetett összegből jócskán vissza is nyer. A dolgozók ugyanis bért kapnának, nem munkanélküli segélyt. Az utóbbi adómentes, az előbbi adóköteles. A nagyobb jövedelemből többet is költhetnek — következésképpen növekszik a bevétel forgalmi adókból is.

A jobb infrastruktúra a vállalati profitokat is *jótékonyan befolyásolja,* az állam a növekményből itt is igényt tart az őt megillető részre. Ami történne tehát, az, hogy végső soron minden jövedelemtulajdonos jobban járna. (A közmunkaprogramra egyébként a hadikiadások növelésének korlátozásával teremtenének fedezetet.)

Fontos érdek

A munkanélküliség csökkentésére, a konjunktúra élénkítésére vonatkozó tervek burjánzásának van azonban egy kevésbé szívderítő háttere — senki sem támad antibiotikumokkal a lázra akkor, ha már éppen *elmúlóban* van. Az intézkedésekre tehát láthatóan *azért van szükség, mivel a fejlett tőkés országok gazdaságai „maguktól" aligha lendülnének fel 1983-ban.* A fellendülés persze korántsem csak az érintetteknek fontos. Ha az OECD-régióban gyorsul a növekedés, úgy növekszik a kereslet az importáruk iránt is, élénkül majd a világkereskedelem, enyhül a nemzeti gazdaságpolitikai döntéseket befolyásoló társadalmi nyomás és valószínűleg „civilizáltabb" lesz az országok közötti kereskedelempolitikai kapcsolat is. A reflációt a fejlett tőkés országokban így alighanem az *egész világgazdaság érdeke.*

Gonda György—Szentgáli Péter

HORIZONT

Szovjet segítséggel indiai hőerőmű

Szovjet segítséggel új hőerőmű építését kezdték el az indiai Vajdanban. Az alapkőletételnél *Indira Gandhi* kormányfő hangsúlyozta, hogy a Szovjetunió jelentős segítséget nyújtott Indiának több nemzetgazdasági ágazat fejlesztéséhez. A szovjet—indiai együttműködés új létesítménye gyorsítja a környék gazdasági felemelkedését.

Francia importkorlátozás

Japán hivatalosan tiltakozott Franciaországnál a szigetországból származó *képmagnók importjának korlátozása miatt.* Franciaország tokiói nagykövetét a külkereskedelmi és ipari minisztériumba kérették, ahol „sajnálkozással" állapították meg, hogy a japán termékek csak a „távoli" Poitiers városka határállomásán léphetnek be Franciaországba. Emiatt a képmagnók kivitele *egytizedére esett vissza.* Tokió az intézkedés miatt esetleg panaszt tesz az Általános Vámtarifa- és Kereskedelmi Egyezménynél (GATT). A francia nagytőke *védelmébe vette az intézkedést,* mondván, hogy Franciaország külkereskedelmi deficitje immár 100 milliárd franknál tart, aminek egytizedéért Japán a felelős. Javasolta, hogy a kereskedelmi forgalom kiegyensúlyozása érdekében japán importáljon több francia terméket. Tokióban azonban hangsúlyozzák, hogy a japán kivitel *nem sérti a francia ipar érdekeit,* mivel Franciaországnak még nincs saját képmagnógyártása.

Konferencia a napenergia hasznosításáról

A napenergia hasznosításának eddigi tapasztalatairól és további felhasználásának lehetőségeiről kezdődött nemzetközi konferencia hétfőn Manamában. Az értekezlet munkájában nyugat-európai, amerikai, kanadai és közel-keleti tudósok és szakértők vesznek részt. A konferencia célja összegezni a napenergia léghűtésre és a tengervíz sótalanítására való felhasználásának továbbfejlesztésével kapcsolatos lehetőségeket.

Csökkent az angol infláció

Októberben *tovább mérséklődött az infláció* Nagy-Britanniában és immár a nemzetközi átlag alatt van. Az elmúlt hónapban a fogyasztói árak 6,8 százalékos éves ütemben emelkedtek, ami tíz év óta a legjobb eredmény. Legutóbb csupán 1972 augusztusában volt ennél kisebb az infláció, akkor az árszint 6,6 százalékos tempóban nőtt. A kormány részéről *Norman Tebbit* foglalkoztatási miniszter — akit élesen bírálnak a munkanélküliek elképesztően magas száma miatt, mivel jelenleg minden hetedik munkavállaló állás nélkül van — megerősítette, hogy a kormány nem változtat jelenlegi szigorú pénzpolitikáján.

Hol van már a jenki erény?

Az új japánok

A fejlett tőkés országok gazdasági közvéleményét egyre jobban foglalkoztatják *a növekedés és versenyképesség* tényezői azóta, hogy e területeken maguk az ipari országok egyre gyengébben szerepelnek. Ilyen háttér magyarázza, hogy a tudományos kutatás és a sajtó is egyre többet foglalkozik azokkal az országokkal, ahol a hetvenes években *ellenkező irányú* folyamatok játszódtak le. A figyelem középpontjában elsősorban Japán és a hasonló utat bejárt távol-keleti országok, illetve területi egységek állnak — Hongkong, Szingapúr, Dél-Korea, Tajvan.

Termeléscentrikusak

Az adatok szerint 1970—79 között az Egyesült Államokban évente átlagosan csupán 0,6 százalékkal emelkedett az egy foglalkoztatottra eső bruttó hazai termék, Szingapúrban *3 százalékkal.* A fenti módszerrel mérve a termelékenység az NSZK-ban sem javult 3,4 százaléknál jobban, Japán esetében viszont az évenkénti átlagos emelkedés meghaladta a 4 százalékot, Dél-Korea esetében pedig közel volt a 6 százalékhoz. Jelentős különbséget mutatnak Távol-Kelet javára a beruházási statisztikák is. Míg a hatvanas években a fejlett tőkés országokban a befektetések évente átlagosan 4—6 százalékkal nőttek, addig az „új japánok" között nem volt ritka a 20 százalékot meghaladó ütem sem. Még szembetűnőbb azonban a különbség a hetvenes évek folyamán. Az OECD-régióban a beruházások sok államban (Olaszország, NSZK, Hollandia) visszaestek és egyetlen esetben sem érték el az átlagos évenkénti 2 százalékos növekedést. Ezzel szemben ugyanezen idő alatt Dél-Korea és Hongkong évente 10 százalékot meghaladó mértékben bővítette hazai befektetéseit és a növekedési ütem Szingapúrnál is 5,5 százalék. A beruházásokban természetesen nem csupán a növekedési ütem különbségei, hanem az *abszolút összegek* is számítanak. Az adatok szerint e tekintetben fordulat *következett* be: míg a hatvanas években az egy főre jutó beruházások összege a fejlett tőkés országokban jóval magasabb volt, mint Japánban, addig a hetvenes években már a japánok fektettek be fajlagosan többet. Míg a fejlett tőkés országokban „jóléti központú" gazdaságpolitikát folytattak, addig a Távol-Keleten *„termelékenységcentrikus"* volt a vezetés. Ennek következménye, hogy Japán és a „négyek bandája" annak ellenére, hogy nyersanyagokkal alig, vagy egyáltalán nem rendelkeznek, meghökkentő sikereket tudtak elérni. (A japán iparosítás mintegy 100 évvel ezelőtt kezdődött, a többieknél a történelmük e szempontból csak három évtizedes.) A fejlett tőkés országokban folyó elemzés kezdetben nem adott sok esélyt még Japánnak sem. Később a távol-keleti konkurrenciát olybá könyvelték el, hogy azok csupán *az olcsó munkabér* által versenyképesek és teljesítményük kimerül művirágok, játékok és textíliák előállításában. Manapság azonban már nem csupán Japán, de Hongkong, Szingapúr és Tajvan is egyre gyakrabban jelentkezik vetélytársként az élen járó technológia világpiacán, például az elektronikában.

Nincs munkanélküliség

Bár a kisebb távol-keleti területi egységek növekedéséhez (Japánra ez nem áll) jelentős mértékben *hozzájárult* a külföldi tőke is, a beruházások jelentős hányadát *hazai forrásokból* finanszírozták. Japánban és az „új japánoknál" ugyanis, a fejlett tőkés országokkal összehasonlítva, *igen magas, mintegy 20 százalékos a megtakarítási ráta, a személyi jövedelemnek az a hányada, melyet nem költenek el, hanem bankba visznek.* Erre kényszerülnek a Távol-Keleten azért, mivel általános nyugdíjrendszer európai értelemben *nincs.* A személyi adózás szabályai pedig ezt azzal segítik elő, hogy a kamatokból származó jövedelmet *igen magas szintig adómentessé teszik*, a felvett kölcsönökre kifizetett kamatot viszont az adóköteles jövedelemből *nem lehet levonni.*

A Távol-Keleten tehát a cél az, hogy *az egyének jövedelmük minél nagyobb hányadát „áramoltassák vissza" a bankrendszeren keresztül a termelésbe.* (A kamatlábak szintje érdekes módon a megtakarítást nem ösztönözné különösebben, Japánban a hetvenes évek folyamán sokszor a ráta reálértéke negatív volt.) A fejlett tőkés országokban viszont — különösen az 1929—33-as válság óta — a gazdaságpolitika nemhogy visszafogta volna, hanem éppen ellenkezőleg, *ösztönözte* a folyó jövedelemből való fogyasztást. A következmény egyértelmű: a vállalatok számára kevesebb pénz áll rendelkezésre annál, mint amennyihez „távol-keleti feltételek" mellett hozzájuthatnának... A fejlett tőkés országokban működő elemzők kritikusan írnak az úgynevezett „jóléti államnak" az utóbbi csaknem fél évszázadban megfigyelhető megerősödéséről is. Véleményük szerint *a különféle fogyasztási támogatások és a munkanélküli-segély „csökkentette a termelőmunka vonzerejét".*

Szingapúrban viszont — hogy a másik oldalt is nézzük — *ismeretlen a munkanélküli-segély,* igaz, hogy *munkanélküliség sincs.* A kritikus elemzők azt is felvetik, hogy a fejlett tőkés országokban egyre növekszik összegszerűen a különböző szolgáltatások, oktatás és egészségügy költségvetési támogatása, ami ugyancsak végső soron *az üzleti élettől veszi el a forrásokat.* Távol-Keleten viszont a gazdaságpolitika termelés- és termelékenységközpontú és tudatosan *elkerüli* a „jóléti állam" növekedését. Míg a fejlett tőkés országokban — így a következtetés — a fogyasztást ösztönzik, addig Japánban és az „új japánokban" *a termelés kapja a prioritást.* Végső soron eszerint Tajvan és Szingapúr lennének a méltó örökösei „a hagyományos jenki erénynek": *dolgozz, takarékoskodj, fektess be...*

Elemzések hátterében

Eddig a diagnózis. Kidolgozói távlati következtetésre is jutnak ennek alapján. Véleményük szerint a fejlett tőkés országok *nem nyerhetik vissza versenyképességüket* anélkül, hogy gazdaságpolitikájukban jelentős fordulatot ne tegyenek. Enélkül ugyanis gazdaságaik továbbra is szenvedni fognak az alacsony megtakarítási és beruházási ráta hatásától és továbbra sem fogja semmi a kemény munkát ösztönözni. A következmény csakis Japán és az „új japánok" további térnyerése lehet.

Az ismertetett gondolatmenetben természetesen sok igazság van. Figyelmen kívül hagy azonban bizonyos speciális tényezőket — ilyen például a szóban forgó egységek területe, lakosainak csekély száma. Amit Szingapúr vagy Tajvan elért, nem biztos, hogy ugyanilyen módon India is el tudta volna érni. Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy manapság meglehetősen divatos dolog a jóléti államot, a hatvanas évek örökségét *bírálni.* A távol-keleti példa dicsőítése része annak, amit a tőkés országok ideológiai életében manapság „jobboldali reneszánsz"-ként kezelhetünk...

G. Gy.—Sz. P.

Energiatermelő istálló

Biogáz-hasznosítási kísérlet Szécsényben – Realitások és a megtérülés

Baráti körben a napokban keserűen mondta valaki, hogy bezzeg Kínában több mint hétmillió biogáztelep működik, nálunk viszont, ahol minden lehetőség adott volna — 30 millió köbméter „alapanyag", vagyis hígtrágya keletkezik évente az állattartó telepeken — *a kezdeti lépéseket sem tettük meg.* Pedig a trágyából egyszerű eszközökkel nyerhető biogáznak több mint *ötezer kilokalória* a fűtőértéke, s *ugyanolyan eszközökkel* égethető el, mint a földgáz vagy a fűtőolaj. Ráadásul a gáz kivonása után visszamaradt szerves trágya könnyen kezelhető *növényi tápanyag.* A hígtrágya elhelyezésével ezzel szemben óriásiak a gondok, még mindig sokkal inkább a környezetet súlyosan szennyező anyag, mint ami valójában — *energiaforrás.*

Az effajta kesergés korántsem ritkaság, nemcsak a szakmai berkeket foglalkoztatja a környezetvédelem, az energiaforrások hasznosításának gondja, hanem össznépi, ha úgy tetszik, nemzeti ügygyé is vált. A baj csak az, hogy *kevés a tájékozottság,* a legtöbben részismeretek, vagy kétes információk alapján általánosítanak, mondanak ítéletet. Például az imént idézett barátunk is *tévedett.* No nem a számokban, adatokban, azok korrektek, de a biogázügyben való vélekedésével ellentétben — *a kezdeti lépéseket azért már megtettük.*

Érdeklődés, bemutató

A napokban meghívót kaptam a Nógrád megyei *Szécsénybe;* a most felépült biogáztelep bemutatására invitáltak. Hogy a téma iránt mekkora az érdeklődés, azt mutatja: az eseményen minden várakozást meghaladóan, *százötvenen* jelentek meg.

Pedig az előzetesen szétküldött tájékoztató nem ígért szenzációt. A csaknem *húszmilliós beruházással* épült gáztelep terméke a számítások szerint mintegy 300 tonna tüzelőolaj kiváltását teszi lehetővé, és a maradék szerves trágya 217 tonna vegyes hatóanyagú műtrágyának felel meg. Az előbbi, ha vásárolnák, 3,2 millió forintba, az utóbbi csaknem 1,5 millióba kerülne. Ez a 4,7 millió forint persze korántsem tiszta haszon, hiszen a biogáztelep üzemeltetésének is van évente úgy 1,5 millió forintnyi költsége. A tiszta haszon tehát évi 3,2 milió forint, *vagyis a beruházás* — ha eltekintünk az amortizációtól, s más „részletkérdésektől" — *talán hat év alatt térül meg.* Kérdés, hogy a gyakorlat majd mit igazol, hiszen mindez csupán *spekuláció.*

S nem is a legreálisabb. Mert a maradék szerves trágya a maga másfél milliójával *csak némi jóindulattal tekinthető a biogáztelep „nyereségének".* Mert ez a trágya akkor is *van,* ha biogáztelep nincs. S ez a hígtrágya — jóval kisebb ráfordítással —, gáztermelés nélkül is hasznosítható. Például, ha a szécsényi Rákóczi Tsz földjeit korábban már berendezték öntözésre, úgy minden további nélkül, a meglevő csővezetéken ki lehetne juttatni a szántóföldre. Ha nincs öntözőhálózat, úgy a 750 tehénnel dolgozó telepet mintegy hatmillió forint ráfordítással át lehetne alakítani úgy, hogy a trágyát alomszalma vegye föl, s ezt, a hígtrágyánál, vagy akár a biogázgyártás után visszamaradt szerves trágyánál *értékesebb* anyagot a meglevő teherautókkal, vontatókkal lehet kihordani a szántókra. S van még harmadik lehetőség is, bár ez inkább a közeli jövő zenéje: a tehenészet hígtrágyáját nagy befogadóképességű, 15—16 köbméteres tartálykocsikkal vinnék a földekre. Ilyen járművek egyelőre csak importból szerezhetők be, ugyanis a jókora súlyt alacsony nyomású gumiabroncsokkal kell hordani azért, hogy a tartálykocsi még a felázott talajon se akadjon el. (Ezt megoldani pedig bonyolult műszaki feladat. A magyar gépipar tárgyal nyugat-európai vállalatokkal; részegységeket szállítanának cserébe komplett járművekért.)

A svéd példa

A Szécsényben összegyűlt másfél száz szakember korántsem volt túl lelkes. Részben azért, mert az iménti gondolatsor többüknek eszébe jutott, részben pedig azért, mert föltettek maguknak egy alapvető kérdést: *honnan vegyünk húszmillió forintot, hogy biogáztelepet építsünk?* A mai gazdasági helyzetben a legtöbb üzemnek *még kétmillió forint előteremtése is gondot okoz.* A jelenlevő építészszakértők a telep szemrevételezése után megállapították: annyi betonozási munka, amennyit Szécsényben a saját kiváló építőrészleg egy év alatt megcsinált, máshol — átlagos körülmények között — *legalább a duplájába kerülne.* Az egyik téesz főagronómusa kézlegyintés kíséretében megjegyezte: *ha a szécsényiek nem kapták volna meg a beruházáshoz szükséges 20 millió kétharmadát állami támogatásból, soha nem épül fel ez a telep.*

Szóval aligha várható, hogy egyhamar biogáztelepek százai népesítsék be honi mezőgazdasági üzemeinket. S mint látható, ennek korántsem a fantáziátlanság, a korszerűtlen gondolkodás, esetleg a takarékossági szemlélet hiánya az oka. Éppen ellenkezőleg: *a józan közgazdasági megfontolás akasztja meg az állami és közös gazdaságok vezetőit, amikor a biogáztelepen kezdenek gondolkodni.*

A szécsényi gyülekezetben találkoztam *Müller Lászlóval,* a MÉM osztályvezetőjével, aki — miközben elismerőleg szólt a szécsényiek vállalkozásáról, s a látottak alapján kijelentette: *„jó helyre került az állami támogatás"* — megkért rá, hogy okvetlenül írjam meg: *„a szécsényi létesítményt az útkeresés szándéka hozta létre, eddig ugyanis nem sikerült Magyarországon olyan biogáztelepet építeni, amely közgazdaságilag önfenntartónak bizonyult volna".*

Hogy az osztrák BIMA GmbH-tól vásárolt licenc a járható út-e — ennek alapján épült a szécsényi telep —, vagy valami más, azt majd *az üzemelés tapasztalatai döntik el.* Egyes vélemények szerint még ez a szellemesen és ökonomikusan tervezett üzem is az általa termelt gáz 50—70 százalékát — ha nem többet — *saját technológiája fenntartására fogja fölhasználni* a téli hónapokban. Így pedig még a jóindulatúlag számított hatéves megtérülés sem valószínű. Arról nem is beszélve, hogy ez a biogázüzem *tehenészeti telephez* épült, s hígtrágyás technológiával működő tehenészet talán már húsz sem akad az országban. A nyomasztó hígtrágya-elhelyezési gondokat *a sertéstelepek okozzák.* Ezek *„melléktermékeként"* pedig a biogázgyártásban a tehéntrágyánál csak *jóval gyengébb hatásfokkal hasznosul.*

„A tisztánlátás lehetősége a Szécsényben befektetett összegnél jóval többet ér" — jelentette ki a MÉM osztályvezetője, s ezzel *egyet lehet érteni,* hiszen Európa-szerte folynak kísérletek a biogázzal. Például Svédországban, ennél már jóval többről van szó; ott *az ország energiamérlegében is érzékelhető a biomassza energetikai hasznosítása.* Hja, kérem — a hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején volt Svédországban annyi szabad tőke, amennyivel ki lehetett fejleszteni ezt az ugyancsak beruházásigényes ágazatot. Európa más országaiban viszont változatlanul nem azért foglalkoznak a biogázzal, mert aktuálisan túl nagy fantáziát látnak benne, hanem azért, mert *mindenki, aki egy kicsit is előre lát, igyekszik fölkészülni a hagyományos energiahordozók fölváltására.* Ennek módja pedig a rendelkezésre álló energiaforrások legracionálisabb átalakításának kimunkálása. *Ez viszont kísérletek, nagyüzemi próbálkozások és persze, állami támogatás nélkül sehol sem megy.*

Van jövője...

Ami napjaink realitásait és a szerves trágyát illeti: a gazdaságos és járható útnak az látszik, ha az állattenyésztés melléktermékeként a hagyományos elv alapján egyelőre *teljes egészében a szántóföldeken adja át energiatartalmát a kultúrnövényeknek.* Most még ehhez kell ugyanis a viszonylag *legkisebb ráfordítás,* ez térül meg a *leggyorsabban* és a *leghatékonyabban.*

Ha a magyar mezőgazdaság eljut odáig, hogy az iparszerű körülmények között képes lesz megvalósítani *az ősi körforgamatot,* vagyis az állatokkal megetetett takarmánynak nemcsak egy részéből lesz hús, tej, tojás, emberi táplálék, hanem a „melléktermékének" legalább 80 százaléka a kultúrnövényeket táplálja, úgy az *óriási lépés lesz előre;* akár a jövőben megvalósítható széles körű biogáztermelés irányába is.

Gádor Iván

HORIZONT

Arab függőség

Az arab világnak *meg kell szüntetnie a nyugati országoktól való függőséget* a technológia, a késztermékek és az élelmiszerek importja terén — ezt szorgalmazták Algírban azon a tanácskozáson, amelyen az arab munkaügyi szervezet rendezésében az arab világ pénzügyi szakértői, szakszervezeti megbízottai, valamint nemzetközi szervezetek képviselői vettek részt. A felszólalók sürgették az arab országok kormányait, hogy *tőkéjüket tartsák odahaza és csökkentsék az olajexportot.*

Bérstop Japánban

A magánszektorban foglalkoztatott munkások *bérének emelése ellen* foglalt állást Japán legnagyobb munkáltatói szövetsége, a Keidanren. *Josihiro Inajama* elnök szerint a béremelések tovább növelnék az exportra szánt termékek árát és 4—5 év alatt *kiszorítanák Japánt a világpiacról.* A Keidanren ezzel megmásította korábbi álláspontját, amely még 5 százalékban szabta meg a béremelések felső határát a jövő tavasszal esedékes bértárgyalásokon. A kormány már szeptemberben *befagyasztotta* a 600 ezer állami alkalmazott bérét a folyó pénzügyi évre.

Újabb olajválság 1986-ban?

Egy amerikai tanulmány szerint *robbanásszerűen* megnövekszik az OPEC kőolaja iránti kereslet, és 1986-ra *újabb olajválság* érlelődik meg — amennyiben bekövetkezik a jövő évre várt gazdasági fellendülés.

A tanulmány, amelynek elkészítésében a Harvard egyetem tanárai vettek részt, úgy véli, hogy jövőre — 3 százalékos gazdasági növekedést, valamint az olaj reálértékének folytatódó csökkenését feltételezve — gyors növekedésnek indul az OPEC-olaj iránti kereslet.

Kuba idegenforgalma

A külföldiek turizmusa olyan *jelentős bevételeket* eredményező népgazdasági ágazattá válhat Kubában, mint a halászat, a nikkelbányászat, vagy a dohányáruk előállítása. A Cubatour jelenleg több mint 100 kényelmes szállodával, több száz étteremmel, úszómedencével, sport- és üdülőkomplexummal rendelkezik.

Magyar gazdasági kiállítás Dubaiban

Tudósítónktól.

Az 1982. évi külföldi önálló magyar kiállítások sora Dubaiban zárul: november 14-től 19-ig az Egyesült Arab Emirátusok gazdasági központjában harmadszor lesz magyar kiállítás, ösztönözve az árucserét és a kölcsönös együttműködést. Ezer négyzetméternyi területen az építő-, a villamos-, a gumi-, és a bőripar, a kohászat, a kőolajfúrás, a gépek és kikötői berendezések, a mezőgazdaság, az élelmiszeripar, a lakberendezés, szabadidő-iparunk képviselteti magát. A helyszínen herendi porcelánokat és magyar közműipari emléktárgyakat árusítanak majd. A *Hungexpo* szervezte kiállításhoz idegenforgalmi információs szolgálat, gasztronómiai bemutató és népi zenekar szereplése társul.

Az eseménysorozat dubai védnöke *Hamdan bin-Rasid Al-Maktum* sejk, kereskedelmi és iparügyi miniszter.

Munkanélküliség-rekord az NSZK-ban

Az elmúlt hónapban felgyorsult és 1948 óta a legmagasabb szintjét érte el a munkanélküliek száma az NSZK-ban. Októberben 1,92 millió fő volt állás nélkül, ami a munkaképes lakosság 7,9 százalékát teszi ki. Szeptemberhez képest a növekedés 5,5 százalékos, ami a helyzet *romlására* utal, mert a megelőző két hónapban az állástalanok serege még csak 1, illetve 2 százalékkal gyarapodott.

Gyorsan növekszik *a rövidített munkaidőben* dolgozók száma is: a szeptemberi 583 ezerrel szemben az elmúlt hónapban már 828 ezer dolgozó munkaidejét kurtították meg.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. NOVEMBER 9-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre.	Eladási forintban
Angol font	6492,33	6498,83	6505,33
Ausztrál dollár	3635,77	3639,41	3643.05
Belga frank	78,14	78,22	78,30
Dán korona	431,79	432,22	432,65
Finn márka	704,38	705,09	705,80
Francia frank	536,75	537,29	537,83
Hollandi forint	1390,99	1392,38	1393,77
Japán yen (1000)	142,25	142,39	142,53
Kanadai dollár	3174,20	3177,38	3180,56
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	536,40	536,94	537,48
NSZK-márka	1512,82	1514,33	1515,84
Olasz líra (1000)	26,38	26,41	26,44
Osztrák schilling	215,55	215,77	215,99
Portugál escudo	41,97	42,01	42,05
Spanyol peseta	32,91	32,94	32,97
Svájci frank	1755,97	1757,73	1759,49
Svéd korona	520,83	521,35	521,87
Tr. és cl. rubel	2597.40	2600.00	2602.60
USA-dollár	3894,75	3898,65	3902,55

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. NOVEMBER 9-TŐL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	100 egységre, Eladási forintban
Angol font	50	6303,87	6693,79
Ausztrál dollár	50	3530,23	3748,59
Belga frank	5000	75,87	80,57
Dán korona	1000	419,25	445,19
Finn márka	100	683,94	726,24
Francia frank	500	521,17	553,41
Görög drachma	500	50,45	53,57
Hollandi forint	1000	1350,61	1434,15
Japán yen (1000)	10 000	138,12	146,66
Jugoszláv dinár	100	50,67	53,81
Kanadai dollár	100	3082,06	3272,70
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	520,83	553,05
NSZK-márka	1000	1468,90	1559,76
Olasz líra (1000)	50 000	25,62	27,20
Osztrák schilling	1000	209,30	222,24
Portugál escudo	5000	40,75	43,27
Spanyol peseta	5000	31,95	33,93
Svájci frank	1000	1705,00	1810,46
Svéd korona	100	505,71	536,99
Török líra	1000	20,95	22,25
USA-dollár	100	3781,69	4015,61

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. SZEPTEMBER 21-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

Jóslatok és realitások

A „drága pénzt" is vonakodva adják

Az esztendő végének közeledtével a tőkés világ nagy gazdaságkutató intézetei sorra adják közre az 1983-as évre szóló előrejelzéseiket a konjunktúra várható alakulásáról. Az elmúlt heti jóslatok közös vonása a *mérsékelt optimizmus.* A sok feltételes móddal körülbástyázott előrejelzések visszafogottságának a kedvezőtlen gazdasági helyzet mellett az is oka, hogy az intézetek tekintélyes közgazdászokból álló elemzőcsoportjai az elmúlt két évben többnyire „melléfogtak". (Szinte negyedévről negyedévre ígérték a fellendülést, de a recesszió csak nem akart csillapodni. Okulva a balsikerekből, ma már a kutatóintézetek — nem kis iróniával — ilyesfajta megfogalmazással élnek: a fellendülés karnyújtásnyira van, csak az a kérdés, kinek milyen hosszú a karja...)

Miután 1982 harmadik negyede sem hozta meg a fellendülést, a gazdasági kristálygömb jósai a jövő év közepére ígérnek némi, *a korábbihoz képest igen halovány konjunktúrát.* A legfejlettebb — szám szerint 24 — tőkés államot tömörítő OECD-térségben jövőre az előrebecslések szerint 2—2,5 százalékos gazdasági növekedés várható. Jövőre továbbra is *tartják majd „jó formájukat"* az ázsiai országok, amelyek átlagos gazdasági növekedése 5 százalék körül fog alakulni.

Fellendülésre várva

A válságkontinensnek számító Dél-Amerika viszont 3 százalékos *visszaeséssel* számolhat. A nagyon általános „tippek" azonban csak akkor válnak valósággá, ha minden a jelenlegi papírforma szerint történik, azaz a világot nem érik előre nem látható politikai, vagy gazdasági megrázkódtatások. Amennyiben a jövő év közepén a recessziót valóban fellendülés követi — néhány halvány jel már utal erre — a beruházások megélénkülése megállíthatja az ipari nyersanyagok világpiaci árának esését. Várható, hogy az energiaárak *nem változnak,* s a kedvező mezőgazdasági terméskilátások következtében a jelenlegi élelmiszerárak is többnyire szinten maradnak. Lényeges kiugrás az arany árában sem várható, a szakemberek szerint a „sárga fém" unciánkénti ára 1983-ban *400—500 dollár között fog ingadozni.*

A gazdasági növekedésre, valamint a munkanélküliség alakulására vonatkozó kilátások valóban nem rózsásak, de már azt is kedvező előjellel lehet értékelni, ha a tőkés gazdaságoknak sikerül valamelyest megfordítani a romlás folyamatát.

Lengyel adóssághegy

Az elmúlt hét szerdáján Bécsben Lengyelország és mintegy *félezer nyugati bank képviselői aláírták az idei lengyel tartozások átütemezéséről szóló megállapodást.* Ismeretes, hogy a tavalyi tartozások visszafizetésének elhalasztásáról idén áprilisban sikerült csak megállapodni, az érdekelt felek tehát meglehetősen rövid idő alatt jutottak dűlőre az 1982. évi tartozások sorsát illetően. (Már korábban jeleztük a Magyar Hírlap e rovatában, hogy az átütemezési tárgyalások csak a magánbankok irányába fennálló tartozásokra vonatkoznak, a nyugati kormányok által nyújtott hitelek visszafizetésének új menetrendjéről *nem folynak megbeszélések.* Az ipari országok a szükségállapot bevezetése ürügyén megszakították a tavaly szeptemberben megindult tárgyalásokat.)

Lengyelország idén esedékes tartozása a tőkés magánbankoknak 2,4 milliárd dollár, a kamatteher összege pedig *1,1 milliárd dollár.* A megállapodás értelmében az ez évi tőketartozás 95 százalékára a bankok hétéves törlesztési időt állapítottak meg, a fennmaradó 5 százalékot pedig jövőre kell kifizetni. Az 1,1 milliárdos kamatot Lengyelország a jövő év március közepéig *három részletben fizeti ki.* Az egyezség szerint a kamattörlesztés felét a bankok kereskedelmi hitel formájában ismét Lengyelország rendelkezésére bocsátják az elengedhetetlenül fontos importok finanszírozására.

A tartozások átütemezése persze meglehetősen *kemény feltételek mellett* történik, a bankok jelentős kamatokkal drágítják a pénzt. A Lengyel Nemzeti Bank adatai szerint az ország adóssága 1982. június 30-án 24,5 milliárd dollár volt, egymilliárddal kevesebb, mint hat hónappal korábban.

A varsói Polityka című hetilap a közelmúltban részletesen foglalkozott Lengyelország adósságának jövőjével. Megállapította, hogy a legfontosabb feladat a *tartozások refinanszírozási módjainak, feltételeinek a biztosítása.* A számítások szerint Lengyelországnak az elkövetkező években *többet kell kiadnia a törlesztésekre és a kamatokra, mint amennyit egész évi exportja hozhat.* A Polityka szerint az átütemezések csak látszólag hozzák kedvezőbb helyzetbe az országot, hosszabb távon azonban *nem jelentenek megnyugtató megoldást.* Számítások szerint a következő kilenc év alatt maga a kamatköltség 35,8 milliárd dolláros összeget tesz ki, tehát még többet, mint amennyi most az ország egész adóssága a tőkés államoknál.

A fejlődő országok nehézségei

A nemzetközi bankvilágnak azonban nemcsak a lengyel, hanem a mintegy 700 milliárd dollár összegű több tucat országot érintő adósságok sorsa is fejfájást okoz. A legújabb adatok szerint a fejlődő országok tartozásának értéke az idei év végére *eléri a 600 milliárd dollárt,* ebből Latin-Amerika „részaránya" 300 milliárdra tehető. A bankárok véleménye szerint a nemzetközi pénzügyi rendszer egyelőre meg tudja emészteni a tornyosuló gondokat, de „cserébe" a pénzintézetek csak egyre nagyobb kamatok mellett hajlandók újabb kölcsönöket nyújtani, s még a „drága pénzt" is vonakodva adják. Mintegy 20 ország folytat tárgyalásokat adósságainak átütemezéséről, s becslések szerint az idén a nem törlesztett esedékes adósságok elérhetik a 30—40 milliárd dollárt. Ebben a helyzetben nem keltett meglepetést a jegybankok bankjának nevezett BIS (Nemzetközi Fizetések Bankja) múlt heti jelentése. A BIS-hez tartozó pénzintézetek az esztendő első hat hónapjában *50 milliárd dollár új kölcsönt nyújtottak, 15 milliárddal kevesebbet, mint egy évvel korábban.* A gyengülő hitelnyújtási tevékenység egyik fő oka, hogy a bankok vállalkozó kedve megcsappant, magyarul: egyre inkább félnek a kockázatvállalástól.

Argentína hitelkérelmei

Az elmúlt hét világgazdasági krónikájának egyik fontos eseménye volt a 40 milliárd dollár adóssággal rendelkező Argentína újabb gazdaságpolitikai irányváltása. A falklandi háborúban kivérzett argentin gazdaság *azonnali vérátömlesztésre szorul,* hiszen a teljesítményről szóló statisztikák riasztó képet mutatnak. Sor kerül az egységes árfolyamrendszer bevezetésére, amely mintegy 15 százalékos leértékelést jelent a peso számára, ugyanakkor megélénkíti az exportot. A gazdasági vezetés jövőre szeretné csökkenteni a munkaképes lakosság 18 százalékát érintő munkanélküliséget, mérsékelni a jelenleg 150 százalék körüli inflációt és számottevően lapasztani a költségvetés hiányát. A gazdaság motorjának felpörgetésére hozott intézkedésektől azt várják, hogy 1983-ban a bruttó hazai termék (GDP) növekedése ismét eléri majd az 5 százalékot. Az adósságai átütemezését kérő Argentína a gazdaság talpraállítását szolgáló újabb intézkedéssorozatot nem kizárólag saját „jószántából" hozta meg. Buenos Aires nemrégiben 2 milliárd dolláros hitelkérelemmel fordult a Nemzetközi Valuta Alaphoz, s kedvezőek a kilátások egy 750 millió dolláros BIS-kölcsön felvételére. A nemzetközi bankvilág számára — amely *előlegezi bizalmát* Argentínának — azonban továbbra is nagy és izgató kérdés marad, vajon sikerül-e Buenos Airesnek *az újabb kísérlet* a gazdasági tevékenység megélénkítésére.

Gonda György—Szentgáli Péter

A KOPINT jelenti

Emelkedő fémárak

A múlt héten emelkedett a nemesfémek ára: az arany egy, az ezüst hat, és a platina három százalékkal drágult. A réz ára 2,6 százalékkal emelkedett, a nikkelé hasonló mértékben csökkent, egyébként nem jellemezték nagyobb ármozgások a főbb fémeket. A nikkel áresését a bőséges kínálattal, és egy-két nagyobb felhasználó üzem leállásával magyarázzák londoni szakértők. A múlt héten erőteljesen emelkedtek a gabonaárak: a búza, zab több mint 6 százalékkal, a kukorica, szójabab- és dara pedig több mint 4 százalékkal drágult.

TŐZSDEI JEGYZÉSEK 1982. november 1—5.

NEMESFÉMEK

Arany: London, $/troy unica	424,25
Ezüst: London, penny/troy uncia	624,50
Platina: London, font/troy uncia	210,85

FÉMEK

Réz: huzaltuskó, London, font/t	902,00
Ón: London, font/t	7400,00
Ólom: London, font/t	287,63
Horgany: London, font/t	441,00
Alumínium: London, font/t	576,50
Nikkel: London, font/t	2197,50
Antimon: London, $/t	2050,00
Higany: London, $/76 librás palack	365,00
Wolframérc: London, $/2204 lb	95,00

1 USA-DOLLÁR árfolyama 1982. november 5-én:

London	0,6009
Bécs	18,009—18,109
Brüsszel	49,76—49,94
Párizs	7,2630—7,2650
Frankfurt	2,5730—2,5740
Milánó	1476,00—1476,50
Amszterdam	2,80
Tokió	277,20